

Latvijas Zinātnes
padome

Latvijas dalības izvērtējums programmā “Apvārsnis 2020”

Iepirkuma identifikācijas Nr. LZP 2022/10

Ziņojumu sagatavojuši:

Daina Beļicka

Tatjana Muravska

Iveta Reinholde

Normunds Strautmanis

Zane Zeibote

Dace Krupenko

Marika Berežņika

Kontaktpersona:

Daina Belicka

SIA "CSE COE"

Elizabetes iela 22-30, Rīga, LV-1050

Tālrunis: + 371 29420273

E-pasts: daina.belicka@csecoe.com

Tirdzniecības zīmes:

Visas tekstā izmantotās tirdzniecības zīmes pieder to īpašniekiem un ir izmantotas tikai kā atsauces.

IZVĒRTĒJUMĀ IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

Saīsinājums	Skaidrojums
All	Augstākās izglītības iestādes
Apvārsnis 2020 (arī H2020)	8. ietvara programma pētniecībai un inovācijai “Apvārsnis 2020” (angļu val. Horizon 2020)
Apvārsnis Eiropa	9. ietvara programma jeb Apvārsnis Eiropa
AS	Akciju sabiedrība
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
Baltic Bonus	Programma, kas atbalsta un veicina programmas “Apvārsnis 2020” ieviešanu starp Baltijas jūras reģiona valstīm
BJR	Baltijas jūras reģions
CEF	Eiropas infrastruktūras savienošanas finanšu instruments (tulk. no angļu val. Connecting Europe Facility)
COSME	Eiropas Savienības Uzņēmumu konkurētspējas un mazo, vidējo uzņēmumu programma 2014.- 2020. gadam
COST	Sistēma, kas veicina Eiropas pētnieku, inženieru un stipendiātu starpvalstu sadarbību (tulk. no angļu val. European Cooperation in Science & Technology)
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
eCORDA	Eiropas pētniecības rezultātu datu bāze
EE	Igaunija
EEN	Eiropas Biznesa atbalsta tīkls
EIS	Eiropas inovāciju rezultātu pārskats
EK	Eiropas Komisija
EM	Ekonomikas ministrija
EPT	Eiropas Pētniecības telpa
ERA-NET	Eiropas pētniecības telpas tīkli (tulk. no angļu val. European Research Area Network)
ERIC	Eiropas Pētniecības infrastruktūras konsorcijs (European Research Infrastructure Consortium)
ES	Eiropas Savienība
ESS	Eiropas sociālais pētījums (tulk. no angļu val. European Social Survey)
ESFRI	Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģijas forums (tulk. no angļu val. European Strategy Forum on Research Infrastructures)
ESIF	Eiropas strukturālie un investīciju fondi
EU.1.	Programmas “Apvārsnis 2020” pīlārs “Zinātnes izcilība”
EU.2.	Programmas “Apvārsnis 2020” pīlārs “Vadošā loma rūpniecībā”
EU.3.	Programmas “Apvārsnis 2020” pīlārs “Sabiedrības problēmu risināšana”
EU.4.	Programmas “Apvārsnis 2020” Speciālais mērķis “Izcilības izplatīšana un dalības paplašināšana”
EU.5.	Programmas “Apvārsnis 2020” Speciālais mērķis “Zinātne sabiedrībā un sadarbībā ar to”
Euratom	Eiropas Atomenerģijas kopienas izstrādātā programma kodolpētniecībai
EUREKA	Starptautisku organizāciju Eiropas pētniecības un attīstības finansēšanai un koordinācijai
Eurostars	Atbalsts mazo un vidējo uzņēmumu starptautiski inovatīviem projektiem, ko vada pētniecība un attīstība
EUROSTAT	Eiropas Savienības statistikas birojs
ERC	Eiropas Pētniecības padome (tulk. no angļu valodas <i>European Research Council</i>)
FP7	7. ietvara programma
FI	Somija
IK	Informācijas un komunikācija
IKP	Iekšzemes kopprodukts
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IP	Ietvara programma
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
JPI	Kopīgās plānošanas iniciatīva (tulk. no angļu val. <i>Joint Programming Initiative</i>)

JTI	Kopīgas tehnoloģiju iniciatīvas (tulk. no angļu val. <i>Joint Technology Initiatives</i>)
KIC	Zināšanu un inovāciju kopienas (tulk. no angļu val. <i>Knowledge and Innovation Communities</i>)
KPI	Kopīgās plānošanas iniciatīva
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LT	Lietuva
LU	Latvijas Universitāte
LU CFI	Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts
LBTU	Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte (līdz 2022.gada 18.maijam – Latvijas Lauksaimniecības universitāte)
LV	Latvijas valsts
LZP	Latvijas Zinātnes padome
MK	Ministru kabinets
MSCA	Marijas Sklodovskas-Kirī aktivitātes (tulk. no angļu val. <i>Marie Skłodowska-Curie Actions</i>)
MVU	Mazie un vidējie uzņēmumi
NACE	Nozaru klasifikators
NKP	Nacionālais kontaktpunkts
NVO	Nevalstiska organizācija
NVS	Neatkarīgo Valstu Sadraudzība
OSI	Latvijas Organiskās sintēzes institūts
PA	Pētniecība un attīstība
PLE	Pilna laika ekvivalents
PR	Privātie uzņēmumi
PV	Prioritārais virziens
RIS3	Viedās specializācijas stratēģija
RSU	Rīgas Stradiņa universitāte
RTU	Rīgas Tehniskā universitāte
SCOPUS	Zinātnisko publikāciju datu bāze
SAM	Specifiskie atbalsta mērķi
SI	Slovēnija
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
STEM	Zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes un matemātika (<i>science, technology, engineering and mathematics</i>)
VIAA	Valsts izglītības attīstības aģentūra
ZI	Zinātniskās institūcijas

Iekļautās tabulas

Tabula 1. "Apvārsnis 2020" īstenoto projektu skaits uz 12.12.2022.	20
Tabula 2. Latvijas un citu analizēto valstu sekmes "Apvārsnis 2020" projektu pieteikumos	24
Tabula 3. Latvijas dalība "Apvārsnis 2020" sadalījumā pa pilāriem un speciālajiem mērķiem	25
Tabula 4. Latvijas dalībnieku saņemtais ES finansējums "Apvārsnis 2020" salīdzinājumā ar citām valstīm	27
Tabula 5. Latvijas dalības salīdzinājums starp FP7 un "Apvārsnis 2020"	28
Tabula 6. Latvijas dalībnieku sadarbības tīkli	29
Tabula 7. Lielākie Latvijas dalībnieku koordinētie projekti "Apvārsnis 2020"	33
Tabula 8. Koordinēto projektu finansējuma summa	34
Tabula 9. Latvijas dalība "Apvārsnis 2020" salīdzinājumā ar citām valstīm	34
Tabula 10. Koordinēto projektu finansējuma īpatsvars no kopējā no ES finansējuma saņemtā finansējuma dalījumā pa pilāriem	34
Tabula 11. Koordinēto projektu finansējuma summa, EUR	35
Tabula 12. Zinātniski pētnieciskajā darbā strādājošo skaits	36
Tabula 13. Zinātniskais personāls sadalījumā pa dzimumiem 2020. gadā – pētnieki (zinātnieki, profesionāļi, projektu vadītāji)	37
Tabula 14. Zinātniskais personāls, kurš veic pētniecības darbu dalījumā pa sektoriem	38
Tabula 15. P&A ieguldījumi privātā sektorā, milj. EUR	40
Tabula 16. PA ieguldījumi augstākās izglītības jomā, milj. EUR	40
Tabula 17. P&A ieguldījumi valdības sektorā, milj. EUR	41

Tabula 18. Latvijas institūciju dalība ERA-NET programmā	42
Tabula 19. Latvijas institūciju dalība JPI projektos	42
Tabula 20. Latvijas institūciju dalība JTI projektos	43
Tabula 21. "Apvārsnis 2020" ieguldījums galveno uzdevumu nacionālo prioritāšu sasniegšanā realizēšanai	43
Tabula 22. Latvijas dalība INFRA projektos	45
Tabula 23. Latvijas dalība MSCA aktivitātēs	46
Tabula 24. Latvijas projektu un saņemtā ES finansējuma īpatsvars pret kopējo "Apvārsnis 2020" projektu skaitu un finansējumu	48
Tabula 25. Faktuālā informācija par Latvijas dalību pīlāra "Zinātnes izcilības" (EU. 1.) projektos	48
Tabula 26. Analizēto valstu dalības rādītāju EU.1.1. projektos.....	49
Tabula 27. Apakšpīlāra EU. 1.2. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summas	50
Tabula 28. Analizēto valstu dalības rādītāju EU.1.2. projektos.....	51
Tabula 29. Apakšpīlāra EU.1.3. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ..	52
Tabula 30. Analizēto valstu dalības rādītāju EU.1.3. projektos.....	52
Tabula 31. Apakšpīlāra EU.1.4. lielāko finansējuma saņēmēju projektu skaits un finansējuma summa	53
Tabula 32. Analizēto valstu dalības rādītāju EU.1.4. projektos.....	54
Tabula 33. Latvijas projektu un ES finansējuma īpatsvars pret kopējo "Apvārsnis 2020" ieguldījumu EU.4.	55
Tabula 34. Informācija par Latvijas dalību EU. 4. projektos	55
Tabula 35. Apakšmērķa EU. 4.0. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa	56
Tabula 36. Apakšmērķa EU. 4.a. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa	56
Tabula 37. Apakšmērķa EU. 4.b. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa	57
Tabula 38. Apakšmērķa EU. 4.f. finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa	57
Tabula 39. "Apvārsnis 2020" īstenoto projektu skaits EU.5.	57
Tabula 40. Latvijas projektu un ES finansējuma īpatsvars pret kopējo "Apvārsnis 2020" ieguldījumu EU.5.	58
Tabula 41. Informācija par Latvijas dalību EU. 5. projektos	58
Tabula 42. Apakšmērķa EU.5.0. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ..	59
Tabula 43. Apakšmērķa EU.5.a. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ..	59
Tabula 44. Apakšmērķa EU.5.c. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ..	59
Tabula 45. Apakšmērķa EU.5.d. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ..	60
Tabula 46. Apakšmērķa EU.5.f. finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa	60
Tabula 47. Latvijas projektu un ES finansējuma īpatsvars pret kopējo "Apvārsnis 2020" ieguldījumu EU.2.pīlārā	62
Tabula 48. Informācija par Latvijas dalību apakšpīlāra EU. 2.1. projektos	62
Tabula 49. Apakšpīlāra EU. 2.1.1. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa	62
Tabula 50. Apakšpīlāra EU. 2.1.2. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa	63
Tabula 51. Apakšpīlāra EU. 2.1.3. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa	63
Tabula 52. Apakšpīlāra EU. 2.1.4. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa	63
Tabula 53. Apakšpīlāra EU. 2.1.5. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa	64
Tabula 54. Apakšpīlāra EU. 2.1.6. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa	64
Tabula 55. Informācija par Latvijas dalību apakšpīlāros EU.2.2. un EU.2.3.....	66
Tabula 56. Apakšpīlāra EU. 2.2. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ..	66
Tabula 57. Apakšpīlāra EU.2.3. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ...	67
Tabula 58. Latvijas projektu un ES finansējuma īpatsvars pret kopējo H2020 ieguldījumu EU. 3. pīlārā	68
Tabula 59. Faktuālā informācija par Latvijas dalību pīlāra "Sabiedrības problēmu risināšana" (EU.3.) projektos.....	69
Tabula 60. Latvijas dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. pīlāra projektos.....	70
Tabula 61. Latvijas dalībnieku kopējās dalības izmaksas, saņemtais ES finansējums pēc projektu (darbības) veida	70
Tabula 62. Latvijas dalībnieku kopējās dalības izmaksas, saņemtais ES finansējums pēc konkursa veida.....	71
Tabula 63. Latvijas dalībnieku dalību skaits EU.3. apakšpīlāra projektos atbilstoši finansējuma saņēmējiem.....	72
Tabula 64. EU.3. Latvijas dalībnieku koordinētie projekti 3. pīlārā	72
Tabula 65. Analizēto valstu dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. pīlāra projektos.....	73
Tabula 66. Finansējuma ziņā lielākās dalības analizēto valstu vidū "Apvārsnis 2020" 3. pīlāra projektos	74
Tabula 67. Apakšpīlāra EU. 3.1. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ..	76
Tabula 68. Analizēto valstu dalības rādītāji EU.3.1. projektos.....	76
Tabula 69. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.1.	77

Tabula 70. Apakšpīlāra EU. 3.2. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ..	78
Tabula 71. Analizēto valstu dalības rādītāji apakšpīlāra EU.3.2. projektos	79
Tabula 72. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.2.	80
Tabula 73. Apakšpīlāra EU.3.3. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ...	81
Tabula 74. Analizēto valstu dalības rādītāji EU.3.3. projektos.....	81
Tabula 75. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.3.	82
Tabula 76. Faktuālā informācija par Latvijas dalību pīlārā "EUROTOM".....	83
Tabula 77. Apakšpīlāra EURATOM lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa	83
Tabula 78. Apakšpīlāra EU.3.4. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ...	84
Tabula 79. Analizēto valstu dalības rādītāju EU.3.4. projektos.....	84
Tabula 80. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.4.	85
Tabula 81. Apakšpīlāra EU. 3.5. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ...	86
Tabula 82. Analizēto valstu dalības rādītāju apakšpīlāra EU.3.5. projektos	87
Tabula 83. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.5.	88
Tabula 84. Apakšpīlāra EU. 3.6. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ..	89
Tabula 85. Analizēto valstu dalības rādītāju apakšpīlārā EU.3.6. projektos	89
Tabula 86. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.6.	91
Tabula 87. Apakšpīlāra EU. 3.7. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa ..	92
Tabula 88. Analizēto valstu dalības rādītāju apakšpīlāra EU.3.7. projektos	92
Tabula 89. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.7.	93

Iekļautie grafiki

Grafiks 1. Latvijas dalībnieku pieteikumu vērtēšanas rezultāti "Apvārsnis 2020" projektu atlasē	24
Grafiks 2. Latvijas dalības rādītāji "Apvārsnis 2020"	25
Grafiks 3. Latvijas dalībnieku pieteikumu vērtēšanas rezultāti "Apvārsnis 2020" projektu atlasē	26
Grafiks 4. Latvijas dalība "Apvārsnis 2020" salīdzinājumā ar citām valstīm pēc dalību skaita programmas pīlāros un speciālajos mērķos	27
Grafiks 5. Latvijas dalībnieku reģionālais sadalījums atbilstoši dalības reizēm	28
Grafiks 6. Kopējais publikāciju skaits laika periodā no 2014. – 2021. gadam	30
Grafiks 7. Starptautiskā sadarbība (%).....	31
Grafiks 8. Latvijas publikācijas saistībā ar "Apvārsnis 2020"	31
Grafiks 9. Starptautiskā sadarbība "Apvārsnis 2020" ietvaros publikācijās	32
Grafiks 10. Publikāciju ar Latvijas zinātnieku dalību citējamība saistībā ar "Apvārsnis 2020"	32
Grafiks 11. Publikācijas ar Latvijas dalību saistībā ar "Apvārsnis 2020" dalījumā pa nozarēm	32
Grafiks 12. Zinātniski pētnieciskajā darbā strādājošo skaits Latvijā no 2014. līdz 2021. gadam	36
Grafiks 13. All pētnieku darba laika raksturojums	36
Grafiks 14. Zinātniskais personāls (PLE) ES un dalībvalstu (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	37
Grafiks 15. Kopējais P&A personāls pēc institucionālās piederības 2020.gadā	38
Grafiks 16. PA izdevumi no 2014.-2020.gadam (% no IKP) un P&A finansējums 2014.-2020.gads, vidēji par darbības jomām (%) un milj. EUR	40
Grafiks 17. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 1. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.1.1. ...	50
Grafiks 18. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 1. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.1.2. ...	51
Grafiks 19. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 1. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.1.3. ...	53
Grafiks 20. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 1. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.1.4. ...	54
Grafiks 21. ES valstu uzņēmumu īpatsvars pēc produkta un procesa inovācijas ieviešanas pret ES vidējo līmeni, 2022.gads.....	64
Grafiks 22. Analizēto valstu dalībnieku dalības rādītāji "Apvārsnis" 3. pīlārā: projektu skaits.....	74
Grafiks 23. Dalības rādītāji "Apvārsnis" 3. pīlārā: no ES saņemtais finansējums apakšpīlāra projektos	75
Grafiks 24. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" apakšpīlāra EU.3.1. projektos	77
Grafiks 25. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.3.2. ...	79
Grafiks 26. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.3.3. ...	82
Grafiks 27. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.3.4. ...	85
Grafiks 28. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.3.5. ...	87
Grafiks 29. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.3.6. ...	90
Grafiks 30. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.3.7. ...	93

IZVĒRTĒJUMĀ IZMANTOTIE TERMINI

Zemāk aprakstītas izvērtējumā izmantoto jēdzienu definīcijas.

Jēdziens	Skaidrojums
Atbilstība/ nozīmīgums (Relevance)	Atbilstība jeb nozīmīgums (Relevance) aplūko saikni starp sabiedrības vajadzībām un problēmām un intervences mērķiem. Piemēram, ietekmes novērtējumā varētu būt identificēti nepareizi "problēmas jautājumi"; iespējams, ir kļūdaini pieņēmumi par cēloņsakarībām, apstākļiem, iespējams, ir mainījušies, līdz ar to vajadzības / problēmas nav tādas pašas, kā intervences izstrādāšanas gaitā. ¹
Efektivitāte (Efficiency)	Efektivitāte (Efficiency) nosaka, cik veiksmīga ir rīcība attiecībā pret izvirzīto mērķi. Novērtējumā jāsapagatavo atzinums par līdzšinējo progresu un ES rīcības nozīmi novēroto izmaiņu veikšanā. ¹
Iekšzemes kopprodukts	Iekšzemes kopprodukts ir valsts teritorijā saražoto gala produktu un pakalpojumu summārā vērtība gada laikā. To aprēķina, izmantojot datus par iekšzemes ražošanu, izlietojumu (faktiskajās un salīdzināmajās cenās) un ienākumiem (tikai faktiskajās cenās). ² IKP no ražošanas aspekta aprēķina kā visu ekonomiskās darbības veidu vai institucionālo sektoru kopējās pievienotās vērtības (bāzes cenās) un produktu nodokļu (atskaitot subsīdijas) summu.
Ietekme (Influence)	Projekta ieviešanas, uzturēšanas iedarbība uz sabiedrību, panākot pārmaiņas sabiedrības rīcībā, attieksmē, domās, uzskatos. Par ietekmes efektivitāti spriež pēc pārmaiņām sabiedrības domās, rīcībā, attieksmē, uzskatos. ¹
Lietderība (Effectiveness)	Lietderība (Effectiveness) nosaka attiecības starp resursiem, ko izmanto intervencei, un intervences radītajām izmaiņām (kas var būt pozitīvas vai negatīvas). Tipiska lietderības analīze ietver administratīvā un regulatīvā sloga analīzi un izskata vienkāršošanas aspektus, kas ir svarīgi visiem novērtējumiem. ¹
Pievienotā vērtība	Pievienotā vērtība ir produkta tirgus vērtības pieaugums, kas ir radies jebkuras saimnieciskās darbības rezultātā. To aprēķina, no produkcijas izlaidis (bāzes cenās) atņemot starppatēriņu. Pievienotā vērtība ir ražošanas konta balanspostenis. ² Pievienotā vērtība pēc ražošanas faktoru izmaksām ir bruto ieņēmumi no saimnieciskās darbības pēc kārtējo subsīdiju un netiešo nodokļu atskaitīšanas. To iegūst, apgrozījumam pieskaitot kapitalizēto produkciju un pārējos saimnieciskās darbības ieņēmumus un atņemot preču un pakalpojumu iepirkumus, citus nodokļus par produktiem, kas ir saistīti ar apgrozījumu, bet nav atskaitāmi. Jāatņem arī ar ražošanu saistītās nodevas un nodokļi. Atbilstoši jāņem vērā arī krājumu izmaiņas.
Rezerves saraksts	Rezerves saraksts tiek izveidots no maza skaita projektu pieteikumu gadījumiem, ja ar kādu no apstiprināto projektu koordinatori netiek noslēgts līgums vai arī ir pieejams papildus finansējums. Projekta koordinators tiek informēts par projekta iekļaušanu rezerves sarakstā, kā arī par datumu, pēc kura līgums netiks noslēgts. ³

1 https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_en

2 <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/ekonomika/ikp/tabulas/metadati-iekaszemes-kopprodukts-latvija-kopa-eks-2010>

3 http://ec.europa.eu/research/participants/docs/h2020-funding-guide/grants/from-evaluation-to-grant-signature/evaluation-of-proposals/eval_process_results_en.htm

SATURS

Izvērtējumā izmantotie saīsinājumi	3
Izvērtējumā izmantotie termini	7
Anotācija	10
Izvērtējuma ziņojuma kopsavilkums	12
Summary of the evaluation report	14
1. Izmantotās metodoloģijas apraksts.....	17
2. Informācija par "Apvārsnis 2020"	19
2.1. "Apvārsnis 2020"	19
2.2. "Apvārsnis 2020" atbalstošās aktivitātes un programmas	20
2.2.1. "Apvārsnis 2020" aktivitātēs iesaistītās institūcijas	20
2.2.2. ES finansējums "Apvārsnis 2020" projektu pieteikumu sagatavošanas un īstenošanas atbalstam	21
2.2.3. "Baltic Bonus" programma.....	21
3. Dalības struktūras "Apvārsnis 2020" izvērtējums.....	23
3.1. Latvijas dalībnieku sekmes un projektu pieteikumu kvalitāte	23
3.2. Latvijas dalībnieku iesaistīšanās starptautiskos tīklos	29
3.3. Organizāciju veids un zinātniskais personāls	35
4. Dalības "Apvārsnis 2020" ietekme uz latvijas zinātnes un pētniecības sistēmu.....	39
4.1. "Apvārsnis 2020" ietekme uz nacionālās pētniecības sistēmu	39
4.2. "Apvārsnis 2020" ietekme uz starptautisko sadarbību un konkurenci	42
4.3. "Apvārsnis 2020" ietekme uz Eiropas Pētniecības infrastruktūru koordinēšanu un pieejamību	44
4.4. "Apvārsnis 2020" ietekme uz atvērtāku darba tirgu pētniekiem	45
5. Dalības "Apvārsnis 2020" ietekme uz latvijas zinātnisko un pētniecisko kapacitāti	48
5.1. Latvijas sekmes Zinātnes izcilības pīlāra projektu konkursos	48
5.1.1. Eiropas Pētniecības padome (EU. 1.1.)	49
5.1.2. Nākotnes un jaunradītās tehnoloģijas (EU.1.2.)	50
5.1.3. Marijas Skolodovskas-Kirī aktivitātes (EU.1.3.)	52
5.1.4. Eiropas pētniecības infrastruktūra (EU.1.4.)	53
5.2. Dalības ietekme uz starptautiskās sadarbības veicināšanu	55
5.2.1. Izcilības centru stiprināšana	56
5.2.2. Institucionālo, zinātnisko un izcilības centru tīkla stiprināšana (EU.4.a.)	56
5.2.3. Atbalsts mērķtiecīgas sadarbības projektiem (EU.4.b.)	57
5.2.4. Nacionālo kontaktpunktu starpnacionālā sadarbības tīkla izveide (EU.4.f.)	57
5.3. Dalības ietekme uz iesaistīto zinātnieku attīstību un kapacitātes celšanu	57
5.3.1. Izcilības centru stiprināšana (EU.5.0.)	59
5.3.2. Zinātnisko un tehnoloģisko karjeru pievilcības veicināšana (EU.5.a.)	59
5.3.3. Sabiedrības integrācija (EU.5.c.)	59
5.3.3. Iedzīvotāju iesaiste zinātnē (EU.5.d.)	60
5.3.4. Pārvaldības izstrāde (EU.5.f.)	60
6. Dalības "Apvārsnis 2020" ietekme uz inovāciju procesu attīstību	61

6.1. Latvijas sekmes Vadošā loma rūpniecībā pīlāra projektu konkursos	61
6.2. Sasniegtie rezultāti apakšpīlāra ietvaros (EU.2.1.)	62
7. Dalības "Apvārsnis 2020" ietekme uz ekonomiku	66
8. Dalības "Apvārsnis 2020" sociālā ietekme	68
8.1. Latvijas dalībnieku dalība	68
8.2. Veselība, demogrāfiskās pārmaiņas un labklājība (EU.3.1.)	75
8.3. Pārtikas drošība, ilgtspējīga lauksaimniecība un mežsaimniecība, jūrnieceība un kuģniecība, iekšējo ūdeņu pētnieceība un bioekonomika (EU.3.2.)	78
8.4. Droša, tīra un efektīva enerģija (EU.3.3.)	80
8.5. Vieds, videi nekaitīgs un integrēts transports (EU.3.4.)	83
8.6. Klimata politika, vide, resursu efektivitāte un izejvielas (EU.3.5.)	86
8.7. Eiropa mainīgajā pasaulē – integrējoša, inovatīva un domājoša sabiedrība (EU.3.6.)	89
8.8. Droša sabiedrība – Eiropas un tās iedzīvotāju brīvības un drošības aizsargāšana (EU.3.7.) ...	91
9. Secinājumi un rekomendācijas par dalības uzlabošanu programmas "Apvārsnis Eiropa" konkursos	94
9.1. Dalības veicinošie faktori programmā "Apvārsnis Eiropa"	94
9.2. Dalības ierobežojošie faktori programmā "Apvārsnis Eiropa"	94
9.3. Rekomendācijas sekmības uzlabošanai dalībai programmā "Apvārsnis Eiropa"	95

PIELIKUMI (atsevišķs fails)

1. PIELIKUMS – "Apvārsnis 2020" darbības veidi	
2. PIELIKUMS - Apvārsnis 2020" īstenoto projektu skaits uz 12.12.2022.	
3. PIELIKUMS – Nākotnes un jaunradītās tehnoloģijas (EU.1.2.) projektu raksturojums	
4. PIELIKUMS – Marijas Skolodovskas-Kirī aktivitātes (EU.1.3.) projektu raksturojums	
5. PIELIKUMS – Marijas Skolodovskas-Kirī aktivitātes (EU.1.4.) projektu raksturojums	
6. PIELIKUMS – Vadošā loma pamattehnoloģijās un rūpnieciskajās tehnoloģijās (EU.2.1.) projektu raksturojums	
7. PIELIKUMS – Mazie un vidējie uzņēmumi (EU.2.3.) projektu raksturojums	
8. PIELIKUMS – Sociālās ietekmes analīze	
9. PIELIKUMS – Publikācijas	
10. PIELIKUMS – Anketu apkopojums	
11. PIELIKUMS – Zinātniskā personāla nodarbinātība	
12. PIELIKUMS – SAM 1.1.1. aktivitātes	
13. PIELIKUMS – Lielākie ES finansējuma saņēmēji	

ANOTĀCIJA

Anotācija izvērtējumam “Latvijas dalības izvērtējums programmā “Apvārsnis 2020””

Izvērtējuma mērķis un galvenie rezultāti. Primārais ietekmes izvērtējuma mērķis ir izvērtēt un analizēt programmas “Apvārsnis 2020” īstenošanas ieguldījumu Latvijā, kā arī uz zināšanām un inovāciju balstītas sabiedrības un ekonomikas veidošanas veicināšanu un ieguldījumu zinātnes izcilībā, vadošā loma rūpniecībā un sabiedrības problēmu risināšanā. Sekundārais ietekmes izvērtējuma mērķis ir izstrādāt vērtējumu ar pierādījumiem par programmas “Apvārsnis 2020” radītajiem ieguvumiem Latvijā, sniedzot padziļinātu Latvijas situācijas izklāstu un rekomendācijas snieguma uzlabošanai nākamajā letvara programmā. Izvērtējuma rezultātā tika analizēta programmas „Apvārsnis 2020” ietekme pētniecībā, inovācijā un ekonomikā.	Evaluation’s goal and main results. The primary objective of the impact assessment is to evaluate and provide analysis of the contribution of Horizon 2020 programme in Latvia, advancement of knowledge and innovation-based society and the economy of Latvia, as well as investments in areas such as excellent science, industrial leadership, and societal challenges. The secondary objective of the impact assessment is to develop an evidence-based assessment of the benefits of Horizon 2020 in Latvia, providing an in-depth analysis of the situation in Latvia and recommendations for the next Framework Programmes. As a result of the evaluation, Horizon 2020 impact on research, innovation and economics was evaluated.
Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas Statistiskā analīze, tai skaitā citu starptautisko sadarbības partneru analīze par programmas “Apvārsnis 2020” īstenošanas rezultātiem. Analizēt informāciju un datus par programmas “Apvārsnis 2020” projektu īstenošanas rezultātiem. Programmas “Apvārsnis 2020” ieguldījumu izvērtēšana zinātnes nozares attīstībā: • finansējuma piesaistes analīze kopsakarībā ar ieguldījumu un ietekmi uz nacionālajām prioritātēm; • programmas ietekmes stiprās un vājās puses; • finansējuma saņēmēju darbības efektivitātes izmaiņas pēc finansējuma saņemšanas; • starptautisko sadarbības partneru reģionālais izvērtējums.	The main topics covered in the evaluation. Statistical analysis, including analysis of other international cooperation partners on the results of the implementation of the Horizon 2020 program. Analysis on the results of the Horizon 2020 program project implementation. Evaluation of the Horizon 2020 program in the relation of development of the science sector: • analysis of funding attraction in relation to investment and impact on national priorities. • strengths and weaknesses of the program's impact. • changes in the operational efficiency of the beneficiaries after receiving the funding. • revaluation of international cooperation partners.
Pētījuma pasūtītājs Latvijas Zinātnes padome	Client Latvian Council of Science
Pētījuma īstenotājs SIA “CSE COE”	The performer of the study Ltd “CSE COE”
Pētījuma īstenošanas gads 2023.	Year of research implementation 2023
Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots: 21 420 EUR, neiekļaujot bez PVN	Amount of financing of the study and source of funding EUR 21 420, excluding VAT
Pētījuma klasifikācija 12.3. Regulāri pētījumi	Classification of the study 12.3. Regular studies

Politikas joma, nozare		Policy area, sector	
2.1.1. Eiropas Savienības fondi un citi ārvalstu finanšu instrumenti.		2.1.1. European Union funds and other foreign financial instruments.	
Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums (visa Latvija vai noteikts reģions/novads)		Geographical coverage of the study (whole Latvia or dedicated region)	
Visa Latvija		Latvia	
Pētījuma mērķa grupa/-as		Target group(s) of the study	
Latvijas iedzīvotāji		Residents of Latvia	
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida		Methods used in the assessment by type of information acquisition:	
	1) tiesību aktu vai attīstības plānošanas dokumentu analīze,		1) analysis of legislation or policy planning documents,
	2) statistikas datu analīze,		2) analysis of statistical data,
	3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze,		3) secondary analysis of existing research data,
	4) padziļināto/ekspertu interviju veikšana un analīze,		4) conducting and analysing in-depth / expert interviews,
	5) gadījumu izpēte,		5) case studies,
	5) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze.		6) conducting a quantitative survey and data analysis.
Kvantitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms)		Quantitative study methods (if applicable)	
	1) aptaujas izlases metode - anketas tika izsūtītas visiem tiem programmas "Apvārsnis 2020" īstenotājiem – organizācijām, ar ko netika organizētas intervijas 2) aptaujāto / anketēto respondentu skaits - 33		1) survey sampling method - questionnaires were sent to all "Horizon 2020" program implementers - organizations with whom interviews were not organized 2) the number of surveyed / interviewed respondents – 33
Kvalitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms)		Qualitative study methods (if applicable)	
	1) padziļināto/ekspertu interviju skaits - 30		1) number of in-depth/expert interviews - 30
Izmantotās analīzes grupas (griezumi) Datu apkopošana pa nozarēm, dalībnieku juridisko statusu, valstīm.		Analysis groups used (sections) Collection of data by sectors, legal status of participants, countries.	
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija		Contact information of the client	
Latvijas Zinātnes padome, Smilšu iela 8, Rīga, LV-1050		Latvian Council of Science, Smilšu 8, Riga, LV-1050	
Pētījuma autori (autortiesību subjekti)		Authors (copyright holders)	
SIA "CSE COE", Elizabetes 22-30, Rīga, LV-1050		Ltd "CSE COE", Elizabetes 22-30, Riga, LV-1050	

IZVĒRTĒJUMA ZIŅOJUMA KOPSAVILKUMS

Izvērtējuma mērķis un metodoloģija

Primārais ietekmes izvērtējuma mērķis ir vērtēt un analizēt "Apvārsnis 2020" īstenošanas ieguldījumu Latvijā, kā arī zināšanās un inovācijās balstītas sabiedrības un ekonomikas veidošanas veicināšanu un ieguldījumu Latvijā tādās jomās kā zinātnes izcilība, vadošā loma rūpniecībā un sabiedrības problēmu risināšana. Sekundārais ietekmes izvērtējuma mērķis ir izstrādāt vērtēšanu, pierādījumus balstītu, par ieguvumiem un sasniegtajiem "Apvārsnis 2020" radītajiem Latvijā, sniedzot padziļinātu Latvijas situācijas izklāstu un rekomendācijas snieguma uzlabošanai nākamajā letvara programmā. Izvērtējumu veica SIA "CSE COE" laika posmā no 2022.gada 8.novembra līdz 2023.gada 6.februārim.

Izvērtējuma metodika veidota atbilstoši ziņojumam par ES letvara "Apvārsnis 2020" ietekmes novērtēšanu "Vidusposma izvērtējums "Apvārsnis 2020" (*"Interim evaluation of Horizon 2020"*), izmantojot LZP sniegtos eCORDA datus par Latviju un citām valstīm, SCOPUS datus, EUROSTAT statistikas datus, CSP un citus datus. Papildus veiktas intervijas ar "Apvārsnis 2020" īstenošanā iesaistīto institūciju pārstāvjiem un projektu dalībniekiem.

Statistiskā informācija par dalību "Apvārsnis 2020"

Izvērtējums ietver informāciju par "Apvārsnis 2020" ietvaros īstenotajiem projektiem laika periodā no 2014. gada 1.janvāra līdz 2022. gada 6.novembrim. Sasniegtie dalības rādītāji tiek salīdzināti ar Igaunijas, Lietuvas, Slovēnijas un Somijas dalības rādītājiem "Apvārsnis 2020" identiskā laika periodā.

"Apvārsnis 2020" ietvaros iesniegts 3141 atbilstošs projektu pieteikums. Dalību skaits projektu pieteikumos – 3951, unikāli dalībnieki 896. Pieteikto projektu finansējuma apjoms veido 1 308 milj. EUR. Apstiprināto un finansēto projektu skaits "Apvārsnis 2020" ir 440 projekti ar 548 dalības reizēm, kopējā piešķirtā ES finansējuma summa ir 116,8 milj. EUR. ES finansējumu ir saņēmuši 8.5% no visiem iesniegtiem projektu pieteikumiem (aprēķinā izmantojot ES finansējuma apjomu) un rezerves sarakstā projektu apmērs ir 46 milj. EUR (3.5%), 145 pieteikumi, 193 dalības un 99 unikāli dalībnieki. ES finansējumu ir saņēmuši 14% no iesniegtajiem projektu pieteikumiem (440 no 3141 projekta pieteikuma).

"Apvārsnis 2020" ir piecas dalībnieku grupas (augstākās izglītības institūcijas (AI), zinātniskās institūcijas (ZI), uzņēmumi, valsts un pašvaldību institūcijas un grupa "citi"). Lielākais dalību skaits starp Latvijas institūcijām bija AI - 141 dalība, 18 unikāli dalībnieki, 46,9 milj. EUR, veidojot 33,3% no kopējā dalību īpatsvara.

Salīdzinot ar FP7, kopējā projektu pieteikumu kvalitāte ir augusi, Latvijas dalībnieki sagatavo un iesniedz vairāk projektu pieteikumu (FP7 – 1127, "Apvārsnis 2020" – 3141), apstiprināti vairāk projektu (FP7 – 240, "Apvārsnis 2020" – 440). Par lielāku Latvijas dalībnieku aktivitāti "Apvārsnis 2020" ietvaros liecina arī salīdzinoši augstāks īpatsvars projektiem, kuros Latvijas dalībnieki ir koordinatora lomā. Salīdzinot ar FP7, šādu projektu kopsumma ir 38,1 milj. EUR jeb 32,7% no kopējā ES finansējuma.

Ietekme uz Latvijas zinātnes un pētniecības sistēmu

Vērtējot ietekmi uz Latvijas zinātnes un pētniecības sistēmu, jāņem vērā fakts, ka izdevumi pētniecībai un attīstībai Latvijā ir vieni no zemākajiem ES, ievērojami atpaliekot ne tikai no ES vidējā rādītāja, bet arī no Lietuvas un Igaunijas rādītājiem. Periodā no 2014. līdz 2021. gadam pētniecības un attīstības (PA) ieguldījumi Latvijā vidēji bija ap 0,6% no IKP. "Apvārsnis 2020" ieguldījums PA finansējuma palielināšanai ir tikai vidēji 8 % gadā, šis skaitlis ir mainīgs starp nozarēm.

Ietekme uz Latvijas pētniecības kapacitāti

Viens no zinātnes sasniegumu un pētniecības kapacitātes vērtēšanas kritērijiem ir publikācijas vadošos zinātniskos žurnālos un konferenču rakstu krājumos. Gandrīz 45% Latvijas dalībnieku zinātnisko rakstu publicēti savas nozares ietekmīgākajos zinātniskajos žurnālos, kuru ietekmes faktora novērtējums pārsniedz 50% attiecīgās nozares žurnālu vērtējumu. Apmēram 17% no visām publikācijām ir bijušas Top 10 citētākajos žurnālos (Scopus, SciVal statistika). Par laika posmu no 2015. līdz 2021.gadam Scopus datu bāzē ievietotas 17 935 publikācijas ar Latvijas dalību, no kurām 1055 publikācijas jeb 18% ir tapušas programmas "Apvārsnis 2020" ietvaros.

Latvijas AI un ZI stiprinājušas savu kapacitāti, piemēram, RTU, LU, piedaloties programmā gan kā projekta dalībnieks, gan kā projekta koordinators. Atsevišķām zinātniskām institūcijām dalība "Apvārsnis 2020" ir nepieciešama, lai nodrošinātu institūcijas darbību un nepieciešamo finansējumu, ņemot vērā, ka valsts finansējums nodrošina tikai nelielu daļu no kopējā nepieciešamā finansējuma.

Inovāciju procesu attīstības ietekme

Salīdzinoši mazā aktivitāte inovāciju jomu apakšpīlāru ietvaros saskan ar samērā zemo Latvijas MVU iesaisti pētniecībā un attīstībā. EUROSTAT dati liecina, ka Latvijā uzņēmumu ieguldījumi pētniecībā un attīstībā ievērojami atpaliek ne tikai no Slovēnijas un Somijas rādītājiem, bet arī no pārējo Baltijas valstu rādītājiem (2020. gadā Igaunijā privātais sektors ieguldīja P&A – 264,29 milj. EUR, Latvija – 64,43 milj. EUR, Lietuva – 278,79 milj. EUR, Slovēnija – 738,58 milj. EUR un Somija – 4 644,30 milj. EUR). Inovāciju radīšana un virzība tirgū ir viens no Latvijas makroekonomiskajiem izaicinājumiem, ko nav būtiski ietekmējusi uzņēmumu dalība “Apvārsnis 2020”. P&A izdevumu lielumu nosaka daudzu faktori, tai skaitā, inovatīvu uzņēmumu skaits un to īpatsvars ekonomiskā, kā arī statistiskās metodes kā P&A izdevumi tiek apkopoti.

“Apvārsnis 2020” ietvaros ir svarīga sadarbība starp AI, ZI un privātā sektora dalībniekiem, lai nodrošinātu pētījumu rezultātu ieviešanu ražošanā. Tā vairākos gadījumos vērtējama kā sekmīga.

Ekonomiskā ietekme

Atkarībā no uzņēmuma darbības sfēras dalība “Apvārsnis 2020” projektos var veicināt uzņēmuma konkurētspēju tirgū, tai skaitā, palielinot eksporta potenciālu, jo, piedaloties projektos, komersanti, piemēram, SIA “Tilde” un citi, ir veicinājuši uzņēmumu attīstību, paplašinot piedāvāto produktu un pakalpojumu loku, kvalitāti, apjomu, attiecīgi uzlabojot arī finanšu rādītāju indikatorus.

Ieguldījums sabiedrības problēmu risināšanā

Latvijas dalībnieki ir aktīvi iesaistījušies pīlārā EU.3. “Sabiedrības problēmu risināšana”, un apmēram puse no visiem Latvijas “Apvārsnis 2020” projektiem (53%) attiecas uz šo pīlāru ar 75,7 milj. EUR finansējuma (t.sk. 51,3 milj. EUR ES līdzfinansējuma). Labākas sekmes saistāmas ar sabiedrības veselības (EU.3.1.), bioekonomikas un ilgtspējīgas lauksaimniecības (EU.3.2.), enerģētikas (EU.3.3.) projektiem.

Daudzi EU.3. pīlāra projekti lielākoties sekmīgi ļāvuši risināt dažādas Latvijas politikas jomu problēmas un izaicinājumus. Latvijas dalībnieku iesaiste “Apvārsnis 2020” projektos saistībā ar programmas ieguldījumiem atbilstoši nozaru politikas mērķiem un rezultātiem kopumā vērtējama pozitīvi, tomēr tā nav vērtējama kā būtiska finansiāla ietekme saistībā ar visu nepieciešamo un pieejamo finansējumu sabiedrības problēmu risināšanā. “Apvārsnis 2020” pieejamais ES finansējums papildinājis valsts budžeta un citu avotu finansējumu. P&A un inovāciju pasākumu un darbību finansēšanai valsts budžeta finansējums ir nepietiekams, tādējādi dalība “Apvārsnis 2020” ir bijis finansiāls atbalsts, it īpaši AI un ZI, kā arī ļāvis citiem partneriem, piemēram, pašvaldībām, izstrādāt un īstenot dažādus vietēja mēroga risinājumus, kas citkārt nebūtu tikuši īstenoti vai tiktu īstenoti ilgākā laika posmā.

“Apvārsnis 2020” dalību veicinošie faktori

Kopumā dalību “Apvārsnis 2020” ir veicinājusi vēlme būt izciliem, jo “Apvārsnis 2020” projekti tiek uzskatīti par augsta līmeņa projektiem un tie atbilst zinātnisko institūciju projektu mērķu prioritātēm. Latvijas dalībniekiem ir interese būt par liela un spēcīga konsorcijs dalībnieku un piedalīties jaunas inovatīvas idejas ieviešanā. Citi veicinošie faktori ietver nepieciešamību iegūt papildus finansējumu ZI darbībai, attīstīt jaunas tehnoloģijas (uzņēmumi), arī iepriekšējā sekmīgā dalība, pieredze un starptautisko sadarbības partneru esamība.

“Apvārsnis 2020” dalību ierobežojošie faktori

Latvijas vidējais sekmības rādītājs (aprēķinā izmantojot ES finansējuma apjomu) ir 8,5% apmērā, bet, salīdzinot ar citām valstīm, piemēram, Igauniju un Somiju, Latvijas galvenais faktors ir zemā dalība, jo sekmības rādītājs tik būtiski neatšķiras no Somijas – 9,6% un Igaunijas – 9,1%. Daži no projektu ieviešējiem, īpaši uzņēmumi, kā papildu šķērslī min programmas administratīvo slogu, kas būtiski ietekmē dalību programmā. Sekmības rādītājs ir 14%, vērtējot projektu skaitu.

Daļa Latvijas organizāciju ir pasīvas attiecībā uz “Apvārsnis 2020” projektu iespējām un piedalās projektu konkursos tikai tajos gadījumos, ja citi partneri piedāvā kopīgu sadarbību un dalību, bet paši proaktīvi nemeklē projektu iespējas, kā arī neizvēlas būt par projekta koordinatori, pamatojoties uz cilvēkresursu kapacitātes (t.sk. pieredzes) un finansējuma trūkumu. Kā cits projektu pieteikumu iesniegšanas kavējošais faktors tiek minēts informācijas trūkums par iespējām piedalīties “Apvārsnis 2020” projektos.

Rekomendācijas “Apvārsnis Eiropa” sistēmas darbības uzlabošanai

Rekomendācija attiecībā uz sistēmas darbības pilnveidošanu attiecas uz starptautisko kontaktu stiprināšanu, Latvijas zinātnes potenciāla popularizēšanu un Latvijas dalības programmā veicināšanu. Daļa rekomendāciju attiecas uz Nacionālā Kontaktpunkta (NKP) kapacitātes stiprināšanu (t.sk. samazinot personāla mainību). Jāveicina Eiropas Partnerības pētniecības tīklu iespēju izmantošana.

SUMMARY OF THE EVALUATION REPORT

Evaluation purpose and methodology

The primary purpose of the impact assessment is to evaluate and provide analysis of the contribution of the implementation of "Horizon 2020" in Latvia, as well as the promotion of the creation of a society and economy based on knowledge and innovation, and investment in Latvia in areas such as scientific excellence, a leading role in industry and solving societal problems. The secondary objective of the impact assessment is to develop an evidence-based assessment of the benefits of Horizon 2020 in Latvia, providing an in-depth analysis of the situation in Latvia and recommendations for the next Framework Programmes. The evaluation was carried out by Ltd. "CSE COE" in the period from November 8, 2022, to February 6, 2023.

The evaluation methodology was created according to the report on the evaluation of the impact of the EU Framework "Horizon 2020" "Interim evaluation of Horizon 2020", using eCORDA data provided by Latvian Council of Science and other countries, SCOPUS data, EUROSTAT statistical data, CSB and other data. In addition, interviews were conducted with representatives of institutions and project participants involved in the implementation of "Horizon 2020".

Statistical information about participation in "Horizon 2020"

The evaluation includes information on the projects implemented within the framework of "Horizon 2020" in the period from January 1, 2014, to November 6, 2022. The achieved participation indicators in "Horizon 2020" are compared with the participation indicators of Estonia, Lithuania, Slovenia, and Finland during the identical period.

Within the framework of "Horizon 2020", 3141 relevant project applications were submitted. The number of participants in project applications – 3951, unique participants 896. The amount of financing of the applied projects is EUR 1,308 million. The number of approved and financed projects in "Horizon 2020" is 440 projects with 548 participations, the total amount of allocated EU funding is 116.8 million. EUR. 8.5% of all submitted project applications have received EU funding (in the calculation using the amount of EU funding), the amount of over-threshold and reserve projects is 46 million. EUR (3.5%), 145 applications, 193 memberships and 99 unique members. 14% of submitted project applications (440 out of 3141 project applications) have received EU funding.

"Horizon 2020" has five groups of participants (higher education institutions (HEI), research institutions (RI), companies, state and local government institutions and the group "others"). The largest number of memberships among Latvian institutions was HEI - 141 participants, 18 unique participants, 46.9 million. EUR, making up 33.3% of the total share of membership.

Compared to FP7, the overall quality of project applications has increased, participants from Latvia prepare and submit more project applications (FP7 – 1127, "Horizon 2020" – 3141), more projects have been approved (FP7 – 240, "Horizon 2020" – 440). A relatively higher proportion of projects in which participants from Latvia play the role of coordinator also shows the greater activity of Latvian participants within the framework of "Horizon 2020". Compared to FP7, the total amount of such projects is 38.1 million. EUR or 32.7% of the total EU funding.

Impact on Latvian research and science system

When evaluating the impact on the Latvian research and science system, one should consider the fact that research and development expenditures in Latvia are among the lowest in the EU, significantly lagging not only the EU average, but also the indicators of Lithuania and Estonia. In the period from 2014 to 2021, research and development (R&D) investments in Latvia averaged around 0.6% of GDP. The contribution of Horizon 2020 to increase R&D funding is only 8% on average per year, this figure varies between sectors.

Impact on Latvia's research capacity

One of the criteria for evaluating scientific achievements and research capacity is publications in leading scientific journals and conference proceedings. Almost 45% of Latvian participants' scientific articles were published in the most influential scientific journals of their field, the impact factor rating of which exceeds 50% of the rating of journals in the relevant field. About 17% of all publications have been in the Top 10 most cited journals (Scopus, SciVal statistics). For the period from 2015 to 2021, 17,935 publications with the participation of Latvia have been placed in the Scopus database, of which 1,055 publications or 18% were created within the framework of the "Horizon 2020". The amount of R&D expenses is determined by many factors, including the number of innovative companies and economic as well as statistical methods how R&D expenses are collected.

Latvian HEIs and RI have strengthened their capacity, for example RTU, LU, by participating in the program both as a project participant and as a project coordinator. For certain scientific institutions, participation in "Horizon 2020" is necessary to ensure the operation of the institution and the necessary funding, considering that the state funding provides only a small part of the total necessary funding.

Impact of the development of innovation processes

The relatively small activity within the sub-pillars of innovation areas is consistent with the relatively low involvement of Latvian SMEs in R&D. EUROSTAT data shows that the investments of companies in R&D in Latvia are significantly behind not only the indicators of Slovenia and Finland, but also the indicators of the other Baltic countries (in 2020, the private sector invested in R&D in Estonia - 264.29 million EUR, Latvia - 64.43 EUR million, Lithuania - EUR 278.79 million, Slovenia - EUR 738.58 million and Finland - EUR 4,644.30 million). Creation of innovations and advancement in the market is one of Latvia's macroeconomic challenges, which has not been significantly affected by the companies' participation in "Horizon 2020".

Within the framework of "Horizon 2020", cooperation between HEI, R&D and private sector participants is important to ensure the implementation of research results in production. It can be evaluated as successful in several cases.

Economic impact

Depending on the company's field of activity, participation in the "Horizon 2020" projects can promote the company's competitiveness in the market, including by increasing the export potential, because by participating in the projects, merchants such as Ltd "Tilde" and others have contributed to the development of companies by expanding the range of goods and services offered, quality, volume, improving the financial indicators accordingly.

Contribution to solving society's challenges

Latvian participants have been actively involved in pillar EU.3. "Society's problem solving" and about half of all projects from Latvia "Horizon 2020" (fifty-three%) refers to this pillar with 75.7 million EUR funding (including EUR 51.3 million EU co-financing). Better success is associated with public health (EU.3.1.), bioeconomy and sustainable agriculture (EU.3.2.) and energy (EU.3.3.) projects.

Numerous EU.3. pillar projects have mostly successfully solved various problems and challenges in the fields of Latvian politics. The involvement of Latvian participants in the "Horizon 2020" projects in connection with the program's investments and in accordance with the goals and results of the sectoral policy can generally be evaluated positively, however, it cannot be evaluated as a significant financial impact in connection with all the necessary and available funding for solving society's challenges. The EU funding available for "Horizon 2020" has supplemented funding from the state budget and other sources. The funding of the state budget is insufficient for the financing of R&D and innovation measures and activities, accordingly participation in "Horizon 2020" has been a financial support, especially for HEIs and ZI, and has also allowed other partners, such as municipalities, to develop and implement various local-scale solutions that otherwise would not have been implemented or would be implemented in a longer period.

Factors promoting participation in Horizon 2020

In general, participation in "Horizon 2020" has been promoted by the desire to be excellent, since "Horizon 2020" projects are considered high-level projects and they correspond to the priorities of the scientific institutions' project goals. Latvian participants are interested in being a member of a large and strong consortium and participating in the implementation of a new innovative idea. Other contributing factors include the need to obtain additional funding for the operation of RI, develop new technologies (enterprises), also previous successful participation, experience, and the existence of international cooperation partners.

Limiting factors for Horizon 2020 participation

The average success rate (in the calculation using the amount of EU funding) of Latvia is 8.5%, but compared to other countries, such as Estonia and Finland, the main factor for Latvia is low participation, because the success rate is not so significantly different from Finland - 9.6% and Estonia - 9.1 %. Some of the project implementers, especially enterprises, notice the administrative burden of the program as an additional obstacle, which significantly affects participation in the program. The success rate is 14%, evaluating by the number of projects.

Some Latvian organizations are passive regarding "Horizon 2020" project opportunities and participate in project tenders and agrees only in cases where other partners offer cooperation and participation, but do not proactively seek project opportunities themselves, nor do they choose to be project coordinators based on human resources capacities (incl. experience) and lack of funding. The lack of information about opportunities to participate in "Horizon 2020" projects is mentioned as another factor hindering the submission of project applications.

Recommendations for improving the operation of the "Horizon Europe" system

The recommendation regarding the improvement of the operation of the system refers to the strengthening of international contacts, the popularization of Latvia's scientific potential and the promotion of Latvia's participation in the program. Some of the recommendations refer to strengthening the capacity of the National Contact Point (including reducing staff changing). The use of European Partnerships research network opportunities should be promoted.

1. IZMANTOTĀS METODOLOĢIJAS APRAKSTS

Izvērtējuma mērķis

Eiropas Savienības (ES) pētniecības un inovācijas atbalsta “Apvārsnis 2020” vispārīgais mērķis ir veicināt uz zināšanām un inovāciju balstītas sabiedrības un ekonomikas veidošanu ES, piesaistot papildu finansējumu pētniecībai, attīstībai un inovācijai un sekmējot pētniecības attīstības mērķu sasniegšanu. “Apvārsnis 2020” ir vērsts uz trim prioritātēm: nodrošinot izcilu zinātnei; attīstīt uzņēmējdarbību, lai panāktu vadošo lomu rūpniecībā; risināt sabiedrības problēmas.

Primārais ietekmes izvērtējuma mērķis ir izvērtēt un sniegt analīzi par “Apvārsnis 2020” īstenošanas ieguldījumu Latvijā un Latvijas sekmēm uz zināšanām un inovāciju balstītas sabiedrības un ekonomikas veidošanas veicināšanā, kā arī ieguldījumu, kas vērsts uz tādām jomām kā zinātnes izcilība, vadošā loma rūpniecībā un sabiedrības problēmu risināšana.

Sekundārais ietekmes izvērtējuma ziņojuma mērķis ir izstrādāt uz pierādījumiem balstītu vērtējumu par “Apvārsnis 2020” īstenošanas radītajiem ieguvumiem Latvijā, sniedzot padziļinātu Latvijas situācijas izklāstu un sniedzot rekomendācijas dalībai programmas “Apvārsnis Eiropa” konkursos.

Izvērtējuma periods

Izvērtējums aptver “Apvārsnis 2020” īstenošanas periodu (2014.gada 1.janvāris – 2022.gada 6.novembris).

Izvērtējuma metodika

Izvērtējuma metodika veidota atbilstoši ziņojumam par ES letvara programmas “Apvārsnis 2020” ietekmes novērtēšanu “Vidusposma izvērtēšana “Apvārsnis 2020”⁴ (“Interim evaluation of Horizon 2020”), tai skaitā programmas izvērtēšanas indikatori un programmas vidusposma izvērtējuma rezultāti. Izvērtējuma ietvaros Latvijas dalības sekmes “Apvārsnis 2020” ir salīdzinātas ar Igaunijas, Lietuvas, Slovēnijas un Somijas sekmēm.

Galvenie informācijas avoti

Izvērtējums ir balstīts uz primārajiem un sekundārajiem datu avotiem. Galvenais informācijas avots par “Apvārsnis 2020” projektiem ir LZP sniegtā informācija no eCORDA (Eiropas pētniecības rezultātu datu bāze) sistēmas. Izvērtējuma laikā tika intervētas iesaistītās puses un projektu ieviesēji. Interviju rezultāti atspoguļoti izvērtējuma ziņojumā, bet institūciju saraksts, kuru pārstāvji piedalījās intervijās, un interviju jautājumi iekļauti izvērtējuma ziņojuma pielikumos.

Svarīga loma kvantitatīvajā datu analīzē bija dažādu datu bāzu izmantošanai attiecībā uz ekonomikas datiem, zinātnisko sasniegumu izvērtēšanai un citiem jautājumiem. Ekonomiskās situācijas raksturošanai tika izmantotas Centrālās statistikas pārvaldes, EUROSTAT un citas datu bāzes. Zinātnisko sasniegumu raksturošanai tika izmantotas patentu datu bāzes, zinātnisko publikāciju datu bāzes (SCOPUS) un citas.

Intervijās un anketās finansējuma saņēmēji un citas iesaistītās puses tika lūgtas norādīt atbildes uz anketas jautājumiem saistībā ar “Apvārsnis 2020” ieviešanu. Vērtību skala veidota 5 ballu vērtēšanas sistēmā (1 – nepiekrīt, 5 – piekrīt). Visu anketas jautājumu atbilžu apkopojums iekļauts ziņojuma pielikumā, kā arī ziņojuma tekstā pie atbilstošā izvērtējuma jautājuma.

eCORDA datu analīze

eCORDA dati *Excel* un *PowerBI* formātos tika saņemti no LZP un dati raksturo dalību “Apvārsnis 2020” uz 2022.gada 6. novembri. Izvērtējuma rezultātā izveidots projektu analīzes rīks *PowerBI*, kas iesniegts kā atsevišķs nodevums un uz kuru ir iekļauta atsauce izvērtējuma ziņojumā. Datu analīzē tika izmantoti šādi eCORDA datu lauki – projekta numurs (PROJECT_NBR), projekta akronīms (AKRONYM), partnera loma (PARTNER_ROLE), projekta nosaukums (TITLE), unikālais programmas daļas saīsinājums (UNIQUE_PROG_PART_ABBR), dalībnieka juridiskais vārds (PARTICIPANT_LEGAL_NAME), kopējais finansējums (TOTAL_COSTS), ES finansējums (EU_CONTRIBUTION).

Izvērtējuma vajadzībām pieņemts, ka viens ieraksts (viena aile) datu tabulā ir viena (atsevišķa) dalības reize, savukārt atsevišķs projekta numurs ir atsevišķs projekts. Projekts sastāv no dalības reizēm un vienā projektā var būt vairākas dalības reizes, t.sk. arī ar dalībniekiem no Latvijas. Datu validācijai projekta

4 Publication office of the EU <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fad8c173-7e42-11e7-b5c6-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-77918455>

numurs datu bāzē salīdzināts ar datu bāzē iekļauto projekta akronīmu, tā pārliecinoties, ka analizējamā vienība ir viens atsevišķs projekts. Izvērtējumā iekļauti visi datu bāzē iekļautie ieraksti (ailes) – tātad dalības reizes un projekti, arī tādi, kuriem datu tabulā nav aizpildītas visas kolonnas, piemēram, norādīts ES finansējuma vai kopējais dalības finansējuma apjoms. Datu tabulas analīzes laikā, izmantojot *Excel* un *PowerBI* rīku, identificētas atsevišķas nepilnības eCORDA datos, bet izvērtējuma ietvaros dati nav laboti, bet pēc iespējas informēta LZP par projektu datus identificētajām nepilnībām.

Izvērtējuma ierobežojumi

“Apvārsnis 2020” nav noslēgusies un projektu ieviešana turpinās, tai skaitā tiek izstrādāti jauni produkti, veidotas jaunas publikācijas, demonstrācijas un izgudrojumi, reģistrēti jauni patenti. Projekti nav noslēgušies, tādēļ ES finansējums, kas norādīts izvērtējuma ziņojumā, ir plānotais finansējums saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem, bet nav faktiski saņemtā summa.

Daudzi no projektiem ir ieviešanas stadijā, un to ekonomiskā un/vai zinātniskā ietekme nebūs tūlītēja, bet atspoguļosies tikai pēc ilgāka laika posma. Tas attiecas arī uz projekta ietvaros plānotajām publikācijām, inovācijām un citiem rezultātiem, kas vairumā projektu tiek sagatavoti projekta beigu stadijā. Tāpat jāņem vērā, ka arī gatavu rakstu publicēšana zinātniskā žurnālā prasa laiku, dažkārt pat divus gadus.

Atsevišķos gadījumos projektu aktivitātes tiek finansētas ne tikai no “Apvārsnis 2020” līdzekļiem, bet arī no ESIF, tādēļ šīm aktivitātēm nav iespējams atdalīt ietekmes novērtējumu starp dažādām ES finansētām programmām.

Tāpat jāņem vērā, ka sabiedrības problēmu un izaicinājumu finansēšanai pieejams gan valsts budžeta, gan citu finansējuma avotu, piemēram, dažādu ES fondu instrumentu un programmu finansējums, līdz ar to dažādu finansējumu avotu rezultātā īstenošanās darbības nereti ir savstarpēji papildinošas. Tāpat jāņem vērā, ka “Apvārsnis 2020” projektiem netiek izvirzīti sasniedzamie dalības rādītāji – tādi dažādu apstākļu dēļ netiek arī mērīti pēc projektu īstenošanas.

Nemot vērā tehniskajā specifikācijā noteikto ierobežojumu, ka izvērtējuma ziņojums nedrīkst pārsniegt 100 lapas, daļa no veiktās analīzes ir iekļauta ziņojuma pielikumos, bet katras sadaļas apkopojošā informācijā iekļauti analīzes rezultāti arī no ziņojuma pielikumiem.

Izvērtējuma pieņēmumi

Pīlāru un apakšpīlāru latviešu valodas tulkojumiem izmantoti LZP interneta vietnē iekļautie tulkojumi.

Izvērtējuma ietvaros analizētas tikai tās zinātniskās publikācijas, kur kā projekta finansējuma avots ir norādīta “Apvārsnis 2020”. Zinātniskās publikācijas analizētas 2022.gada novembrī, un jāņem vērā, ka zinātniskajās datu bāzēs regulāri tiek pievienotas jaunas publikācijas.

Tiek pieņemts, ka viss “Apvārsnis 2020” saņemtais finansējums attiecas uz pētniecības un inovāciju jomu.

2. INFORMĀCIJA PAR "APVĀRSNIS 2020"

2.1. "Apvārsnis 2020"

"Apvārsnis 2020" ir lielākā ES pētniecības un inovāciju programma, kas dod iespējas All, ZI, uzņēmumiem un citām organizācijām iesniegt projektu pieteikumus dalībai programmā. Saskaņā ar eCORTA datiem, programmas ietvarā kopumā tiek īstenoti 177 859 projekti par kopējo summu 68,324 milj. EUR.

"Apvārsnis 2020" tiek veidota saskaņā ar trim pīlāriem un diviem speciālajiem mērķiem: zinātnes izcilība; vadošā loma rūpniecībā; sabiedrības problēmu risināšana; izcilības izplatīšana un dalības paplašināšana; zinātne sabiedrībā un sadarbībā ap to. Vislielākais ES finansējums 26,39 miljardi EUR apmērā (38,6% no visa finansējuma) attiecas uz sabiedrības problēmu risināšanu. Otrs lielākais ES finansējums 25,02 miljardi EUR apmērā (31% no visa finansējuma) attiecas uz zinātnes izcilību.

Viens no "Apvārsnis 2020" rezultātu rādītājiem ir P&A izmaksas, sasniedzamā vērtība 3% apmērā no IKP (jaunajiem dalībniekiem – 1,5%).

"Apvārsnis 2020" mērķi

"Apvārsnis 2020" ir līdz šim visu laiku lielākā ES pētniecības un inovāciju programma, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra regulu Nr. 1291/2013⁵ un nosaka sistēmu, kas reglamentē Eiropas Savienības atbalstu pētniecības un inovācijas pasākumiem septiņu gadu periodam (2014. – 2020.gads), tādējādi nostiprinot Eiropas zinātnisko un tehnoloģisko bāzi un veicinot ieguvumus sabiedrībai, kā arī inovācijas, pētniecības un tehnoloģiju attīstības politikas ekonomiskā un rūpnieciskā potenciāla efektīvāku izmantošanu.

"Apvārsnis 2020" vispārīgais mērķis ir veicināt zināšanās un inovācijās balstītas sabiedrības un ekonomikas veidošanu Eiropas Savienībā, piesaistot papildu finansējumu pētniecībai, attīstībai un inovācijai un sekmējot pētniecības un attīstības mērķu sasniegšanu, tostarp attiecībā uz mērķi līdz 2020. gadam finansējumu pētniecībai un attīstībai visā ES palielināt līdz 3% no IKP. Tādējādi pamatprogramma atbalsta stratēģijas "Eiropa 2020" un citu ES politikas virzienu īstenošanu, kā arī Eiropas Pētniecības telpas (EPT) izveidi un darbību. Kopējie plānotie programmas rezultatīvie rādītāji visam plānošanas periodam ir:

- stratēģijas "Eiropa 2020" mērķis attiecībā uz P&A - 3 % no IKP;
- inovācijas rezultātu pieaugums stratēģijas "Eiropa 2020" kontekstā;
- pētnieku īpatsvara pieaugums ekonomiski aktīvo iedzīvotāju vidū.

"Apvārsnis 2020" pīlāri

"Apvārsnis 2020" ir balstīta uz prioritātēm (pīlāriem).

EU.1. Zinātnes izcilība - nodrošināt izcilu zinātni, lai ES nostiprinātu pasaules līmeņa izcilību zinātnē. Turpmāk – EU.1.

EU.2. Vadošā loma rūpniecībā - panākt vadošo lomu rūpniecībā, lai atbalstītu uzņēmējdarbību, tostarp mikrouzņēmumus, mazos un vidējos uzņēmumus (MVU) un inovāciju. Turpmāk – EU.2.

EU.3. Sabiedrības problēmu risināšana - risināt sabiedrības problēmas, lai tieši reaģētu uz stratēģijā "Eiropa 2020" norādītajām problēmām, atbalstot plašu pasākumu klāstu, sākot no pētniecības līdz tirgum. Turpmāk – EU.3.

Speciālais mērķis EU.4. Izcilības izplatīšana un dalības paplašināšana - veicināt inovāciju un zinātnes izcilības nostiprināšanos visās dalībvalstīs un to reģionos. Turpmāk – EU.4.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 11.decembra regula Nr.1291/2013, ar ko izveido Pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. gads) un atceļ Lēmumu Nr. 1982/2006/EK (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013R1291>).

Speciālais mērķis EU.5. Zinātne sabiedrībā un sadarbībā ar to - veidojot spējas un attīstot novatoriskus veidus, sabiedrības iesaistīšanai zinātnē. Turpmāk – EU.5.

“Apvārsnis 2020” pīlāru projektu konkursi

Dalību “Apvārsnis 2020” ietekmē izsludināto projektu konkursu biežums un projektu konkursu tēmas. Katra pīlāra projektu konkursi tiek noteikti to apakšpīlāriem un organizēti saskaņā ar kārtējā gada vai divu gadu programmām, kuras tiek publicētas Dalībnieku portālā.⁶

Balstoties uz eCORDA datiem uz 12.12.2022.⁷ (dati tiek periodiski atjaunināti, pēdējie atjauninājumi 21.12.2022., savukārt pēdējie publicētie dati 20.05.2022.), visvairāk projektu tiek īstenots pīlārā EU.3. – 74 942 projekti (42.14% no visiem projektiem), kā arī visvairāk finansējuma tiek piešķirts pīlāram EU.3. – 26,38 miljardi EUR. Vismazāk projektu ticis realizēts speciālā mērķa EU.4. – 1 619 projekti, kā arī pīlārā Euratom – 2 094 projekti, turklāt īstenoti arī 1109 starptēmu projekti. Tabulā zemāk iekļauta informācija par “Apvārsnis 2020” projektu skaitu, ES finansējumu un kopējo finansējumu sadalījumā pa pīlāriem.

Tabula 1. “Apvārsnis 2020” īstenoto projektu skaits uz 12.12.2022.

	Pīlārs							
	EU.1.	EU.2.	EU.3.	EU.4.	EU.5.	Euratom	Starptēma	KOPĀ
Projektu skaits	56 561	38 938	74 942	1 619	2 596	2 094	1 109	177 859
% no kopējā projektu skaita	31,80%	21,89%	42,14%	0,91%	1,46%	1,18%	0,62%	100%
ES finansējums, milj. EUR	25,026	13,798	26,389	1,016	0,492	1,094	0,505	68,324
% no ES finansējuma	36,63%	20,20%	38,62%	1,49%	0,72%	1,60%	0,74%	100%
Kopējais finansējums, milj. EUR	26,585	19,892	34,935	1,025	0,436	2,214	0,698	85,788
% no kopējo finansējumu	30,99%	23,19%	40,72%	1,20%	0,51%	2,58%	0,81%	100%

Datu avots: eCORDA

2.2. “Apvārsnis 2020” atbalstošās aktivitātes un programmas

“Apvārsnis 2020” ieviešanas atbalstu nodrošina astoņi NKP eksperti. Saskaņā ar intervijās pausto viedokli, NKP ekspertiem nepieciešamas plašākas un praktiskākas zināšanas par “Apvārsnis 2020” projektu ieviešanu un vēlama mazāka kadru mainība starp NKP ekspertiem.

Lai nodrošinātu atbalstu projektu pieteikumu sagatavošanā, šim mērķim tiek novirzīti ES fondu plānošanas perioda 2014.-2020.gads ERAF 1.1.1. SAM līdzekļi, 5000 EUR apmērā par viena projekta pieteikuma sagatavošanu. Saskaņā ar intervijās sniegto informāciju, 1.1.1. SAM finansējums viena projekta pieteikuma sagatavošanai nesedz visas projekta pieteikuma sagatavošanas izmaksas, kas ir vairāk nekā 10 000 EUR, kā arī finansējums ir nepietiekams, lai finansētu visus projekta pieteikumus, kas varētu saņemt atbalstu.

Papildus ir izveidota “Baltic Bonus” programma, kas veicina sadarbību starp Baltijas jūras reģiona valstīm. Finansējums 2 500 EUR apmērā vienam projektam ir nepietiekams, lai segtu ar projekta sagatavošanu saistītās izmaksas, kā arī “Apvārsnis 2020” ietvaros ir svarīga sadarbība ar projektu dalībniekiem no dažādiem reģioniem, ne tikai Baltijas jūras reģionā.

2.2.1. “Apvārsnis 2020” aktivitātēs iesaistītās institūcijas

NKP funkcijas nodrošina LZP, piesaistot astoņus NKP ekspertus,⁸ kas ir specializējušies dažādās jomās. NKP strādā saskaņā ar EK noteiktiem standartiem un principiem.⁹ Saskaņā ar intervijās pausto viedokli,

6 http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/reference_docs.html#h2020-work-programmes-2018-20

7 <https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/sense/app/98dcd94d-ca66-4ce0-865b-48ffe7f19f35/sheet/KVdtQ/state/analysis>

8 <https://lzp.gov.lv/starptautiskas-sadarbibas-programmas/apvarsnis-eiropa/nacionalais-kontaktpunkts/>

9 https://ec.europa.eu/research/participants/data/support/ncp/h2020-standards-principles_en.pdf

būtu nepieciešama lielāka patstāvība attiecībā uz NKP ekspertu sastāvu, jo lielā kadru mainība apgrūtina sadarbību ar NKP, kā arī NKP ekspertiem nepieciešamas praktiskas zināšanas par "Apvārsnis 2020" pieteikumu sagatavošanu un projektu realizāciju. Nepieciešama proaktīvāka informācijas apmaiņa par "Apvārsnis 2020" iespējām.

Atbalstu uzņēmējiem attiecībā uz "Apvārsnis 2020" projektu iespējām sniedz arī LIAA, kas tiek nodrošināts sadarbībā ar Eiropas biznesa tīkla atbalsta punktu (EEN tīkls)¹⁰ un Latvijas Tehnoloģiju centru. EEN tīkls ir viens no COSME sastāvdaļām, kas darbojas pēc „vienas pieturas aģentūras” principiem. Nodrošinātais atbalsts ir saistīts ne tikai ar "Apvārsnis 2020" konsultāciju sniegšanu, bet arī tiek veicināta izpratne par inovācijām, tehnoloģiju pārnesei, ES tiesību aktiem, tirgu un citiem jautājumiem. EEN tīkls daļēji tiek finansēts no valsts budžeta. Balstoties uz LIAA nolikumu,¹¹ funkcijas galvenokārt saistītas ar uzņēmējdarbības veicināšanu, un kā atbilstoši piemēri attiecībā uz "Apvārsnis 2020" atbalstu var tikt minēti:

- uzņēmējdarbības uzsākšanas, attīstības, inovāciju un tehnoloģiju pārnesei veicināšana;
- inovatīvas uzņēmējdarbības, tai skaitā sadarbības starp pētniecības un uzņēmējdarbības sektoriem sekmēšana;
- ES fondu, arī citu ārvalstu finanšu instrumentu līdzfinansēto aktivitāšu administrēšanas nodrošināšana.

2.2.2. ES finansējums "Apvārsnis 2020" projektu pieteikumu sagatavošanas un īstenošanas atbalstam

Lai veicinātu Latvijas aktīvāku dalību "Apvārsnis 2020", ES fondu plānošanas periodā 2014. - 2020. gadam tika novirzīti ERAF līdzekļi projektu pieteikumu sagatavošanas atbalstam, kā arī projektu ieviešanai. Atbilstošie pasākumi ir 1.1.1. SAM pasākums 1.1.1.5. "Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem pētniecībā un inovācijās" I, II, III kārtā.¹²

Pasākuma 1.1.1.5. mērķis ir sekmēt Eiropas Pētniecības telpas bilaterālās un multilaterālās sadarbības projektu izstrādi un dalību starptautiskos pētniecības, tīklošanās un sadraudzības pasākumos un Eiropas Pētniecības infrastruktūru stratēģiskā foruma infrastruktūras objektos, tai skaitā sniedzot atbalstu Nacionālā kontaktpunkta kapacitātes stiprināšanai. Pasākums tiek īstenots trīs kārtās, kopumā par 30 milj. EUR. 1. kārtas ietvaros vienā no atbalstāmām darbībām ir atbalstīt Latvijas pētniecības un attīstības interešu pārstāvniecības "Apvārsnis 2020" programmkomitejās un citās starptautiskās programmās, 2. kārtas ietvaros viena no atbalstāmām darbībām ir starptautiskās sadarbības projektu pasākumi pētniecības un attīstības jomā, lai palielinātu sniegumu. Papildus apraksts par 1.1.1. SAM pasākumu 1.1.1.5. pieejams ziņojuma pielikumā.

Saskaņā ar intervijās sniegto informāciju, atbalsts projektu pieteikumu sagatavošanai ir nepietiekams (tai skaitā, finansējums projektu pieteikumu sagatavošanai, kā arī atsevišķiem projektu iesniedzējiem – informācija par projektu iespējām un metodoloģiskais atbalsts), atbalsta summa nenosedz visas ar projekta pieteikuma sagatavošanu saistītās izmaksas, kā arī finansējums ir sadalīts pa gadiem un pēc projektu pieteikumu iesniegšanas daudzos gadījumos finansējums nav pieejams, jo nav pieejami finanšu līdzekļi.

2.2.3. "Baltic Bonus" programma

Viena no programmām, kas atbalsta un veicina "Apvārsnis 2020" ieviešanu Latvijā, ir "Baltic Bonus", kuras mērķis ir sekmēt Latvijas zinātnieku starptautisko sadarbību zinātnē un inovācijā, īpaši – Baltijas jūras reģionā Latvijas zinātnieku un uzņēmēju sadarbību pētniecības un inovācijas projektos ar partneriem no Baltijas valstīm un Baltijas jūras reģiona ES dalībvalstīm. "Baltic Bonus" programma darbojas no 2014. gada, to īsteno visās Baltijas valstīs saskaņā ar 2015. gada 27. jūnijā noslēgto vienošanos par sadarbību.

Finansējumu par sadarbību ar Baltijas jūras reģiona valstīm un Baltijas valstīm var saņemt ZI reģistrā reģistrētas institūcijas, mikrouzņēmumi un MVU, kas pieteikušies "Apvārsnis 2020" (skatīt 2022. gada 27. maija nolikumu¹³). Programma "Baltic Bonus" piešķir finansējumu par Latvijas zinātnieku un uzņēmēju

¹⁰ <http://www.een.lv/>

¹¹ <https://likumi.lv/ta/id/253494-latvijas-investiciju-un-attistibas-agenturas-nolikums>

¹² <https://likumi.lv/ta/id/291823-darbibas-programmas-izausme-un-nodarbinatiba-1-1-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-latvijas-zinatnisko-instituciju>

¹³ <https://lpz.gov.lv/wp-content/uploads/2022/06/Baltic-Bonus-programmas-Nolikums.doc>

sadarbību pētniecības un inovācijas projektos ar Baltijas valstīm (Igaunija un/vai Lietuva) un/vai Baltijas jūras reģiona ES dalībvalstīm (Zviedrija, Somija, Dānija, Vācija, Polija) dažādos projektu konkursos.

Maksimālais finansējuma apmērs projektam ir 2 500 EUR,¹⁴ ko var saņemt, ja pieteiktajā projektā ir sadarbības partneris vai partneri no Baltijas valstīm vai Baltijas jūras valstīm un Baltijas jūras reģiona ES dalībvalstīm. Projektam, kurā ir iesaistīts partneris vai vairāki partneri tikai no Baltijas jūras reģiona ES dalībvalstīm, pieejamais finansējums ir 1 500 EUR apmērā.

14 <https://lzp.gov.lv/wp-content/uploads/2022/06/Baltic-Bonus-programmas-nolikuma-1.pielikums.doc>

3. DALĪBAS STRUKTŪRAS "APVĀRSNIS 2020" IZVĒRTĒJUMS

3.1. Latvijas dalībnieku sekmes un projektu pieteikumu kvalitāte

"Apvārsnis 2020" Latvijas dalībnieki piedalījušies 440 projektos, bijušas 548 dalības reizes, kopējais ES finansējums šajos projektos ir 116,36 milj. EUR, bet Latvijas dalībnieku kopējais projektu finansējums ir 155,9 milj. EUR. Latvijas dalībnieki koordinējuši 52 projektus. Līdzīgi kā visai "Apvārsnis 2020" Latvijas lielākā dalība ir pilārā EU.3. Attiecībā uz NUTS2 reģioniem, vislielākā dalība ir no Rīgas, kas skaidrojams ar ekonomisko aktivitāti Rīgā, kā arī daudzu ar AII, ZI un uzņēmumu atrašanos Rīgā.

Salīdzinot ar citām valstīm Latvijas dalības rādītāji ir labāki nekā Lietuvas dalībniekiem, bet ievērojami (vairākas reizes) mazāki nekā Igaunijai un Slovēnijai un ar kārtu (10 reizes) mazāki nekā Somijai.

Salīdzinot ar programmu FP7 ir uzlabojusies Latvijas dalībnieku sekmes attiecībā uz projektu skaitu, dalību skaitu, kā arī saņemtā finansējuma apjomu, kas daļēji skaidrojams ar "Apvārsnis 2020" lielāku pieejamā finansējuma apjomu un lielāku dalībnieku pieredzi. Procentuāli ir samazinājies apstiprināto projektu skaits pret pieteikumu skaitu, kas ir skaidrojams ar pieaugošo konkurenci dalībai programmā.

Latvijas sekmības rādītājs 8.5%, Somijai – 9.6%, Igaunijai – 9.1%, Slovēnijai – 7.9%, Lietuvai 6.7%. Latvijas sekmība pa pilāriem un speciālām programmām: EU.1. – 5.8%, EU.2. – 4.6%, EU.3. – 9.2%, EU.4 – 25.9%, EU.5. – 5.5.% un Euratom – 19.5%. Kopā no Latvijas 896 unikāli dalībnieki iesniedz a 3141 pieteikumu, no kuriem noraidīti – 1839, nav finansējuma – 698, rezerve – 145, neatbilstoši – 38, nepieļaujami – 11, atsaukti – 8 un apstiprināti 402. Latvijas sekmība kā projektu koordinators – 5%, kā projektu partnerim – 13.3%. Latvijas sekmība sadalījumā pa finansējuma saņēmēju veidiem: valsts institūcijas – 20.5%, citi – 15.6%, ZI – 10.9%, AII – 9%, privātie uzņēmumi – 5.8%.

AII (neiekļaujot ZI), tai skaitā RTU, LU, RSU un LLU saņēma ES finansējumu 29.6 milj. EUR apmērā jeb apmēram 25% no kopējā ES kopējā finansējuma Latvijai. Gadījumos, kad Latvijas dalībnieki ir bijuši projekta koordinatori Latvijas dalībnieki ir saņēmuši ievērojami lielāku finansējumu nekā citos projektos. Lai uzlabotu Latvijas dalībnieku sekmes programmā nepieciešams palielināt projektu skaitu ar finansējuma apjomu virs 0.5 milj. EUR, jo tas ne tikai uzlabos Latvijas dalībnieku sekmes attiecībā uz saņemto ES finansējumu, bet nodrošinās finansējumu ilgākam laika posmam vai lielākai projekta komandai.

ES finansējumu saņēmuši 76 uzņēmumi ar kopējo ES finansējumu 35,55 milj. EUR apmērā. Četriem lielākajiem ES finansējuma saņēmējiem ir bijusi liela projektu ietekme uz uzņēmuma darbību, piemēram, vairākos gadījumos saņemtais ES finansējums (četriem uzņēmumiem 5,38 milj. EUR) ir salīdzināms ar uzņēmumu apgrozījumu (četriem uzņēmumiem apgrozījums 11,29 milj. EUR). Četri lielākie ES finansējuma saņēmēji nodarbināja 183 strādājošos. Latvijā ir vairāk nekā 120 tūkstoši MVU, nodarbinot gandrīz 600 000 strādājošo, tādēļ kopumā "Apvārsnis 2020" ietekme uz MVU nav liela.

Projektu pieteikumu kvalitāti raksturo ne tikai apstiprinātie projektu pieteikumi, projektu pieteikumi, kas iekļauti rezerves sarakstos un virssliekšņa projekti, bet arī saņemtā ES finansējuma apjoms gan attiecībā uz katru no pilāriem, gan vidēji uz projektu. Salīdzinot ar citām valstīm Latvijas dalībniekiem ir labas sekmes EU.4. Latvijas dalībniekiem ir liela apjoma projekti ar finansējumu virs 1 milj. EUR, bet salīdzinot ar citām valstīm šo projektu skaits nav liels un, lai ievērojami uzlabotu Latvijas dalībnieku sekmes, būtu nepieciešams Latvijas dalībniekiem piedalīties liela apjoma projektos. Dalība liela apjoma projektos ir saistīta ar projektu koordinēšanu, tādēļ vēl viens no nosacījumiem dalības sekmju būtiskai uzlabošanai būtu projektu koordinēšana.

Latvijas dalība un dalībnieku sekmes

Laika posmā no 2014.gada 1.janvāra līdz 2022. gada 1. novembrim, pamatojoties uz eCORDA datiem, "Apvārsnis 2020" finansēti 440 projekti ar Latvijas dalībnieku dalību. Kopumā šajos projektos Latvijas dalībnieku dalība ir 548 reizes, 52 projektos Latvijas dalībnieki bijuši projekta koordinatori. Kopējais Latvijas dalībnieku saņemtais ES finansējums šajos projektos ir 116,36 milj. EUR, tai skaitā ņemot vērā

ERA-NET projektus. Latvijas dalībnieku kopējais projektu budžets ir 155,9 milj. EUR, kas ietver ES līdzfinansējumu 74% apmērā no visa projektu finansējuma. 76 no šiem projektiem jeb 18,4% projektu bijuši iesaistīti MVU.

Saskaņā ar eCORDA datu analīzes rezultātiem, Latvijas dalība dažādos pīlāros proporcionāli pret "Apvārsnis 2020" projektu finansējuma kopsummu (projektu, kur Latvija bija dalībnieks) bija ļoti neliela: EU.1. – 1.8%, EU.2. – 2.7%, EU.3. – 2.7%, EU.4. – 64.8 %, EU.5. – 2.6%, Euratom – 0.4%, izņemot EU.4., tādējādi, izņemot atsevišķus projektus, Latvijas loma projektos bijusi ļoti maza.

Tabulā zemāk apkopota informācija par Latvijas un citu analizēto valstu sekmēm "Apvārsnis 2020" projektu pieteikumos. Latvijas dalībnieku iesniegtais projektu skaits un finansējuma apjoms ir salīdzināms ar Lietuvas dalībniekiem, tomēr ievērojami atpaliek no citu analizēto valstu rādītājiem. Latvijas dalībnieku sekmība nav būtiski zemāka kā Igaunijas un Somijas dalībniekiem. Papildus jāmin fakts, ka apstiprinātā finansējuma ziņā abas minētās valstis būtiski apsteidz Latvijas dalībnieku rādītājus – tādēļ, ka piesakās gan skaita ziņā vairāk, gan arī apjomīgākos projektos un ar būtiskāku dalības finansējuma apjomu.

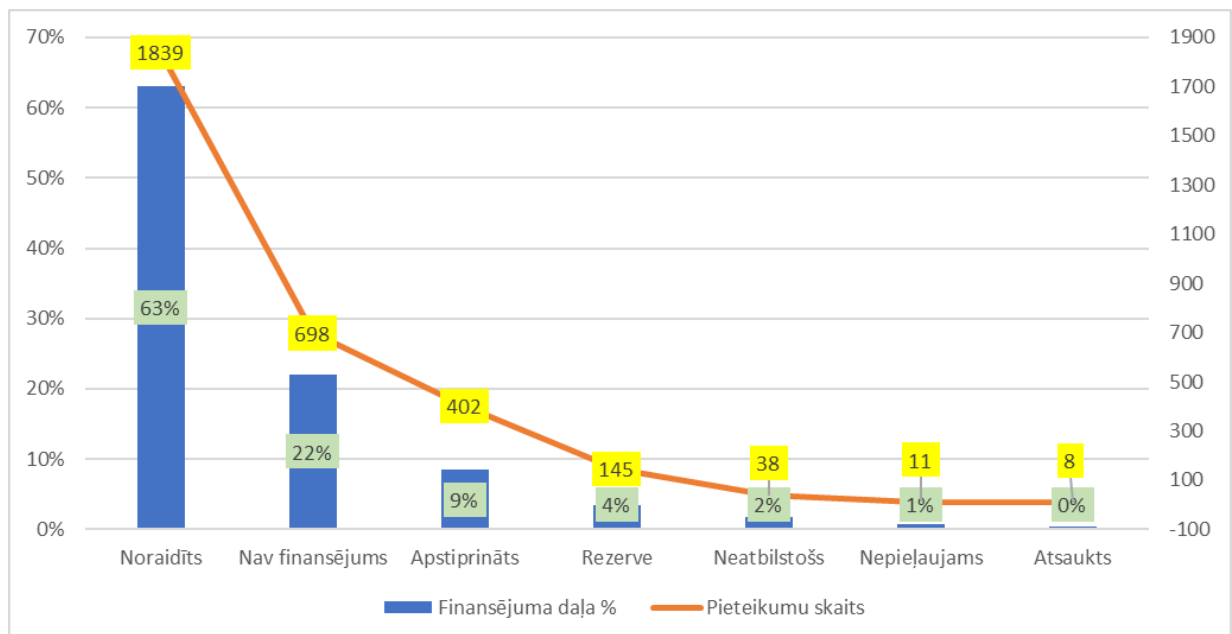
Tabula 2. Latvijas un citu analizēto valstu sekmes "Apvārsnis 2020" projektu pieteikumos

Valsts	Pieprasītais finansējums, EUR	Sekmība %	Pieteikumu skaits	Dalību skaits	Unikālu dalībnieku skaits
Somija	15 233 310 361	9,60%	17 212	24 419	3 738
Igaunija	2 775 143 526	9,10%	5 265	6 398	1 318
Latvija	1 308 751 069	8,50%	3 141	3 951	896
Slovēnija	4 351 122 833	7,90%	8 618	11 799	2 231
Lietuva	1 384 681 106	6,70%	3 721	4 726	1 090

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas dalībnieku pieteikumu vērtēšanā 63% pieteikumu (atbilstoši pieteiktajam finansējumam) ir tikuši noraidīti – tas ir 1839 pieteikumi. Noraidīto pieteikumu skaits ir apmēram 4 reizes lielāks, nekā apstiprināto pieteikumu skaits. Finansējuma ziņā šī atšķirība ir 7,4 reizes. Attiecīgi secināms, ka finansējuma ziņā apjomīgākie Latvijas dalībnieku pieteikumi tiek noraidīti, savukārt apstiprināti pieteikumi ar salīdzinoši mazāku finansējuma apjomu. 22% gadījumu projekti nav akceptēti nepietiekamā finansējuma dēļ. Analīzes rezultāti apkopoti grafikā zemāk.

Grafiks 1. Latvijas dalībnieku pieteikumu vērtēšanas rezultāti "Apvārsnis 2020" projektu atlasē

Datu avots: eCORDA

Sadalījums pa pīlāriem

Tabulā zemāk iekļauta informācija par Latvijas dalību katrā no pīlāriem, norādot projektu skaitu, partneru skaitu un saņemto ES finansējumu. Visaugstākā Latvijas dalība bija pīlārā EU.3. ar 44,3% no visa ES

finansējuma, kā arī ir ar vislielāko partneru un projektu skaitu. Detalizēta pīlāra EU.3. analīze iekļauta nākošajās izvērtējuma ziņojuma daļās.

Saskaņā ar eCORDA datu analīzes rezultātiem, pīlārā EU.1. projekta vidējais ES finansējums ir 121 tūkst. EUR, kopā 98 dalības un 8 koordinēti projekti. Pīlārā EU.2. projekta vidējais ES finansējums ir 171 tūkst. EUR, kopā 118 dalības un 18 koordinēti projekti. Pīlārā EU.3. projekta vidējais ES finansējums ir 180 tūkst. EUR, kopā 286 dalības un 10 koordinēti projekti. Speciālā mērķa EU.4. projekta vidējais ES finansējums ir 1.089 milj. EUR, kopā 26 dalības un 16 koordinēti projekti. Speciālā mērķa EU.5. projekta vidējais ES finansējums ir 117 tūkst. EUR, kopā 12 projekti un nav koordinētu projektu. Euratom vidējais projekta ES finansējums ir 387 tūkst. EUR, 7 projekti un nav koordinētu projektu. Tabulā zemāk iekļauta informācija par EU.0. saskaņā ar eCORDA sistēmas datiem.

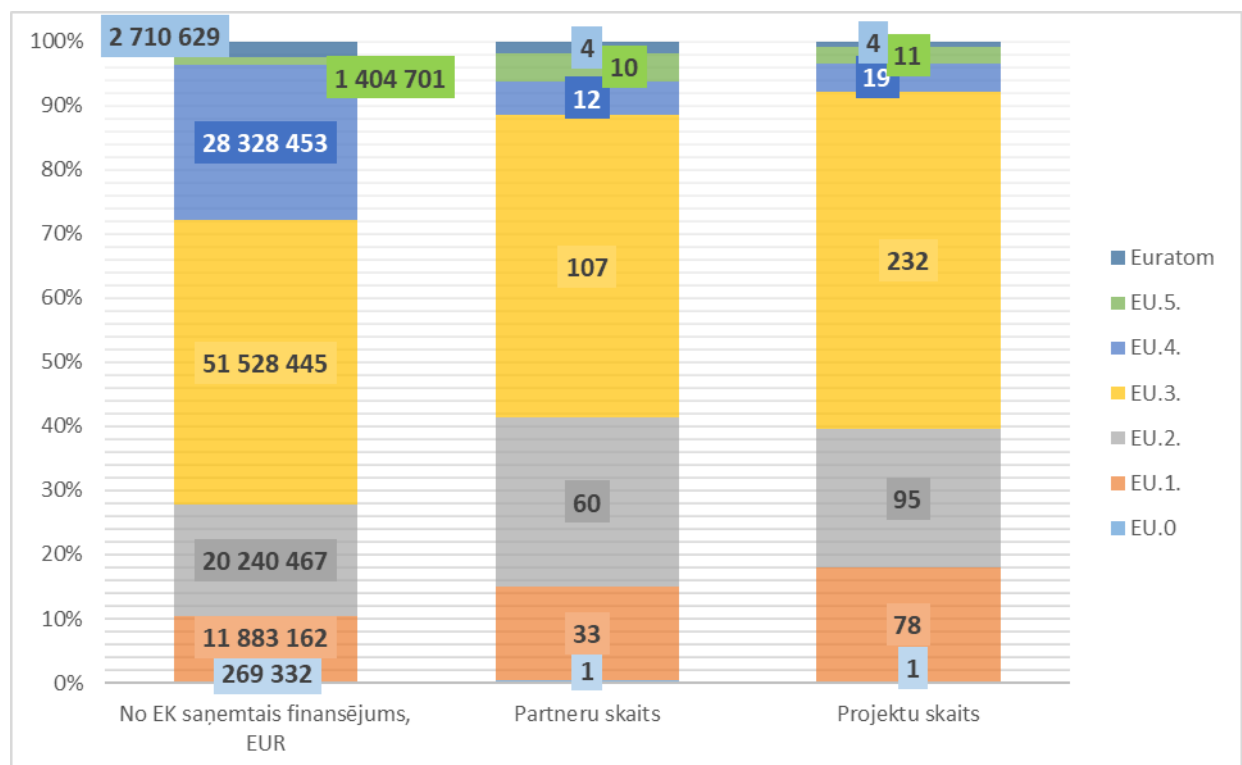
Tabula 3. Latvijas dalība "Apvārsnis 2020" sadalījumā pa pīlāriem un speciālajiem mērķiem

Programmas pīlārs/speciālais mērķis	LV dalībnieku saņemtais ES finansējums	Finansējuma īpatsvars	Partneru skaits	Projektu skaits	Projektu īpatsvars
EU.0	269 332	0,2%	1	1	0,2%
EU.1.	11 883 162	10,2%	33	78	17,7%
EU.2.	20 240 467	17,4%	60	95	21,6%
EU.3.	51 528 445	44,3%	107	232	52,7%
EU.4.	28 328 453	24,3%	12	19	4,3%
EU.5.	1 404 701	1,2%	10	11	2,5%
Euratom	2 710 629	2,3%	4	4	0,9%
Kopā	116 365 189			440	

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Zemāk attēlota Latvijas dalība "Apvārsnis 2020", kur iekļauta informācija par ES finansējumu, partneru skaitu un projektu skaitu dalījumā pa pīlāriem.

Grafiks 2. Latvijas dalības rādītāji "Apvārsnis 2020"

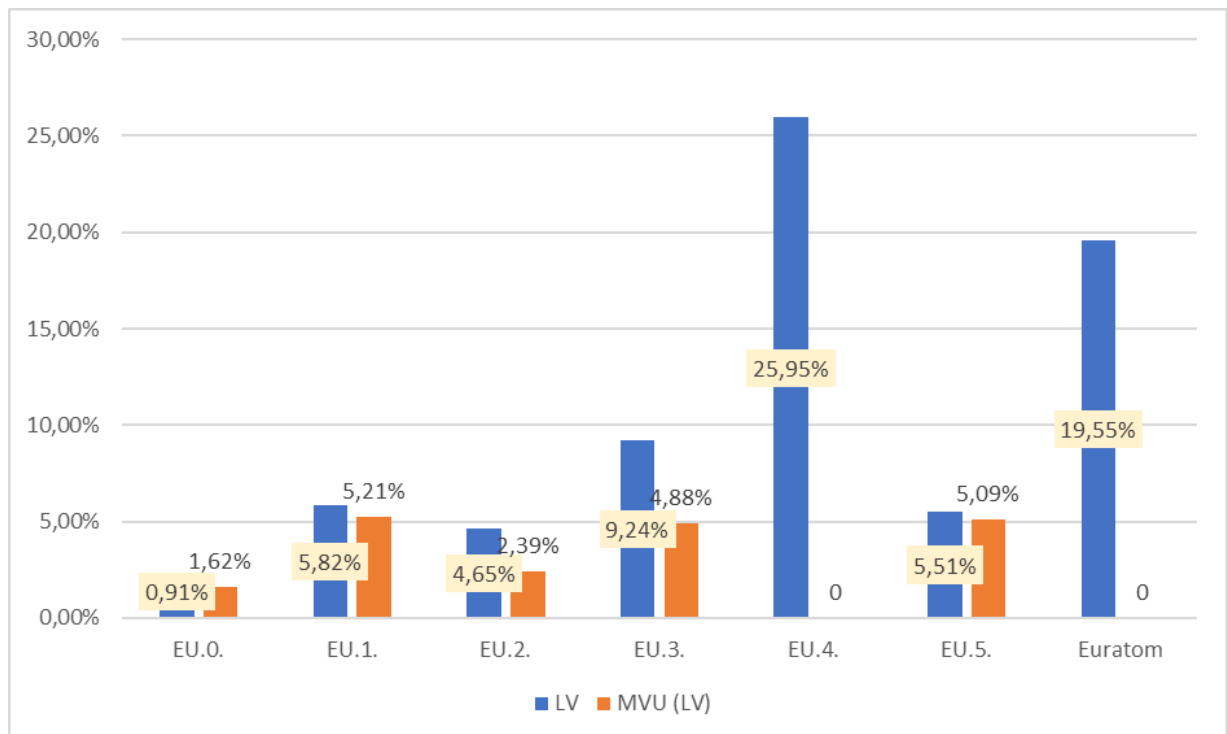

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas dalībnieku sekmes nav vienmērīgas – atsevišķos pīlāros sekmības rādītāji ir krietni virs vidējā – kā, piemēram, EU.4. un Euratom, savukārt citos – krietni zem vidējā – izteikti tas vērojams EU.1., EU.2. un EU.5.

Grafikā zemāk, kur apkopotas Latvijas dalībnieku sekmes dalījumā pa programmas pīlāriem un speciālajiem mērķiem. Projektu pieteikumu sekmes ar MVU dalību ir salīdzinoši zemākas kā attiecīgajā pīlārā kopumā. EU.2. pīlārā no 585 pieteikumos iekļautajām dalības reizēm ar kopēju finansējumu 306.6 milj. EUR apstiprināti ir tikuši vien pieteikumi ar 32 dalības reizēm ar kopējo finansējumu 7,3 milj. EUR, kamēr pieteikumi ar 442 dalības reizēm ar kopējo pieprasīto finansējumu 216,8 milj. EUR apmērā tikuši noraidīti.

Grafiks 3. Latvijas dalībnieku pieteikumu vērtēšanas rezultāti “Apvārsnis 2020” projektu atlasē

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par “Apvārsnis 2020” projektiem

Projektu ilgums un pabeigšanas gads

Saskaņā ar eCORDA datu analīzes rezultātiem (kopējais finansējums) ļoti maza projektu daļa tika pabeigta līdz 2022.gada beigām un lielākā daļa projektu tiks pabeigti 2026.gadā, tādējādi faktiskos projektu rezultātus un to ietekmi varēs izvērtēt pēc 2026.gada. Lielākai daļai projektu (apmēram 76,6 milj. EUR jeb apmēram 66%) projekta ilgums ir 37 – 72 mēneši. Visilgākie (109 – 120 mēneši) ir CO-FOUND projekti.

Latvijas dalībnieku sekmes salīdzinājumā ar citām valstīm

Analizēto valstu vidū vislielāko ES finansējumu saņēmuši Somijas dalībnieki – 1,56 miljardus EUR, vismazāk – Lietuvas dalībnieki - 96 milj. EUR. Visvairāk visu analizēto valstu dalībnieki piedalījušies EU.3. pīlāra projektos – gan skaitliskajā izteiksmē, gan pēc no ES saņemtā finansējuma apjoma – dalībai šī pīlāra projektos veidojot no 39,7% no kopējā ES finansējuma apjoma.

Analizējot tikai Baltijas valstu rādītājus – ievērojami labāki dalības rezultāti gan no ES saņemtā finansējuma, gan projektu skaita ziņā vērojami Igaunijas dalībniekiem, salīdzinoši sliktāki – Lietuvas dalībniekiem. Tomēr Lietuvas dalībnieku no ES saņemtais finansējuma apjoms absolūtajos skaitļos ir lielāks 1., 2., 5. pīlāra un “Euratom” projektos salīdzinājumā ar Latvijas dalībniekiem.

Kā būtisku atšķirību no pārējo dalībnieku vidus var minēt Somijas un Slovēnijas dalībnieku dalību 1. un 2. pīlāra projektos – Somijas dalībnieku no ES saņemtā finansējums īpatsvars šo pīlāru projektos veido attiecīgi 29,4% un 26,6% no kopējā šīs valsts dalībnieku no ES saņemtā finansējuma “Apvārsnis 2020”

projektos. Slovēnijas dalībnieku dalības rādītāji – attiecīgi 17,9% un 22,3%. Salīdzinoši vismazāko finansējuma īpatsvaru šo pīlāru projektos saņēmuši tieši Latvijas dalībnieki – 10,2% un 17,4% attiecīgi.

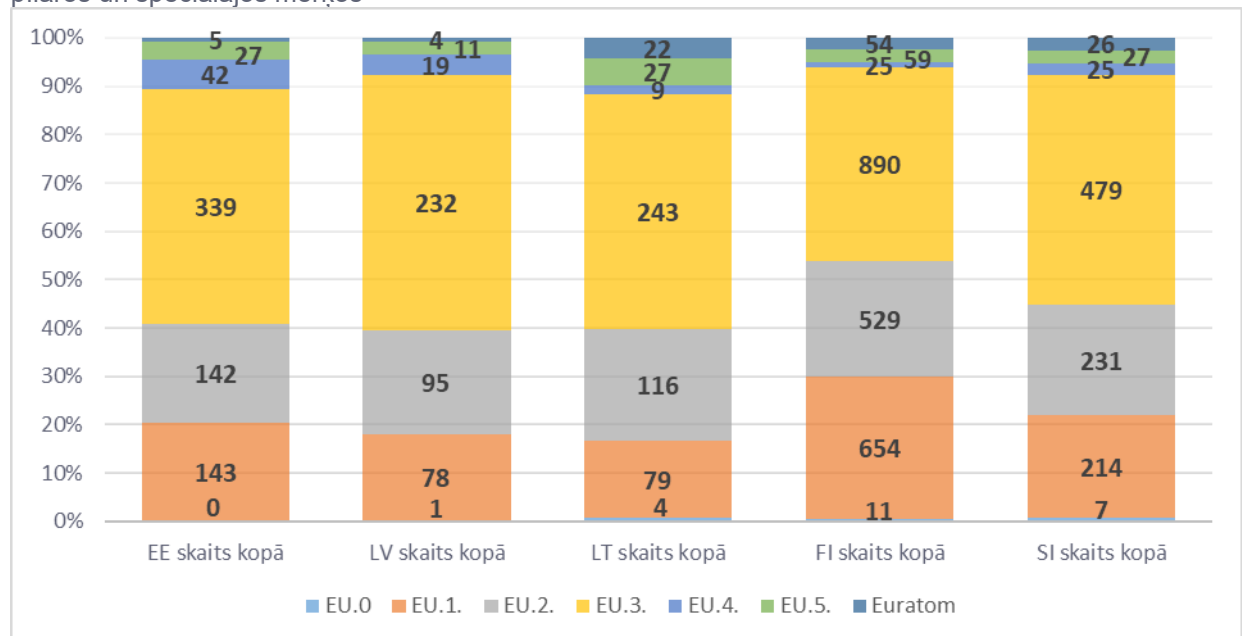
Tabula 4. Latvijas dalībnieku saņemtais ES finansējums "Apvārsnis 2020" salīdzinājumā ar citām valstīm

	Igaunija	Latvija	Lietuva	Somija	Slovēnija
EU.0		269 332	2 755 840	5 406 111	5 435 714
EU.1.	38 362 321	11 883 162	14 332 048	457 680 331	68 064 968
EU.2.	49 991 187	20 240 467	26 284 815	414 377 738	84 855 505
EU.3.	128 128 441	51 528 445	40 485 000	617 228 596	181 575 607
EU.4.	52 894 337	28 328 453	5 334 265	14 590 769	25 995 398
EU.5.	3 845 530	1 404 701	3 787 210	12 459 428	4 498 857
Euratom	1 756 452	2 710 629	3 013 125	34 433 259	9 519 648
KOPĀ	274 978 268	116 365 189	95 992 303	1 556 176 232	379 945 698

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Zemāk attēlota Latvijas dalība "Apvārsnis 2020" salīdzinājumā ar citām valstīm pēc projektu skaita programmas pīlāros un speciālajos mērķos. EU.3. pīlārs ir dalības skaita ziņā vispopulārākais visu apskatīto valstu vidū. Tāpat liels skaits projektu īstenots 1. un 2. pīlārā, nodrošinot plašu dalību skaitu visu apskatīto valstu vidū. Salīdzinoši mazāk dalību visās apskatītajās valstīs bijis speciālajā mērķī 4. un 5., kā arī "Euratom" projektos.

Grafiks 4. Latvijas dalība "Apvārsnis 2020" salīdzinājumā ar citām valstīm pēc dalību skaita programmas pīlāros un speciālajos mērķos

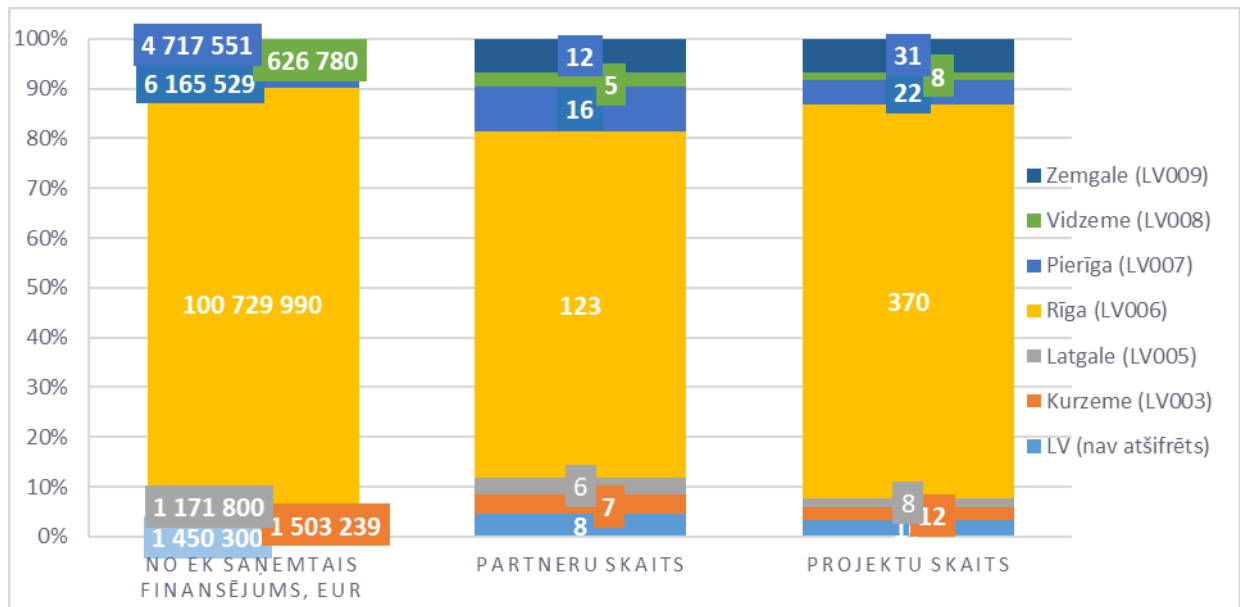

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas dalībnieku reģionālais sadalījums

Visaktīvāk "Apvārsnis 2020" piedalījušies dalībnieki, kuru juridiskā adrese reģistrēta valsts galvaspilsētā – 123 dalībnieki no Rīgas kopā piedalījušies 370 projektos, saņemot 86,6% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā ES finansējuma apjoma (kopā 100,7 milj. EUR). Pārējo Latvijas NUTS2 reģionu pārstāvēto dalībnieku dalība programmā bijusi līdzīga, tomēr salīdzinājumā ar Rīgas dalībnieku dalību – vērtējama kā visnotaļ mērena, atspoguļojot Latvijas zinātnes koncentrāciju valsts galvaspilsētā. Projektu reģionālais sadalījums skaidrojams ar faktu, ka būtiskākā Latvijas ekonomikas daļa koncentrējas valsts galvaspilsētā.

Grafiks 5. Latvijas dalībnieku reģionālais sadalījums atbilstoši dalības reizēm

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORTA informācijas par “Apvārsnis 2020” projektiem

Latvijas dalības sekmes salīdzinājumā ar FP7

Tabulā zemāk iekļauts salīdzinājums starp sekmēm dalībā “Apvārsnis 2020” un ietvara programmu FP7. Sekmību var raksturot no projektu pieteikumu skaita, apstiprināto projektu skaita, saņemtā finansējuma, koordinēto projektu skaita, vidējā projekta finansējuma, kā arī no citiem rādītājiem. Neskatoties uz lielāku saņemto ES finansējumu (“Apvārsnis 2020” kopumā bija pieejams ievērojami lielāks finansējums), lielāku dalību un projektu skaitu, sekmības rādītājs ir pasliktinājies, kas ir skaidrojams ar pieaugošo konkurenci attiecībā uz dalību programmā.

Tabula 5. Latvijas dalības salīdzinājums starp FP7 un “Apvārsnis 2020”

Kritērijs	FP7	“Apvārsnis 2020”	Izmaiņas, %
Projektu pieteikumu skaits	1127	3141	178.79
Dalību skaits projektu pieteikumos	1424	3951	177.45
Atbalstītie projekti	240	440	83.33
Dalību skaits atbalstītajos projektos	337	548	62.61
Apstiprināto projektu daļa (aprēķinā izmantojot projektu skaitu)	21.30%	14%	-34.27
ES finansējums (EUR, milj.)	49.04	116.36	137.27

Datu avots: LZP (FP7) un eCORTA (Apvārsnis 2020)

Anketēšanas rezultātu apkopojums

Vai iestādes sekmes “Apvārsnis 2020” ir uzlabojušās (salīdzinot ar 2014. – 2017.gadu – “Apvārsnis 2020” vidusposma vērtējums)? Vidējais aritmētiskais - 3.35. “Apvārsnis 2020” dalībnieki ir saņēmuši lielāku ES finansējumu nekā programmā FP7, bet zema vidējais aritmētiskais rādītājs skaidrojams ar būtisku sekmības līmeņa palielinājuma trūkumu, jo saņemtā finansējuma palielinājums daļēji saistīts ar ievērojami lielākiem programmai pieejamiem finanšu resursiem. Komersantu sekmes ir uzlabojušās salīdzinot ar vairāk, jo “Apvārsnis 2020” bija pieejams plašāks atbalsts uzņēmējdarbības sektoram. Anketēšanas rezultāti parāda, ka tieši zinātnieki pozitīvāk vērtē dalību programmā.

Kāda ir bijusi iestādes projektu pieteikumu kvalitāte? Vidējais aritmētiskais - 3.78. Zema vidējais aritmētiskais skaidrojams ar zemu atbalstīto projektu skaitu. Tajā pašā laikā jāņem vērā, ka Latvijas dalībnieki aktīvi ir iesaistījušies tikai to projektu rakstīšanā, kur Latvijas dalībnieki bija koordinatori, pārējos gadījumos Latvijas dalībnieki ir iesaistījušies tikai darba pakā (“work packages”) aprakstu izveidē vai arī tikai nodrošinājuši atbilstošos administratīvos dokumentus, tādējādi Latvijas sekmības rādītāji daudzos gadījumos ir cieši saistīti ar partneru izvēli.

3.2. Latvijas dalībnieku iesaistīšanās starptautiskos tīklos

Latvijas dalībnieki aktīvi iesaistās dažādos sadarbības tīklos un kopējais sadarbības partneru skaits ir ievērojams. Piecas organizācijas, saņemot gandrīz pusi no visa Latvijai pieejamā ES finansējuma, sadarbojas ar vairāk nekā 2000 sadarbības partneriem. Latvijas dalībniekiem, piedaloties 440 projektos, ir 4854 sadarbības partneri. Latvijas dalībnieki ir palielinājuši dalību COST akcijās, piedaloties 163 COST akcijās, kuru vadības komitejās nominēti Latvijas pārstāvji

Latvijas zinātnieki laika posmā no 2014.gada līdz 2021.gadam kopā ir izstrādājuši 19 588 publikācijas. Laika posmā no 2015.gada līdz 2021.gadam saistībā ar “Apvārsnis 2020” tapušas pavisam 1055 publikācijas, kuru skaitam ir bijusi tendence palielināties. Lielākais publikāciju skaits (244) sasniegts 2020.gadā. Salīdzinoši ar kopējo publikāciju skaitu šajā laika periodā (17 925) “Apvārsnis 2020” publikāciju skaits ir neliels – 5.88%. Lielākais skaits publikāciju ar Latvijas zinātnieku dalību ir fizikā un astronomijā (555), inženierzinātnēs (276), materiālu zinātnē (182), datorzinātnē (123), kā arī medicīnā (83).

Salīdzinoši ar FP7 ir uzlabojusies ne tikai Latvijas dalībnieku sekmes dalībai projektos, bet arī sekmes attiecībā uz projektu koordinēšanu (52 projekti). Latvijas dalībnieki koordinē liela izmēra projektus un projektu koordinatori nav tikai AI un ZI, bet arī uzņēmumi. Projektu koordinēšana ir iespējama gadījumos, kad Latvijas dalībnieki ir attiecīgās pētniecības / tehnoloģiju jomas līderi un tas attiecas gan uz AI, gan ZI, gan uzņēmumiem, kam ir nepieciešamās iekārtas, lai varētu pārbaudīt jaunās tehnoloģijas. Lai būtiski uzlabotu Latvijas dalībnieku sekmes, nepieciešama lielāka uzņēmumu iesaiste projektos, tai skaitā arī koordinatora lomā.

Sadarbības tīkli

Sadarbības tīkls (*Collaboration Network*) ietver dažādas organizācijas, kas sadarbojas “Apvārsnis 2020” pētniecības un inovāciju projektu kontekstā. Pamatojoties uz eCORDA datiem, EK interneta vietnēs vizuāli ataino informāciju par programmas dalībniekiem un to sadarbības partneriem.¹⁵ Informācija tiek publicēta ES atvērto datu portālā.^{16 17}

Balstoties uz eCORDA sistēmas datiem, “Apvārsnis 2020” piedalās apmēram 180 dalībnieki no Latvijas. Tabulā zemāk iekļauta informācija par piecu izvēlētu dalībnieku (saņēmuši vislielāko ES finansējumu “Apvārsnis 2020” ietvarā) sadarbības partneriem. Ietverta informācija par sadarbības skaitu un sadarbības valstu piemēriem. Izvēlētie pieci programmas dalībnieki ir saņēmuši gandrīz pusi no kopējā ES finansējuma, un sadarbību skaits ir ievērojams – vairāk nekā 2000. Liels sadarbības skaits ir AI un ZI.

Tabula 6. Latvijas dalībnieku sadarbības tīkli

Latvijas dalībnieka nosaukums	Sadarbību skaits	Sadarbības valstis	Kopējais no ES saņemtais finansējums, EUR
RTU	600+	Portugāle, Spānija, Beļģija, Itālija u.c.	14 924 974
LU Cietvielu fizikas institūts	251	Itālija, Grieķija, Beļģija, Francija, Rumānija u.c.	14 238 928
LU	900+	Itālija, Spānija, Francija, Beļģija, Austrija, Čehija u.c.	9 479 182
A/S “Latvijas finieris”	9	Igaunija, Spānija, Austrija, Somija	8 000 000
OSI	309	Norvēģija, Somija, Igaunija, Portugāle, Francija, Itālija u.c.	6 262 574
KOPĀ			52 905 658

Datu avots: Autoru apkopots pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par “Apvārsnis 2020” projektiem

Latvijas dalībniekiem, piedaloties 440 projektos, ir 4854 sadarbības partneri. Sadarbības partneru valstu sadalījums un sadarbības partneru saraksts iekļauts PowerBI grafikos.

15 <https://cordis.europa.eu/datalab/datalab.php?cfg=CollaborationNetwork&lv=en#>

16 <https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/cordisH2020projects>

17 <https://data.europa.eu/data/datasets/cordis-eu-research-projects-under-horizon-europe-2021-2027>

Anketēšanas rezultātu apkopojums

Vai iestāde veidoja sadarbības tīklus, balstoties uz iepriekšējo sadarbību projektos? Vidējais aritmētiskais – 3.48. Zems vidējais rādītājs skaidrojams ar nepieciešamību piesaistīt jaunus partnerus, jo projektu tematikas atšķiras. Zinātnieki sadarbības tīklu veidošanā lielākoties balstās uz iepriekšējo sadarbību – atbildēs tiek uzsvērts, ka dalība dažādās starptautiskās biedrībās veicina sadarbību arī "Apvārsnis 2020". Komersantu pieredze mēdz atšķirties. Ir gadījumi, kad tikuši uzrunāti, ir gadījumi, kad dalība kādā asociācijā, tīklā vai biedrībā ļauj rast iespējas sadarboties arī "Apvārsnis 2020".

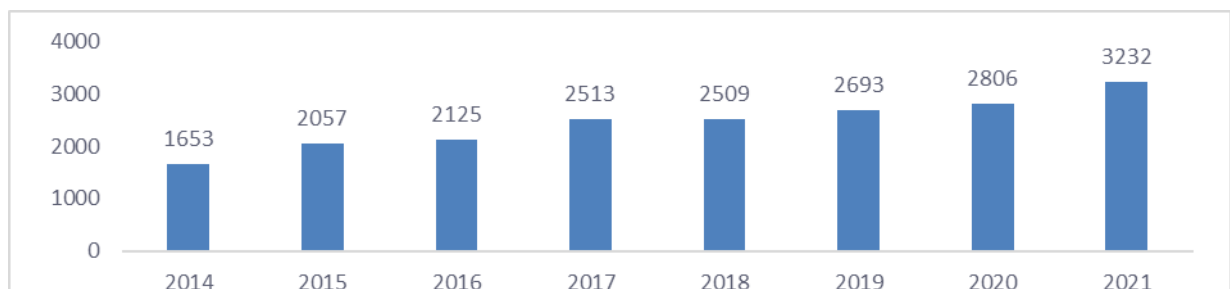
Vai "Apvārsnis 2020" finansētie projekti palīdz veidot iestādei jaunus sadarbības tīklus? Vidējais aritmētiskais – 4.17. Augsts vidējais rādītājs skaidrojams ar jauniem dibinātiem kontaktiem, kā arī nepieciešamību Latvijas zinātniekiem darboties starptautiskā vidē, kā arī veidot jaunu sadarbības tīklu struktūru, pārejot no NVS valstīm uz ES. Anketās dalībnieki uzsver, ka dalība programmā veicina sadarbības tīklu izveidi, kas savukārt veicina turpmāku sadarbību - tomēr tas strādā ne visos gadījumos. Dalība programmā tiek akcentēta kā tāda, kas uzlabo institūcijas atpazīstamību, kas ir vēl jo būtiskāk turpmāku sadarbības tīklu un sadarbības kā tādas veidošanā un uzturēšanā.

Kāda ir izveidoto sadarbības tīklu tālākā ietekme uz turpmāko sadarbību? Vidējais aritmētiskais – 3.57. Zems vidējais rādītājs skaidrojams ar projektu specifiku, ka ne vienmēr turpinās tēmas tālāka izpēte un ir nepieciešami jauni sadarbības partneri. Anketās dalībnieki uzsver, ka būtiska ir sadarbības kvalitāte, cilvēciskais faktors, tam, vai spēj sevi apliecināt kā uzticamu partneri. Ne visās jomās darbojas pieeja, ka veiksmīgs sadarbības tīkls nozīmē arī turpmāku sadarbību jaunos projektos. Iespējas turpināt uzsāktu sadarbību nereti ierobežo tas, ka programmas konkursu (atlases kārtu) tēmas ir šauri specifiskas un prasa atbilstošas zināšanas, kam Latvijā ne vienmēr ir pieejami eksperti, tādēļ no dalības reizēm ir spiesti atteikties.

Publikācijas

Latvijas zinātnieki laika posmā no 2014.gada līdz 2021.gadam ir sagatavojuši 19 588 publikācijas. Publikāciju skaitam šajā laika posmā ir bijusi tendence palielināties un, salīdzinot 2014.gadu (1653 publikācijas) ar 2021.gadu (3232 publikācijas), tas ir pieaudzis apmēram divas reizes. Zinātniskās publikācijas analizētas uz 2022.gada novembri. Jāņem vērā, ka liela daļa "Apvārsnis 2020" projektu nav pabeigti un zinātniskajās datu bāzēs regulāri tiek pievienotas jaunas publikācijas. Katru gadu novērojama tendence palielināties kopējām publikāciju skaitam SCOPUS.

Grafiks 6. Kopējais publikāciju skaits laika periodā no 2014. – 2021. gadam

Datu avots: SCOPUS datu bāzes (10.01.2023.)

Koppublikācijas

SCOPUS datubāzē pieejamā informācija liecina, ka laika posmā no 2014.gada līdz 2021.gadam vidēji 43% publikācijas tapušas starptautiskā sadarbībā ar līdzautoriem no citām valstīm. Lielākā daļa publikāciju līdzautoru ir no ES dalībvalstīm – pirmajā vietā ir Vācija (2380 publikācijas), tomēr otro vietu starptautiskajā sadarbībā ir ieņēmusi Krievija (2105 publikācija), trešo vietu Apvienotā Karaliste (1972 publikācijas). Zinātnisko publikāciju līdzautoru ir bijuši no citām trešajām valstīm, ietverot visus piecus kontinentus.

Grafiks 7. Starptautiskā sadarbība (%)

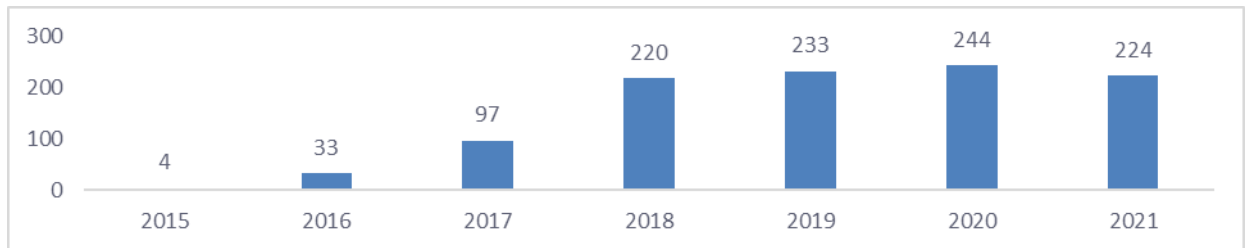
Datu avots: SCOPUS datu bāzes (10.01.2023.)

Laika posmā no 2014. gada līdz 2021. gadam vidēji apmēram 43% no visām publikācijām ir koppublicācijas ar citām valstīm vai reģioniem. Koppublicāciju apjoms ir pieaudzis no 36,4% 2014.gadā līdz 49,3% 2021.gadā. Laika posmā no 2014.gada līdz 2021.gadam vidēji apmēram 3% jeb 613 publikācijas ir tapušas sadarbībā starp akadēmiskām un korporatīvām organizācijām.¹⁸ Starptautisko koppublicāciju skaits ir ievērojami palielinājies. Relatīvi pret kopējo publikāciju skaitu 2022. gadā bija par 59,6 publikācijām (vidēji uz vienu zinātnieku) vairāk nekā 2015. gadā.¹⁹

"Apvārsnis 2020" publikācijas

Laika posmā no 2015.gada²⁰ līdz 2021.gadam saistībā ar "Apvārsnis 2020" tapušas pavisam 1055 publikācijas, kuru skaitam ir bijusi tendence palielināties. Lielākais publikāciju skaits (244) sasniegts 2020.gadā. Salīdzinoši ar kopējo publikāciju skaitu (17 925) šajā laika periodā "Apvārsnis 2020" publikāciju skaits ir neliels – 5,88%, kas ir skaidrojams ar "Apvārsnis 2020" kopējo ietekmi uz zinātnes finansējumu (apmēram 10%), kā arī faktu, ka lielākā daļa projektu vēl tiek ieviesti.

Grafiks 8. Latvijas publikācijas saistībā ar "Apvārsnis 2020"

Datu avots: SCOPUS datu bāzes (10.01.2023.)

"Apvārsnis 2020" 887 publikācijas no 1055 jeb 84% ir ar atvērto piekļuvi, no kurām 495 publikācijām ir zelta piekļuve (46,9%), 155 publikācijām (14,7%) – hibrīdā zelta piekļuve, 61 publikācijai (5,7%) – bronzas piekļuve, bet 811 (76,8%) publikācijām – zaļā piekļuve.²¹ Augstais rādītājs, saistībā ar atvērto piekļuvi, skaidrojams ar faktu, ka zinātnieki ir ieinteresēti publikāciju pieejamībai, jo tas palīdz veidot atpazīstamību, kā arī sameklēt jaunus sadarbības partnerus. Atvērto publikāciju prasība ir iekļauta programmas "Apvārsnis Eiropa" prasībās, tādēļ daudzi zinātnieki to piemēro jau attiecībā uz "Apvārsnis 2020". Grafikā zemāk iekļauta informācija par sadarbības partneru valstīm, ar ko Latvijas zinātnieki veido koppublicācijas.

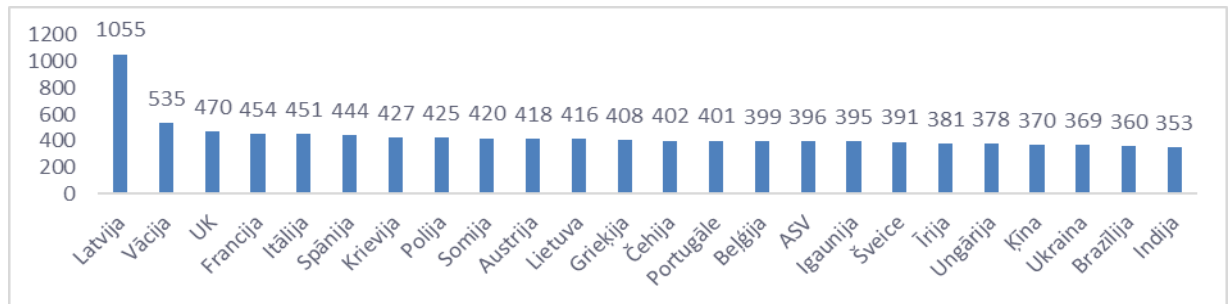
18 SCOPUS datu bāzes (10.01.2023.g).

19 SCOPUS (SciVal) statistikas apkopojums (10.01.2023.g).

20 "Apvārsnis 2020" sākās 2014.g., līdz ar to šajā gadā nav reģistrēti dati par publikācijām un tie neuzrādās SCOPUS datu bāzē.

21 Open Access types available in Scopus: Gold open - Documents that are in journals which only publish open access. Hybrid Gold - Documents that are in journals which provide authors the choice of publishing open access. Bronze - Published version of record or manuscript accepted for publication. The publisher has chosen to provide temporary or permanent free access. Green - Published version or manuscript accepted for publication, available at repository.

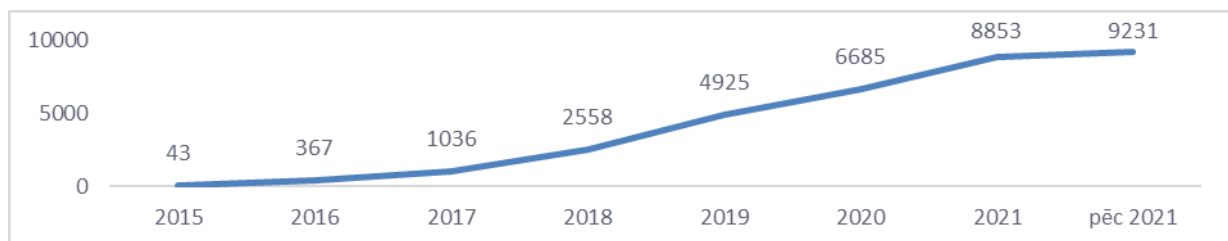
Grafiks 9. Starptautiskā sadarbība "Apvārsnis 2020" ietvaros publikācijās

Datu avots: SCOPUS datu bāzes (10.01.2023.)

Līdz ar publikāciju skaita pieaugumu, palielinājusies arī to citējamība, sasniedzot augstākos rādītājus pēc 2021.gada (9231 citējumi). Laika posmā no 2015.gada līdz 2022.gadam publikācijas (1055) ar Latvijas zinātnieku dalību pavisam citētas 33 698 reizes. No šīm publikācijām 66 publikācijas ir citētas vismaz 66 reizes (h indekss = 66), bet 224 publikācijas citētas vismaz 30 reizes. Top 10% jeb 105 publikācijas ar Latvijas zinātnieku dalību ir citētas 21 808 reizes, t.i., 65% no kopējās citējamības. Top 5 citētākās publikāciju tikušas citētas 11 117 reizes un tas ir ap 33% (32,9%) no kopējās citējamības šajā periodā.

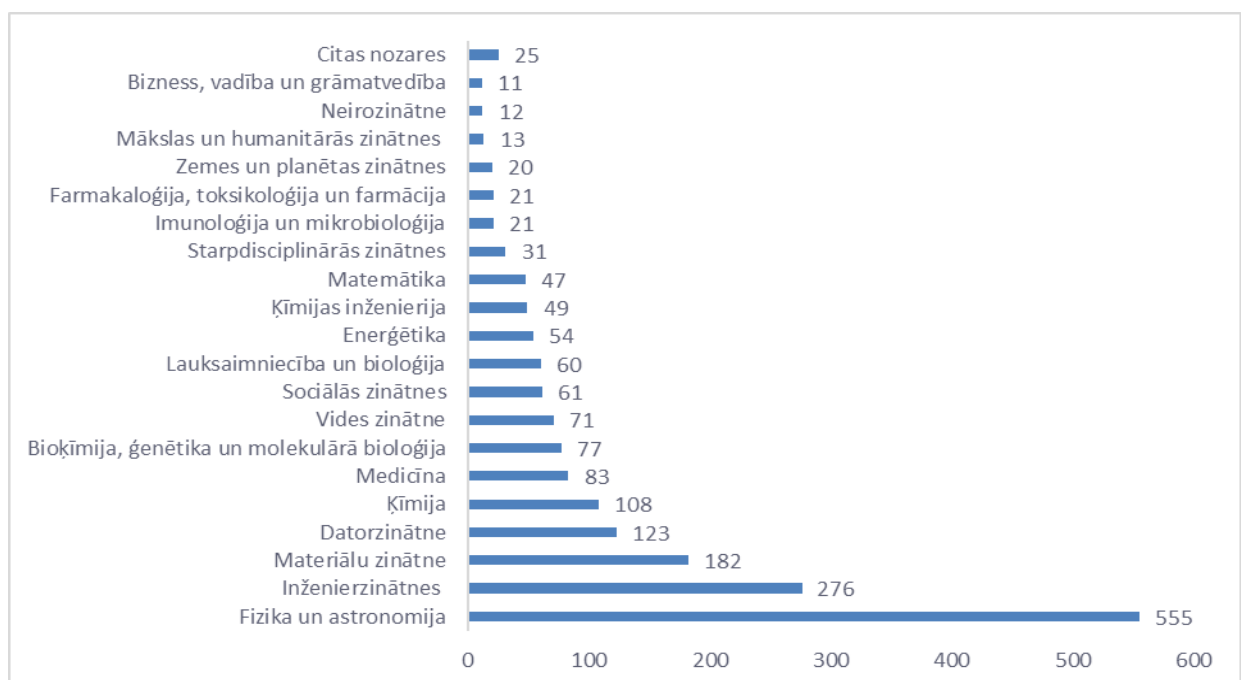
Grafiks 10. Publikāciju ar Latvijas zinātnieku dalību citējamība saistībā ar "Apvārsnis 2020"

Datu avots: SCOPUS datu bāzes (10.01.2023.)

Lielākais skaits publikāciju ar Latvijas zinātnieku dalību ir fizikā un astronomijā (555), inženierzinātnēs (276), materiālu zinātnē (182), datorzinātnē (123), kā arī medicīnā (83). Detalizēta informācija par publikācijām iekļauta ziņojuma pielikumā.

Grafiks 11. Publikācijas ar Latvijas dalību saistībā ar "Apvārsnis 2020" dalījumā pa nozarēm

Datu avots: SCOPUS datu bāzes (10.01.2023.)

Anketēšanas rezultātu apkopojums

Vai dalība "Apvārsnis 2020" ir ietekmējusi atvērto piekļuvi zinātniskajām publikācijām? Vidējais aritmētiskais – 4.09. Aptaujātie eksperti un zinātnieki vērtē, ka dalība programmā ir ietekmējusi atvērto piekļuvi zinātniskajām publikācijām. Tā ir viena no programmas prasībām – nodrošināt atvērto pieeju datiem un pētījumu rezultātiem, arī publikācijām. Vienlaikus aptaujātie atzīmē, ka publikācijas citējamajos un rediģētajos zinātniskajos žurnālos kotējas ievērojami augstāk. Tai pašā laikā dalībnieki izpilda prasības par atvērto publikāciju nodrošināšanu, tai skaitā finansējuma pieejamība atvērto publikāciju nodrošināšanai (autors maksā, lai publikācijai būtu atvērtā piekļuve).

Patenti

SCOPUS datubāze uzrāda 17 patentu rezultātus, no kuriem 15 apstiprināti Eiropas Patentu birojā, bet 2 – ASV Patentu un zīmolu reģistrā laika periodā no 2015.gada līdz 2022. gadam. 2015. gadā reģistrēti 11 patenti, 2017. gada - 3 patenti, 2019. gadā – 2 patenti, bet 2022. gadā reģistrēts 1 patents. EUROSTAT dati liecina,²² ka 2014. gadā Latvijā uz vienu miljonu iedzīvotāju Eiropas Patentu birojā tika pieteikti 42,12 patenti, 2015. gadā – 13,18 patenti, 2016. gadā – 10,99, bet 2017. gadā – 11,41 patents. Perioda laikā nedaudz (par 0.2) samazinājies patentu pieteikumu skaits, taču tas ir neliels kritums, salīdzinot ar to, ka vidēji kopumā ES patentu pieteikumu skaits samazinājās par 6.6.

Zemais patentu skaits ir saistīts ar uzņēmumu nevēlēšanos reģistrēt patentus, saredzot mazu pievienoto vērtību, jo uzņēmumiem ir grūti aizsargāt savus izgudrojumus. Zemais reģistrēto patentu skaits saistīts arī ar salīdzinoši mazo uzņēmumu skaitu, kas piedalās "Apvārsnis 2020" un nepietiekamo sadarbību starp ZI un uzņēmumiem.

Projektu koordinēšana

52 gadījumos Latvijas dalībnieki ir projektu koordinatori. Tabulā zemāk iekļauta informācija par lielākajiem projektiem, kur Latvijas dalībnieki ir projekta koordinatori. Svarīgi atzīmēt, ka no tabulā iekļautajiem 11 projektiem četrus koordinē uzņēmumi. Pamatojoties uz intervijās iegūto informāciju, uzņēmumi lielu projektu koordinēšanai izmanto ārpakalpojumu sniedzēju atbalstu.

Tabula 7. Lielākie Latvijas dalībnieku koordinētie projekti "Apvārsnis 2020"

Projekta nosaukums	Projekta koordinators	Programmas pīlārs/speciālais mērķis	Projekta ilgums mēnešos	Projekta kopējais no ES saņemtais finansējums, EUR
VIOBOND	A/S "Latvijas finieris"	EU.3.	60	15 897 000
CAMART2	LU Cietvielu fizikas institūts	EU.4.	96	14 999 955
BBCE	RTU	EU.4.	84	14 999 869
NGEAR 3D	SIA "lightspace technologies"	EU.2.	24	2 253 125
COMPETE4SECAP	SIA "Ekodoma"	EU.3.	39	1 781 484
Accelerate SUNSHINE	RTU	EU.3.	48	1 577 140
SUNSHINE	RTU	EU.3.	60	1 555 991
NYSMART	SIA "Digas"	EU.3.	44	1 342 994
NANO2DAY	LU	EU.1.	60	1 161 000
CanBioSe	LU	EU.1.	66	1 116 000
NanoSurf	LU	EU.1.	66	1 008 000

Datu avots: Autoru apkopots pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Lai izvērtētu Latvijas sekmes projektu koordinācijā, tiek veikta salīdzinošā analīze ar citu valstu sekmēm attiecībā uz projektu koordināciju. Latvijai ir ļoti labas sekmes salīdzinājumā ar citām valstīm projektu koordinācijā pīlārā EU.4 – izcilības izplatīšana un dalības paplašināšana. Latvijai salīdzinājumā pret kopējo koordinēto projektu skaitu ir līdzīgas sekmes kā citām dalībvalstīm attiecībā uz pīlāru EU.3. – sabiedrības problēmu risināšana. Latvijai salīdzinājumā ar citām valstīm ir zemas sekmes pīlārā EU.1. –

22 <https://ec.europa.eu/eurostat/web/science-technology-innovation>, skatīts 23.11.2022, 15.10

zinātnes izcilība un pilārā EU.2.2. – vadošā loma rūpniecībā koordinēšanā. Kopumā, lai panāktu labākus rezultātus, nepieciešama lielāka iesaistīšanās projektu koordinēšanā, jo tā nodrošina lielāka apmēra projektu finansējumu.

Tabula 8. Koordinēto projektu finansējuma summa

	LV koordinētie projekti, EUR	LT koordinētie projekti, EUR	EE koordinētie projekti, EUR	FI koordinētie projekti, EUR	SI koordinētie projekti, EUR
EU.0.		1 761 945		1 121 750	3 162 023
EU.1.	1 562 940	4 771 060	19 937 928	298 475 806	34 987 104
EU.2.	3 453 585	5 639 691	25 013 434	188 090 676	19 086 609
EU.3.	10 477 191	4 805 203	30 241 470	172 294 250	37 038 858
EU.4.	22 690 499	4 662 301	51 917 077		12 340 367
EU.5.		263 750	800 000	1 345 210	308 000
Euratom		291 515		5 749 824	
Kopā	38 184 216	22 195 465	127 909 909	667 077 516	106 922 961

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Salīdzinājumā ar citu analizēto valstu dalībniekiem, Latvijas dalībnieki koordinējuši vien 11,1% projektu no kopējā projektu skaita ar Latvijas dalībnieku dalību. Šis rādītājs ir mazākais gan trīs Baltijas valstu vidū, gan visu analizēto valstu vidū. Būtiski labāki rādītāji ir Somijas dalībniekiem, kas koordinējuši 31,5% un Igaunijas dalībniekiem – 25,1%.

Tabula 9. Latvijas dalība "Apvārsnis 2020" salīdzinājumā ar citām valstīm

	Igaunijas dalībnieki	Latvijas dalībnieki	Lietuvas dalībnieki	Somijas dalībnieki	Slovēnijas dalībnieki
EU.0	0	0	1	1	3
EU.1.	37	8	14	323	67
EU.2.	55	18	31	183	51
EU.3.	41	10	17	183	53
EU.4.	41	13	9	0	19
EU.5.	1	0	1	4	1
Euratom	0	0	1	7	0
Kopā	175	49	74	701	194
Koordinēto projektu īpatsvars	25,1%	11,1%	14,8%	31,5%	19,2%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Vislielākais Latvijas dalībnieku koordinēto projektu īpatsvars bijis 2. pilāra projektos ar Latvijas dalībnieku dalību – 23,1%. Tas tomēr ir zemākais rādītājs analizēto valstu vidū šī pilāra projektos ar attiecīgās valsts dalībnieku dalību – salīdzinoši līdzīgi dalības rādītāji vērojami Slovēnijas dalībnieku vidū – 23,8%. Vislielākais 2. pilāra projektu koordinēšanas īpatsvars bijis Lietuvas dalībnieku vidū – 39,2%, Igaunijas – 38,5%.

Ievērojamas atšķirības vērojamas arī koordinēto projektu īpatsvarā pilārā EU.1. pilāra projektos – Latvijas dalībnieki koordinējuši 10,3% no EU.1. pilāra projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību un tas ir viszemākais rādītājs visu analizēto valstu vidū, atpaliekot gan no Lietuvas (17,7%) un Igaunijas (25,9%), gan Slovēnijas (31,3%) un īpaši Somijas (49,4%) dalības rādītājiem.

Tabula 10. Koordinēto projektu finansējuma īpatsvars no kopējā no ES finansējuma saņemtā finansējuma dalījumā pa pilāriem

Valsts	EU.0.	EU.1.	EU.2.	EU.3.	EU.4.	EU.5.	Euratom	Kopā
Latvija	0,0%	13,2%	17,1%	20,3%	80,1%	0,0%	0,0%	32,8%
Lietuva	63,9%	33,3%	21,5%	11,9%	87,4%	7,0%	9,7%	23,1%
Igaunija	n/a	52,0%	50,0%	23,6%	98,2%	20,8%	0,0%	46,5%
Somija	20,7%	65,2%	45,4%	27,9%	0,0%	10,8%	16,7%	42,9%
Slovēnija	58,2%	51,4%	22,5%	20,4%	47,5%	6,8%	0,0%	28,1%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Vērtējot Latvijas dalības rādītājus salīdzinājumā ar citu analizēto valstu dalības rādītājiem, secināms, ka Latvijas dalībniekiem kopumā ir izaicinājums būt par "Apvārsnis 2020" projektu koordinatoriem, kas lielā mērā skaidrojams ar projektu dalībnieku kapacitātes un zināšanu trūkumu. Informācijas apjoms par dalības iespējām un ieguvumiem dažādos "Apvārsnis 2020" virzienos nav pietiekams. Tabulā zemāk iekļauta informācija par koordinēto projektu finansējuma summām, kas salīdzināta ar citām valstīm.

Tabula 11. Koordinēto projektu finansējuma summa, EUR

	EU.0.	EU.1.	EU.2.	EU.3.	EU.4.	EU.5.	Euratom	Kopā
LV		1 562 940	3 453 585	10 477 191	22 690 499			38 184 216
LT	1 761 945	4 771 060	5 639 691	4 805 203	4 662 301	263 750	291 515	22 195 465
EE		19 937 928	25 013 434	30 241 470	51 917 077	800 000		127 909 909
FI	1 121 750	298 475 806	188 090 676	172 294 250		1 345 210	5 749 824	667 077 516
SI	3 162 023	34 987 104	19 086 609	37 038 858	12 340 367	308 000		106 922 961

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

3.3. Organizāciju veids un zinātniskais personāls

Visvairāk dalību (141) "Apvārsnis 2020" ir All ar kopējo ES finansējumu 46,9 milj. EUR. Salīdzinoši labi rādītāji ir privātiem uzņēmumiem ar 125 dalībām un kopējo ES finansējumu 35,5 milj. EUR. Sekmes būtu uzlabojamas ZI, jo dalību skaits ir tikai 103 un kopējais ES finansējums ir 13,3 milj. EUR.

2020.gadā zinātniskā personāla PLE īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju vidū Latvijā bija tikai 0,44%, Lietuvā – 0,72% un Igaunijā – 0,76%. Lielākais īpatsvars (0,28%) no zinātniskā personāla no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem Latvijā strādā All, kamēr vidēji ES, kā arī Slovēnijā un Somijā – privātos uzņēmumos. Zinātniskā personāla skaita attiecība pret ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitu ņemama vērā, izvērtējot Latvijas panākumus "Apvārsnis 2020", jo, neskatoties uz proporcionāli ļoti mazo zinātnieku skaitu (statistiski), Latvijas rādītāji attiecībā uz "Apvārsnis 2020" projektu skaitu ir tuvi ES vidējiem rādītājiem, kas raksturo Latvijas zinātnieku konkurētspēju.

"Apvārsnis 2020" saņemtais ES finansējums ir vidēji apmēram 16,5 milj. EUR gadā. Pieņemot, ka viena zinātniski pētnieciskajā darbā strādājošā gada izmaksas ir 35 000 EUR, "Apvārsnis 2020" ietvarā gada laikā var tikt finansēti apmēram 470 pētnieki jeb apmēram 8% no zinātniski pētnieciskajā darbā strādājošiem PLE, kas salīdzinoši ir neliels rādītājs.

Latvijā ir vienāda proporcija starp vīriešiem un sievietēm attiecībā uz zinātnisko personālu, tādēļ speciāli pasākumi dzimuma līdztiesības nodrošināšanai nav veikti un nav nepieciešami.

Dalību institucionālais sadalījums

Saskaņā ar eCORDA datu analīzes rezultātiem visvairāk dalību (141) ir All ar kopējo ES finansējumu 46,9 milj. EUR. Salīdzinoši labi rādītāji ir privātiem uzņēmumiem ar 125 dalībām un kopējo ES finansējumu 32,5 milj. EUR. Sekmes būtu uzlabojamas ZI, jo dalību skaits ir tikai 103 un kopējais ES finansējums ir 13,3 milj. EUR.

Zinātniskā personāla skaits

Latvijā P&A personāla īpatsvars kopējā nodarbinātībā ir trīsreiz mazāks nekā vidēji ES, Latvijai atpaliekot arī no Lietuvas un Igaunijas rādītājiem. 2020.gadā zinātniskā personāla (pilna laika ekvivalenta jeb PLE) īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju vidū Latvijā bija tikai 0,44%, Lietuvā – 0,72% un Igaunijā – 0,76%.²³

Lielākais īpatsvars (0,28%) no zinātniskā personāla no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem Latvijā strādā All, kamēr vidēji ES, kā arī Slovēnijā un Somijā – privātos uzņēmumos. Tas ir daļēji saistīts ar Latvijas rūpniecības nozares kopējo attīstību un zemo iespēju zinātniekiem strādāt lielos industriālos uzņēmumos un pielietot praksē zinātnes potenciālu. Tabulā zemāk iekļauta informācija par zinātniski pētnieciskajā darbā strādājošo skaitu par astoņu gadu periodu. Pilna laika darbinieku skaits ir svārstīgs un sastāda apmēram tikai pusi no PLE skaita. Lielākā daļa zinātniski pētnieciskā darbā iesaistīto ir nepilna laika

23 Eurostat, lejuplādēts no: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tsc00002/default/table?lang=en>, 2022.g. 24. novembris 13.55

darbinieki, kas daļēji ir skaidrojams ar pētnieku iesaistīšanos studiju nodrošināšanas procesā AII. Nepilna laika zinātniski pētnieciskajā darbā strādājošo skaits ar katru gadu pieaug, bet strādājošo skaits atbilstoši pilna laika ekvivalentam ir svārstīgs pa gadiem.

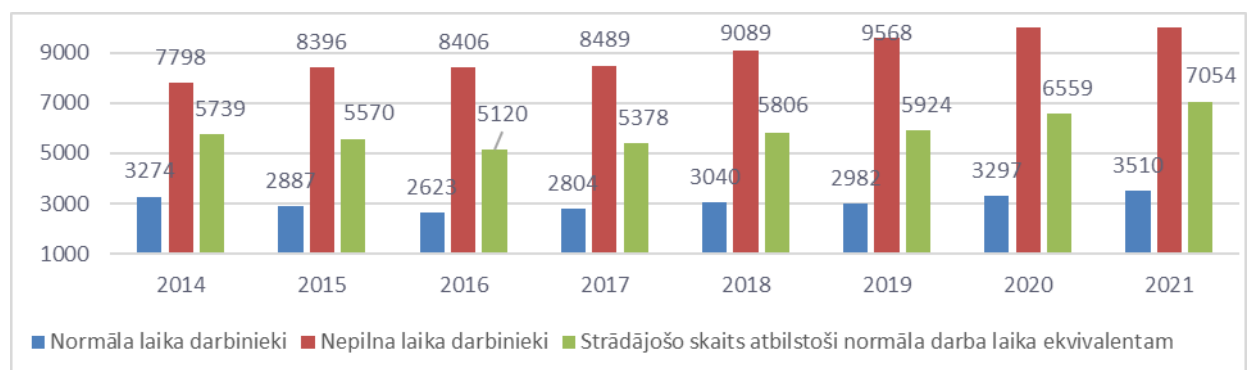
Tabula 12. Zinātniski pētnieciskajā darbā strādājošo skaits

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pilna laika darbinieki	3 274	2 887	2 623	2 804	3 040	2 982	3 297	3 510
Nepilna laika darbinieki	7 798	8 396	8 406	8 489	9 089	9 568	10 255	10 371
Strādājošo skaits atbilstoši pilna laika darba ekvivalentam	5 739	5 570	5 120	5 378	5 806	5 924	6 559	7 054

Datu avots: CSP

Tabulā augstāk CSP dati ir atšķirīgi no citiem ziņojumā iekļautiem datiem saistībā ar pētnieku skaitu. Iespējamie iemesli ir dažāda CSP klasifikācija, piemēram, vecuma grupas.

Grafiks 12. Zinātniski pētnieciskajā darbā strādājošo skaits Latvijā no 2014. līdz 2021. gadam

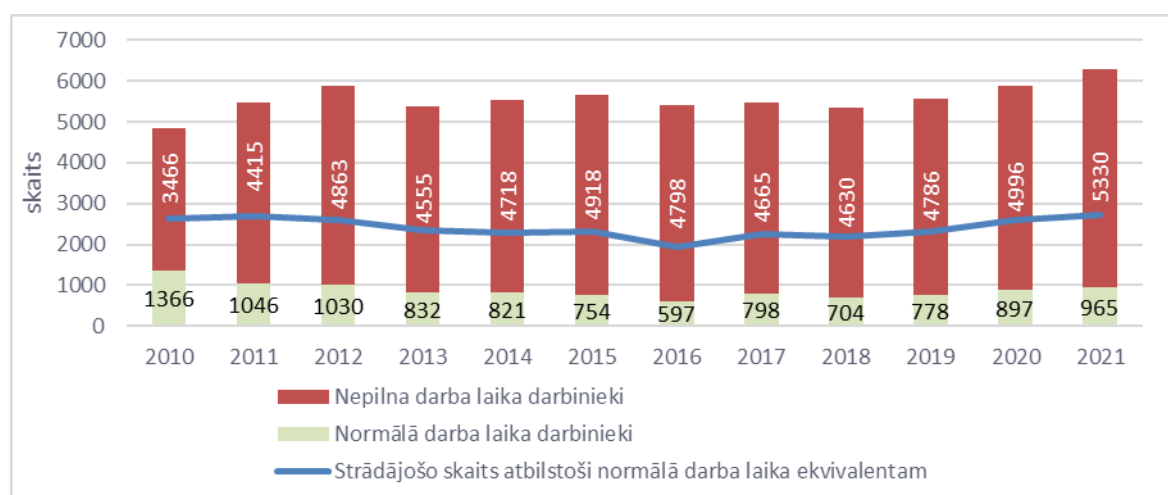

Datu avots: CSP, 2022.gada novembris

Zinātniskais personāls AII²⁴

Latvijas AII vairums zinātnes personāla zinātnes aktivitātēs nav nodarbināti pilnu slodzi. Pilna laika darbinieki AII pētnieku vidū ir tikai 15%, pārējie 85% ir nepilna darba laika darbinieki. Šāda tendence turpinās pēdējos 10 gadus.

Grafiks 13. AII pētnieku darba laika raksturojums

Datu avots: CSP, 2022.gada novembris

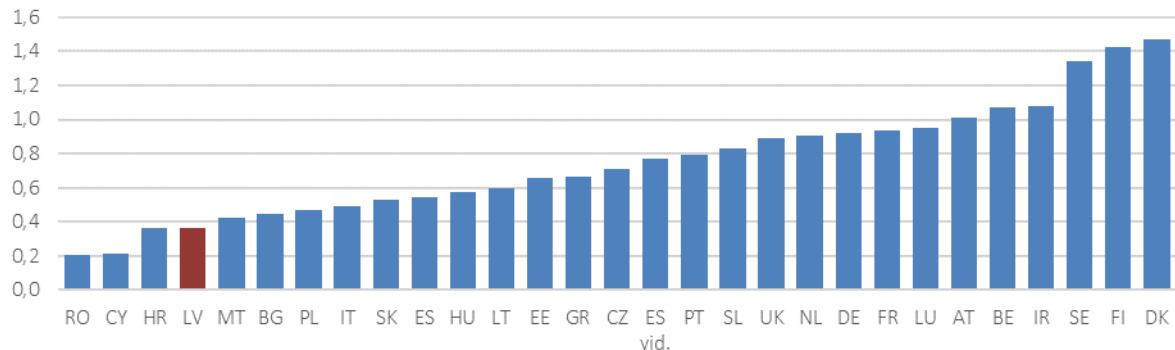
"Apvārsnis 2020" saņemtais ES finansējums ir 116 milj. EUR septiņu gadu periodā jeb vidēji apmēram 16,5 milj. gadā. Pieņemot, ka viena zinātniski pētnieciskajā darbā strādājošā izmaksas gadā ir 35 000 EUR, "Apvārsnis 2020" ietvarā var tikt finansēti apmēram 470 pētnieki. Pieņemot, ka laika posmā

24 https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__IZG__ZP__ZPR/ZPR010

2014.gads – 2020.gads vidēji gadā bija 5728 (vidējais aritmētiskais) PLE pētnieki, “Apvārsnis 2020” ietvarā tiek finansēti apmēram 8% no zinātniski pētnieciskajā darbā strādājošiem. Aprēķini ir aptuveni, jo ne viss ES finansējums ir saņemts (projekti vēl turpinās), pētnieku skaits nākamajos gados var mainīties, kā arī ir citi ietekmējošie faktori, bet kopējo tendenci var novērtēt no aptuveniem aprēķiniem.

EUROSTAT dati liecina, ka Latvijā zinātniskā personāla (atbilstoši normāla darba laika ekvivalentam) īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju vidū ir viens no zemākajiem ES, kas daļēji saistīts ar atalgojuma un finansējuma politiku.

Grafiks 14. Zinātniskais personāls (PLE) ES un dalībvalstu (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)

Datu avots: Eurostat, 2022.gada novembris

Periodā no 2014.gada līdz 2021. gadam Latvijā vidēji zinātniskā personāla skaits palielinājās tikai no 0,39% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita 2014.gadā līdz 0,44% - 2020.gadā.²⁵ Zinātniskā personāla skaita attiecība pret ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitu ņemama vērā, izvērtējot Latvijas panākumus dalībā “Apvārsnis 2020”, jo, neskatoties uz proporcionāli ļoti mazo zinātnieku skaitu (statistiski), Latvijas rādītāji attiecībā uz finansēto “Apvārsnis 2020” projektu skaitu ir tuvi ES vidējiem rādītājiem, kas raksturo Latvijas zinātnieku konkurētspēju.

Zinātniskā personāla skaits sadalījumā pa dzimumiem

CSP ir apkopojusi datus par vīriešu un sieviešu procentuālo sadalījumu zinātniskajā personālā 2020. gadā.²⁶ Vīrieši vairāk dominē uzņēmējdarbības sektorā, kas no kopējā uzņēmējdarbības sektora pētnieku skaita sastāda 65%, savukārt sievietes vairāk dominē valsts sektorā un augstākās izglītības sektorā. Kopējā sadalījumā atšķirība ir ļoti maza, attiecīgi vīrieši ir 3838, kas vidēji sastāda 49,7% no kopējā īpatsvara un sievietes zinātniskajā personālā pētnieces ir 3883, no kopējā īpatsvara sastādot 50,3%.

Tabula 13. Zinātniskais personāls sadalījumā pa dzimumiem 2020. gadā – pētnieki (zinātnieki, profesionāļi, projektu vadītāji)

Sektors	2020. gadā kopā	Vīrieši, %	Vīrieši, skaits	Sievietes, %	Sievietes, skaits
Uzņēmējdarbības sektors	1 386	65%	895	35%	491
Valsts sektors	898	45%	402	55%	496
Augstākās izglītības sektors	5 437	47%	2541	53%	2896
KOPĀ	7 721	49.7%	3838	50.3%	3883

Datu avots: CSP

Projekta pieteikumu iesniedz organizācija un tā sagatavošanā piedalās pētnieku un “Apvārsnis 2020” ekspertu komanda, tādēļ nav iespējams kvantificēt sieviešu īpatsvaru projektu pieteicēju vidē.

Anketēšanas jautājums

Vai dalība “Apvārsnis 2020” ir ietekmējusi dzimumu līdztiesību un integrētu pieeju dzimumu līdztiesībai pētniecībā?

²⁵ Eurostat, 2022.g. novembris

²⁶ <https://stat.gov.lv/lv/grafiks/dziml-zinatniskais-personals-sadalijuma-pec-dzimuma> (datos iekļauts viss zinātniskais personāls visas vecuma grupās, t.sk. zem 25 gadiem un 65 gadi un vairāk)

Vidējais aritmētiskais – 3.11. Aptaujas dalībnieku skatījumā dzimumu līdztiesība nav Latvijai būtiska problēma, kas būtu risināma, jo pētnieku proporcija starp vīriešiem un sievietēm ir vienāda. Aptaujātie drīzāk saskata nevis "Apvārsnis 2020" ietekmi, bet to, ka ES kopējā politika vērsta uz dzimumu līdztiesības nodrošināšanu, kā rezultātā šāds nosacījums iekļauts "Apvārsnis 2020" nosacījumos.

Zinātniskais personāls All, valsts iestādēs un privātos uzņēmumos

Tabulā zemāk iekļauta informācija par pētnieku skaitu dažādos sektoros laika periodā no 2014.gada līdz 2021. gadam, balstoties uz CSP datiem.²⁷ Uzņēmējdarbības sektorā, salīdzinot 2014.gadu ar 2021.gadu, palielinājies zinātniskā personāla skaits par apmēram 33%, savukārt valsts sektorā nedaudz samazinājies – par 2,5% un augstākās izglītības sektorā zinātniskā personāla skaits palielinājies par 28%. Kopējā tendence ir augoša, salīdzinot 2014.gadu ar 2021.gadu, zinātniskā personāla skaits palielinājies par 23%.

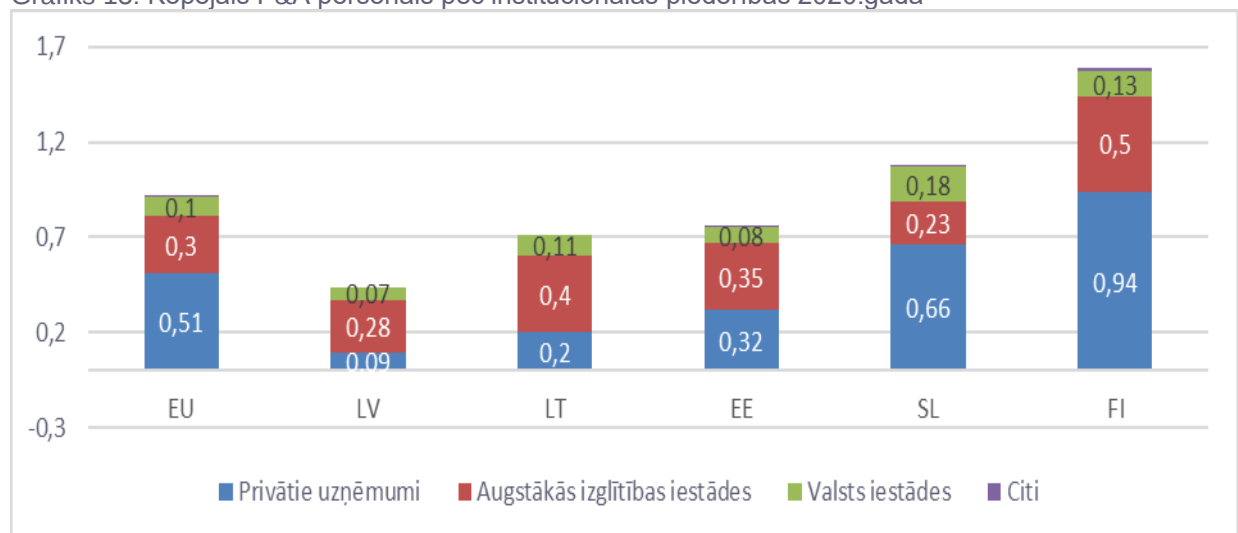
Tabula 14. Zinātniskais personāls, kurš veic pētniecības darbu dalījumā pa sektoriem

SEKTORS	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Uzņēmējdarbības sektors	1 382	1 145	896	956	1 221	1 175	1 381	1 834
Valsts sektors	1 180	1 184	1 077	974	1 032	1 028	1 115	1 151
Augstākās izglītības sektors	3 177	3 241	3 147	3 448	3 553	3 721	4 063	4 069
KOPĀ	5 739	5 570	5 120	5 378	5 806	5 924	6 559	7 054

Datu avots: CSP

Grafikā zemāk iekļauta informācija P&A strādājošo sadalījumā starp dažādiem sektoriem, atspoguļojot informāciju par Latviju un citām valstīm.

Grafiks 15. Kopējais P&A personāls pēc institucionālās piederības 2020.gadā

Datu avots: Eurostat

27 https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__IZG_ZP_ZPR/ZPR010/table/tableViewLayout1/

4. DALĪBAS “APVĀRSNIS 2020” IETEKME UZ LATVIJAS ZINĀTNES UN PĒTNIECĪBAS SISTĒMU

Latvijā 2021. gadā kopējais ieguldījums P&A bija 232,25 milj. EUR, kas veidoja 0,71% no IKP. Nav tiešas saistības starp P&A finansējuma apmēru un proporcionālo sadalījumu pa sektoriem (All, privātais, valsts) un sekmēm “Apvārsnis 2020”. Lietuvai ir vissliktākās sekmes “Apvārsnis 2020”, bet kopējais P&A ieguldījumu apjoms 2020. gadā ir apmēram 578 milj. EUR un privātā sektora ieguldījums ir 48%. Latvijas sekmes dalībai “Apvārsnis 2020” ir ievērojami labākas, bet kopējais P&A ieguldījums ir tikai 207 milj. EUR un privātā sektora ieguldījums ir 30%. Igaunijai ir ievērojami labākas sekmes dalībā “Apvārsnis 2020” salīdzinot ar pārējām Baltijas valstīm, bet ieguldījums P&A ir 472 milj. EUR un privātā sektora ieguldījums ir 55% (rādītāji ir salīdzināmi ar Lietuvu).

Salīdzinot ar citām valstīm Latvijai ir ievērojami mazāks PLE zinātnieku skaits, kā arī ievērojami mazāks P&A finansējums. “Apvārsnis 2020” finansējums sastāda vien 10% no Latvijas P&A finansējuma un vērtējams kā relatīvi neliels.

“Apvārsnis 2020” nodrošina līdzfinansējumu arī ERA-NET projektiem (tikai pirmajai projektu kārtai), kas ietekmē Latvijas zinātniskā personāla dalību dažādos projektos. Ietekme ir relatīvi maza, jo dalība ir 42 projektos ar plānoto ES finansējumu 5,38 milj. EUR. Latvijas dalība KPI (*Joint Programming Initiative (JPI)*) programmā ir relatīvi neliela – 10 projekti ar kopējo ES finansējumu apmēram 3,1 milj. EUR. Latvijas dalība KTI (*Joint Technology Initiatives (JTI)*), kas risina stratēģiskus jautājumus, ir ar labiem rezultātiem – 14 projekti ar kopējo finansējumu apmēram 10,59 milj. EUR, bet Latvijas sekmes ir labas, pateicoties A/S “Latvijas finieris” projektam, kur ES finansējums ir 8 milj. EUR.

Izm ir iesniegusi informatīvā ziņojuma projektu “Par Latvijas dalības aktualizāciju Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģijas foruma (ESFRI) Eiropas pētniecības infrastruktūru Ceļa kartes konsorcijs”, bet Latvijai nav pieejams nacionālais ceļvedis.

Apkopojot informāciju par pētniecības infrastruktūras projektiem (INFRA, tēmas kods TOPIC_CODE), Latvijai ir 23 dalības par kopējo summu 3,93 milj. EUR, kur visos projektos piedalījušās ZI vai All. Vidējais ES finansējuma apjoms uz vienu projektu ir salīdzinoši neliels - 170 tūkstoši EUR un kopējā ietekme uz pētniecības infrastruktūru ir neliela, īpaši uz ZI, jo tikai piecas ZI ir saņēmušas finansējumu.

Latvijas dalību skaits MSCA aktivitātēs (EU.1.3.) ir 54 un kopējais ES finansējums ir 6,36 milj. EUR. MSCA dalības īpatsvars no kopējā dalības skaita ir 10,40%, MSCA ES finansējuma īpatsvars no kopējā ES finansējuma ir 5,46%, kas ir relatīvi neliels. Vidējais finansējums vienam projektam ir apmēram 117,7 tūkstoši EUR un apmēram pusi no finansējuma ir saņēmusi All – LU, tādējādi citas All nav aktīvi piedalījušās MSCA aktivitātēs.

Latvija nav izmantojusi Politikas atbalsta instrumenta iespējas.

4.1. “Apvārsnis 2020” ietekme uz nacionālās pētniecības sistēmu

Izdevumi pētniecībai un attīstībai

Dokumenta “Latvijas nacionālā reformu programma “Eiropa 2020” stratēģijas īstenošanai progresu ziņojums”²⁸ apakšnodaļā “Inovācijas, pētniecība un attīstība” apskatīts galvenais P&A indikators - kopējais finansējums P&A - tuvojoties 2020. gadā uzstādītajam mērķim – finansējumam jābūt 500 milj. EUR apmērā un jāveido 1,5% no IKP. Taču 2021. gadā kopējie izdevumi P&A bija 232,25 milj. EUR un veidoja 0,71% no IKP (plānots 1,1%), t.i., kas procentuāli veido tikai 0,03% pieaugumu kopš 2014. gada (0,69% no IKP).

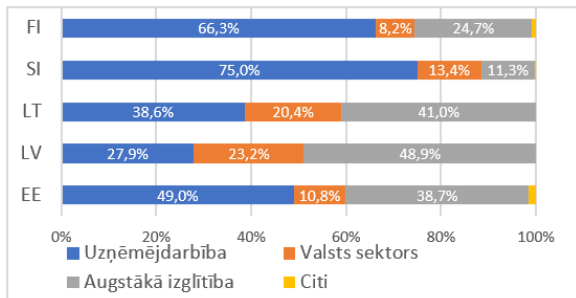
Izdevumi pētniecībai un attīstībai Latvijā ir vieni no zemākajiem ES, ievērojami atpaliekot ne tikai no ES vidējā rādītāja, bet arī no Lietuvas un Igaunijas rādītājiem.²⁹ Latvijas situācija attiecībā uz pārējām Baltijas valstīm un citām ES dalībvalstīm nav mainījies pēdējo gadu laikā. Detalizēta informācija iekļauta ziņojuma pielikumā.

²⁸ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-national-reform-programme-latvia-lv_0.pdf

²⁹ Eurostat, lejuplādēts no: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/rd_e_gerdtdot/default/table?lang=en, 2022. g. 25. novembrī 12.15

Sadalījumā pa finansējuma izmantotājiem Latvijā lielākā daļa no finansējuma ir novirzīta All, savukārt Slovēnijā un Somijā, atšķirībā no Baltijas valstīm, P&A finansējumu izmanto privātie uzņēmumi. P&A izdevumi ietver ne tikai valsts finansējumu, bet arī iestāžu un uzņēmumu finansējumu, tādēļ viens no papildus faktoriem, kas varētu ietekmēt, ir statistiskās informācijas apkopošana par P&A. Tomēr, neskatoties uz statistiskās informācijas apkopošanas metodēm, nepieciešams palielināt pētniecību uzņēmējdarbībā un kā pirmais solis varētu būt All un uzņēmējdarbības labāka sadarbība.

Grafiks 16. PA izdevumi no 2014.-2020.gadam (% no IKP) un P&A finansējums 2014.-2020.gads, vidēji par darbības jomām (%) un milj. EUR

	Uzņēmējdarbība, tūkst. EUR	Valsts sektors, tūkst. EUR	Augstākā izglītība, tūkst. EUR	Citi, tūkst. EUR
EE	172,53	38,05	136,14	5,23
LV	45,99	38,22	80,48	0
LT	163,48	86,44	173,43	0
SI	669,43	119,92	100,59	2,68
FI	4 237,98	525,22	1579,74	52,44

Datu avots: Eurostat, 2022.g. novembris

Neskatoties uz to, ka P&A personāla skaits Latvijā un Lietuvā ir līdzīgs, P&A kopējais finansējums Lietuvā ir pat vairāk nekā divas reizes lielāks nekā Latvijā. Lietuvā P&A finansējums ir daudz lielāks nekā Latvijā gan no valsts, gan augstākās izglītības, gan biznesa sektora līdzekļiem. Savukārt Igaunijas P&A personāls ir vairāk nekā divas reizes lielāks kā Latvijā un arī attiecīgi vairāk finansēts. Slovēnijas P&A personāls ir gandrīz trīs reizes lielāks nekā Latvijā, attiecīgi arī P&A kopējais finansējums ir daudz lielāks un P&A finansējums no IKP gandrīz visā periodā. Somijas P&A personāls un arī P&A finansējums ir nesalīdzināmi lielāki nekā Latvijā.

Privātā sektora ieguldījumi P&A

Tabulā zemāk apkopota informācija par P&A ieguldījumiem privātā sektorā (uzņēmumi) par Igauniju, Lietuvu, Slovēniju un Somiju laika periodā no 2014.gada līdz 2020.gadam. Apskatītajā laika periodā Igaunijā un Lietuvā ieguldījumu skaits ir dubultojies, bet pārējās valstīs ir bijis neliels palielinājums. Analizējot visu trīs Baltijas valstu privātā sektora ieguldījumus P&A, jāsecina, ka nav tieša saistība ar dalību "Apvārsnis 2020", jo Lietuvas saņemtais ES finansējums "Apvārsnis 2020" ir vismazākais, bet privātā sektora ieguldījums vislielākais.

Tabula 15. P&A ieguldījumi privātā sektorā, milj. EUR

Valsts	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Igaunija	124.82	139.45	139.21	143.62	154.84	241.50	264.29
Latvija	57.80	37.60	27.00	37.50	46.30	51.30	64.43
Lietuva	116.33	106.74	114.56	139.46	178.31	210.18	278.79
Slovēnija	688.51	650.57	614.67	599.97	662.44	731.25	738.58
Somija	4 409.50	4 047.30	3 901.70	4 028.30	4 226.90	4 407.90	4 644.30

Datu avots: Eurostat

All ieguldījumi P&A

Tabulā zemāk apkopota informācija par P&A ieguldījumiem augstākās izglītības jomā par Igauniju, Lietuvu, Slovēniju un Somiju laika periodā no 2014.gada līdz 2020.gadam. Lietuvā finansējums 2020.gadā ir vislielākais starp četrām valstīm (Baltijas valstis un Slovēnija), bet sekmes "Apvārsnis 2020" ir viszemākās. Slovēnijas ieguldījumi ir līdzīgi Latvijas ieguldījumiem, bet sekmes "Apvārsnis 2020" ir ievērojami labākas. Salīdzinot arī citu informāciju, var redzēt, ka attiecībā uz Igauniju, Lietuvu, Latviju un Slovēniju nav tieši saistība starp ieguldījumiem PA un sekmēm "Apvārsnis 2020".

Tabula 16. PA ieguldījumi augstākās izglītības jomā, milj. EUR

Valsts	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
--------	------	------	------	------	------	------	------

Igaunija	127.00	125.22	96.05	120.60	162.86	159.80	161.47
Latvija	66.00	75.60	48.30	64.40	97.50	107.00	104.60
Lietuva	196.44	216.39	127.55	133.64	153.18	176.76	210.08
Slovēnija	93.06	86.93	87.95	89.88	106.36	116.73	123.23
Somija	1 489.50	1 480.50	1 489.80	1 567.20	1 623.80	1 704.60	1 702.80

Datu avots: Eurostat

Valdības sektora ieguldījumi P&A

Tabulā zemāk apkopota informācija par P&A ieguldījumiem valdības sektorā starp Igauniju, Lietuvu, Slovēniju un Somiju laika periodā no 2014.gada līdz 2020.gadam. Ieguldījumi Latvijā un Somijā ir nemainīgi vai nedaudz samazinās. Pārējās valstīs ieguldījumi nedaudz palielinās, bet kopumā ieguldījumi proporcionāli ir nelieli, izņemot Somiju.

Tabula 17. P&A ieguldījumi valdības sektorā, milj. EUR

Valsts	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Igaunija	31.48	32.71	30.90	35.80	41.80	46.41	47.26
Latvija	39.00	39.00	35.10	36.00	42.40	36.90	39.20
Lietuva	64.04	66.53	85.50	105.79	94.80	99.05	89.38
Slovēnija	108.28	115.21	109.13	110.68	120.93	136.63	138.59
Somija	563.10	496.20	483.40	527.10	535.00	543.10	528.70

Datu avots: Eurostat

Kopumā, analizējot datus, jāsecina, ka nav tiešas saistības ar finansējuma apmēru un proporcionālo sadalījumu pa sektoriem un sekmēm “Apvārsnis 2020”. Lietuvai ir vissliktākās sekmes “Apvārsnis 2020”, bet kopējais P&A ieguldījumu apjoms 2020.gadā ir apmēram 578 milj. EUR un privātā sektora ieguldījums ir 48%. Latvijas sekmes dalībai “Apvārsnis 2020” ir ievērojami labākas, bet kopējais ieguldījums ir tikai 207 milj. EUR un privātā sektora ieguldījums ir 30%. Igaunijai ir ievērojami labākas sekmes dalībai “Apvārsnis 2020” salīdzinot ar pārējām Baltijas valstīm, bet ieguldījums P&A ir 472 milj. EUR un privātā sektora ieguldījums ir 55% (rādītāji ir salīdzināmi ar Lietuvu).

Jaunu finansēšanas instrumentu ieviešana nacionālā līmenī

Latvijas pētniecības telpas finansējumu nodrošina zinātnes bāzes finansējums, valsts pētījumu programmu finansējums, fundamentālo un lietišķo pētījumu finansējums, finansējums ESIF ietvaros. Piemēram, SAM 1.1.1. ietvaros pasākumi 1.1.1.1. “Praktiskas ievirzes pētījumi”, 1.1.1.2. “Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts”, 1.1.1.3. “Inovāciju granti studentiem”, 1.1.1.4. “P&A infrastruktūras attīstīšana viedās specializācijas jomās un zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšana”, 1.1.1.5. “Atbalsts starptautiskās sadarbības projektiem pētniecībā un inovācijās”; pasākums SAM 1.1.1.5.

Pasākuma 1.1.1.5. mērķis ir sekmēt Eiropas Pētniecības telpas bilaterālās un multilaterālās sadarbības projektu izstrādi un dalību starptautiskos pētniecības, tīklošanās un sadraudzības pasākumos un Eiropas Pētniecības infrastruktūru stratēģiskā foruma infrastruktūras objektos, tai skaitā sniedzot atbalstu Nacionālā kontaktpunkta kapacitātes stiprināšanai. Papildus apraksts par SAM 1.1.1. pasākumu 1.1.1.5. pieejams ziņojuma pielikumā.

Dalību skaits kopīgajos pasākumos “Apvārsnis 2020” Politikas atbalsta instrumenta ietvaros

Saskaņā ar Politikas atbalsta instrumenta interneta vietnē iekļauto informāciju,³⁰ Latvija nav izmantojusi instrumenta piedāvātās iespējas.

Anketēšanas rezultātu apkopojums

Vai dalība “Apvārsnis 2020” ir ietekmējusi nacionālās pētniecības sistēmas efektivitātes uzlabošanos? Vidējais aritmētiskais – 3.16. Aptaujātie eksperti uzskata, ka “Apvārsnis 2020” nacionālās pētniecības sistēmas efektivitāti būtiski neietekmē - efektivitāte vairāk atkarīga no valstī izveidotajām ZI un AII, nekā no dalības programmā. Pētniecības sistēma jāskatās nacionālās politikas kontekstā. Aptaujas dalībnieki vērtē, ka nacionālā un starptautiskā (tai skaitā “Apvārsnis 2020”) līmeņa finansējums konkurē nevis

30 <https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/statistics/policy-support-facility/psf-country>

papildina viena otru. Institūcijas izvēlas vai nu fokusēties uz vienu, vai otru finansējumu – atšķirīgas pieejas katrā no gadījumiem.

4.2. "Apvārsnis 2020" ietekme uz starptautisko sadarbību un konkurenci

Nacionālā finansējuma apjoms "Apvārsnis 2020" atbalstītajām starptautiskās sadarbības iniciatīvām

Izvērtējuma ietvaros ar starptautiskām sadarbības iniciatīvām tiek saprasti ERA-NET, JTI un JPI projekti.

ERA-NET projekti

"Apvārsnis 2020" nodrošina līdzfinansējumu ERA-NET (European Research Area Network) projektiem (tikai pirmajai projektu kārtai), kas ietekmē Latvijas zinātniskā personāla dalību dažādos projektos.³¹ ERA-NET projektu dalībnieki ir valsts pārvaldes institūcijas, kas finansē un/vai administrē nacionālās pētījumu programmas. Instruments finansē sadarbības tīklus un pētījumu projektus, kas vienoti starptautiskai pētniecībai un inovācijai. ERA-NET projekta dalībvalsts nodrošina finansējumu savu ZI dalībai sekmīgākajos pētniecības projektos un līdz 30 % no pētniecības projektu izmaksām līdzfinansē ES. Par dalību ERA-NET projektos lemj IZM izveidota komisija, kuras sastāvā ir arī EM. Nacionālā dalība tiek nodrošināta, potenciālajam projekta iesniedzējam aizpildot formu "Pieteikums dalībai ERA-NET/ERA-NET COFUND projektā", kā arī norādot Latvijas nacionālā finansējuma avotu saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada 26.maija noteikumiem Nr. 259. Nepieciešamie valsts budžeta līdzekļi tiek plānoti un nodrošināti valsts budžeta apakšprogrammā 70.06.00. "Dalība Eiropas Savienības pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmās".

Tabulā zemāk iekļauta informācija par ERA-NET projektiem. Summa, kas norādīta kā ES finansējums, ir plānotais finansējums nevis faktiski saņemtais. Faktiskais finansējums ir mazāks un, saskaņā ar intervijās sniegto informāciju, labāka informētība par Latvijas prioritātēm zinātniski pētnieciskajā jomā veicinātu dalību ERA-NET projektos. Citi intervētie norāda, ka nav nepieciešams noteikt pētniecības prioritātes.

Tabula 18. Latvijas institūciju dalība ERA-NET programmā

Institūcija	Projektu skaits	ES finansējums, milj. EUR	Projektu statuss
Agroresursu un ekonomikas institūts	1	47 003	1 pabeigts
Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas biedrība	2	57 363	2 aktīvi
SIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"	1	46 74	1 pabeigts
LZP	1	47 850	1 aktīvs
IZM	1	11 963	1 aktīvs
VIAA	36	5 218 440	14 pabeigti 22 aktīvi
KOPĀ	42	5 387 293	

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

KPI (*Joint Programming Initiative (JPI)*) tiek izstrādāta strukturētā stratēģiskās plānošanas procesā, kurā ES valstis brīvprātīgi vienojas par kopīgām vīzijām un stratēģiskās pētniecības programmām, lai risinātu sabiedrības problēmas lauksaimniecības un mežsaimniecības kontekstā.³² Tabulā zemāk iekļauta informācija par dalību programmā, kas uz Latvijas dalības "Apvārsnis 2020" fona ir ļoti nebūtiska jeb mazāk par vienu procentu.

Tabula 19. Latvijas institūciju dalība JPI projektos

Institūcija	Projektu skaits	Kopējais finansējums, milj. EUR	ES finansējums, milj. EUR	Projektu statuss
VIAA	8	3 039 066	1 018 803	3 pabeigti 5 aktīvi
LZP	1	32 188	32 188	1 pabeigts
Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmija biedrība	1	101 227	33 405	1 aktīvs

31 http://ec.europa.eu/research/era/ERA-Net-in-horizon-2020_en.html

32 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/agriculture-forestry-and-rural-areas/joint-programming-eu-countries_en

KOPĀ	10	3 172 481	1 084 396	
-------------	-----------	------------------	------------------	--

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

KTI (Joint Technology Initiatives (JTI)) ir publiskā un privātā sektora partnerība, kas izveidota Eiropas līmenī, lai risinātu stratēģiskus jautājumus, kuros pētniecība un inovācija ir būtiska Eiropas konkurētspējai. Iniciatīva jau aizsākusies FP7 programmā un tika turpināta "Apvārsnis 2020".³³ Tabulā zemāk iekļauta informācija par JTI projektiem, no kuriem apmēram puse attiecas uz uzņēmējdarbību. Salīdzinoši Latvijas sekmes ir ļoti labas (apmēram 10% no visa saņemtā finansējuma), bet tas galvenokārt ir pateicoties AS Latvijas finieris 8 milj. EUR projektam.

Tabula 20. Latvijas institūciju dalība JTI projektos

Institūcija	Projektu skaits	Kopējais finansējums, milj. EUR	ES finansējums, milj. EUR	Projektu statuss
SIA "Aviatest LTD"	1	171 000	119 700	1 aktīvs
SIA "Allatherm"	1	320 000	224 000	1 apturēts
LU	1	400 000	0	1 pabeigts
RTU	1	1 000 000	500 000	1 pabeigts
SIA "Rīgas satiksme"	3	131 311	131 311	1 aktīvs 2 pabeigti
SIA "Ritols"	1	442 250	221 125	1 pabeigts
Latvijas Ūdeņraža Asociācija	1	45 000	45 000	1 pabeigts
AS Latvijas finieris	1	20 382 000	8 000 000	1 aktīvs
Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts	1	467 000	467 000	1 aktīvs
SIA "Dobeles autobusu parks"	1	628 750	419 565	1 aktīvs
SIA "Trezors"	1	101 276	67 582	1 aktīvs
OSI	1	399 688	399 688	1 aktīvs
KOPĀ	14	24 488 275	10 594 971	

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas stratēģiju un nacionālo pētniecības finansēšanas programmu salāgotība ar kopējām Eiropas līmeņa programmām un stratēģijām

Izvērtējums par "Apvārsnis 2020" ieguldījumu Latvijas nacionālo prioritāšu sasniegšanā, veikts attiecībā pret prioritātēm, kas definētas Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņēs 2014. – 2020. gadam.³⁴ Tabulā zemāk iekļauts izvērtējums pret pamatnostādņēs iekļautajiem veicamajiem uzdevumiem.

Tabula 21. "Apvārsnis 2020" ieguldījums galveno uzdevumu nacionālo prioritāšu sasniegšanā realizēšanai

Veicamie uzdevumi	Īstenots programmas ietvaros
Atbalstīt Latvijas dalību ES un BJR pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmās (Horizon2020, EUREKA, Eurostars, ECSEL, COST, Bonus, KIC u.c.)	Tiešā veidā tiek sasniegts nacionālais prioritārais mērķis, Latvijas zinātniekiem, uzņēmējiem un valsts institūcijām aktīvi piedaloties "Apvārsnis 2020".
Uzlabot Nacionālā kontaktpunkta darbību, paredzot aktīvāku mērķa grupu uzrunāšanu un sniedzot atbalstu projektu sagatavošanai un partneru piesaistei	1.1.1.5 SAM I kārtas ietvaros līdz projekta pabeigšanai īstenots Nacionālā kontaktpunkta darbības paplašināšanas un efektivitātes paaugstināšanas plāns atbalstam dalībai "Apvārsnis 2020" un Eiropas Savienības programmā "Apvārsnis Eiropa"; II kārtā ietver Eiropas Kodolpētniecības organizācijas (CERN) Latvijas Nacionālā kontaktpunkta rīcības plāna īstenošanu.
Nodrošināt ciešāku sasaisti ar Horizonts 2020 programmu komiteju pārstāvniecību	NKP organizē regulāras tikšanās ar Lietuvas un Igaunijas kolēģiem par "Apvārsnis 2020" ieviešanu, kā arī dalās labajā praksē. Ir

33 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/MEMO_07_570

34 https://www.izm.gov.lv/sites/izm/files/ztaip_2014-20201_0.pdf

un starptautisko programmu īstenošanu un, izmantojot LZP un LZA nodaļu sēdes LV un citus konsultatīvās platformas viedokļa formulēšanai, un atbalstīt viedokļu koordināciju ar Lietuvu un Igauniju	ieviesta “Baltic Bonus” sistēma, kas veicina sadarbību starp trim Baltijas valstīm attiecībā uz kopīgiem “Apvārsnis 2020” projektiem.
Izveidot finanšu instrumentus projektu sagatavošanas atbalstam un līdzfinansējuma nodrošināšanai, tajā skaitā papildus stimulu sadarbības projektiem, kuros ir iesaistīti Lietuvas un Igaunijas partneri tehnoloģiju izstrādes jomās ar ES dalībvalstīm un citām pasaules valstīm	No 2014. gada darbojas programma “Baltic Bonus”, kas atbalsta dalību pētniecības projektos, galvenokārt “Apvārsnis 2020”. Programma ir izveidota, lai atbalstītu partneru sadarbību Baltijas valstīs un Baltijas jūras reģiona ES dalībvalstīs.
Nodrošināt līdzdalību Eiropas Kosmosa aģentūras projektos	“Apvārsnis 2020” nav nodrošinājusi Latvijas līdzdalību Eiropas Kosmosa aģentūras projektos.
Atbalstīt Latvijas dalību starptautiskās zinātniskās sadarbības organizācijās un asociācijā	Latvijas zinātnieku dalība starptautiskās organizācijās tika atbalstīta ar dalību COST akcijās. Latvijas ZI un AI dalība “Apvārsnis 2020” ir veicinājusi Latvijas AI un ZI dalību starptautiskos pasākumos un konferencēs. “Apvārsnis 2020” nav devusi ieguldījumu Latvijas dalībai starptautiskās zinātniskās sadarbības organizācijās un asociācijā.
Nodrošināt Latvijā īstenoto pētījumu atpazīstamību un konkurētspēju starptautiskajā apritē	Dalība “Apvārsnis 2020” projektos veicināja pētījumu atpazīstamību, jo vairākumā gadījumu projektus īstenoja dalībnieki no daudzām valstīm un projektu rezultāti bija pieejami gan projektu dalībniekiem, gan plašākai auditorijai. Latvijā īstenoto pētījumu atpazīstamību veicina publikācijas zinātniskos žurnālos, kā arī atvērtās publikācijas.
Nodrošināt iespēju jauniešiem zinātniekiem, kas doktora grādu ieguvuši citās pasaules valstīs, piedalīties zinātnisko grupu projektos un īstenot pēcdoktorantūras projektus Latvijas zinātniskajās institūcijās un uzņēmumos	2016. gada 19. janvāra MK noteikumi Nr. 50. Pasākuma ietvaros tiek atbalstīti pētniecības pieteikumi un starptautiskās pētniecības pieteikumi, kas sniedz ieguldījumu Latvijas viedās specializācijas stratēģijas mērķu sasniegšanā, izaugsmes prioritāšu īstenošanā vai specializācijas jomu attīstībā. ³⁵
Nodrošināt iespēju Latvijas jauniešiem zinātniekiem piedalīties zinātnisko grupu projektos un īstenot pēcdoktorantūras projektus ārvalstu zinātniskajās institūcijās un uzņēmumos	2016. gada 19. janvāra MK noteikumi Nr. 50. Pasākuma ietvaros tiek atbalstīti pētniecības pieteikumi un starptautiskās pētniecības pieteikumi, kas sniedz ieguldījumu Latvijas viedās specializācijas stratēģijas mērķu sasniegšanā, izaugsmes prioritāšu īstenošanā vai specializācijas jomu attīstībā. ³⁶

Datu avots: 10.01.2016. MK noteikumi Nr. 50, 06.06.2017. MK noteikumi Nr. 315, IZP.

Anketēšanas rezultātu apkopojums

Vai dalība “Apvārsnis 2020” ir ietekmējusi starptautisko sadarbību un konkurenci? Vidējais aritmētiskais – 4.09. Aptaujāto ekspertu vērtējumā programmā būtiski sekmē Latvijas dalībnieku starptautisko sadarbību un konkurētspējas paaugstināšanos. Tā stiprina nozarē iesaistīto institūciju specializāciju. Dalība programmā ļauj sadarboties ar augsta līmeņa zinātnes institūcijām Eiropas mērogā: veidojas jaunas sadarbības iespējas, atpazīstamība, kas savukārt sekmē turpmāku attīstību. Pēc dalības programmā būtu jāseko arī radīto produktu komercializēšanai un jaunu uzņēmumu (*spin-off*) veidošanai, kas ne vienmēr ir pašsaprotami. Institūciju pieredze šai ziņā atšķirīga. Aptaujas dalībnieki atzīmē, ka konkurētspējas uzlabošanās rezultātā uzlabojas peļņas gūšanas iespējas.

4.3. “Apvārsnis 2020” ietekme uz Eiropas Pētniecības infrastruktūru koordinēšanu un pieejamību

Nacionālās ESFRI kartes pieejamība ar identificētiem projektiem un investīciju nepieciešamību

³⁵<https://likumi.lv/ta/id/279803-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-1-1-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-latvijas-zinatnisko-instituciju>

³⁶<https://likumi.lv/ta/id/279803-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-1-1-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-latvijas-zinatnisko-instituciju>

ESFRI (the European Strategy Forum on Research Infrastructures) ir Eiropas stratēģijas forums par pētniecības infrastruktūrām, kas veicina pētniecības integrāciju Eiropā, nodrošinot atvērtu piekļuvi augstas kvalitātes pētniecības infrastruktūrai, un paaugstinātu Eiropas zinātniskās darbības kvalitāti, piesaistot labākos pētniekus no visas pasaules. Pamatojoties uz 05.11.2020. MK sēdes protokollēmuma projektu Nr. VSS-945,³⁷ IZM ir iesniegusi informatīvā ziņojuma projektu "Par Latvijas dalības aktualizāciju Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģijas foruma (ESFRI) Eiropas pētniecības infrastruktūru Ceļa kartes konsorcijs."³⁸ No 32 iekļautām valstīm - 5 valstīm nav pieejami nacionālie celveži (tai skaitā arī Latvijai nav pieejams) un 2 valstīm tie tiek gatavoti uz ziņojuma sagatavošanas brīdi.³⁹

Dalība "Apvārsnis 2020" finansētajos pētniecības infrastruktūras projektos (INFRA Pilar 1)

Apkopojot informāciju par pētniecības infrastruktūras projektiem (INFRA), Latvijai ir 23 dalības, kur visos projektos piedalījušās ZI vai All. Tabulā zemāk apkopota informācija par dalībniekiem, dalību skaitu, ES finansējumu un tēmas kodu. Vidējais ES finansējuma apjoms uz vienu projektu ir 170 tūkstoši EUR. Kopējā ietekme uz pētniecības infrastruktūru ir neliela, īpaši uz ZI, jo tikai piecas ZI ir saņēmušas finansējumu.

Tabula 22. Latvijas dalība INFRA projektos

Dalībnieks	Dalību skaits	ES finansējums, milj. EUR	Statuss	Tēmas kods
Daugavpils universitāte	1	73 141	1 pabeigts	H2020-INFRADEV-2016-2017
Latvijas biomedicīnas pētījumu un studiju centrs	1	10 421	1 pabeigts	H2020-INFRADEV-2016-2017
Latvijas Hidroekoloģijas institūts	1	40 531	1 aktīvs	H2020-INFRADEV-2018-2020
OSI	1	112 058	1 aktīvs	H2020-INFRADEV-2018-2020
Latvijas Universitāte	9	620 305	4 aktīvi 5 pabeigti	H2020-INFRADEV-2018-2020, H2020-INFRADEV-2014-2015, H2020-INFRAEDI-2018-2020, H2020-INFRAEOSC-2018-2020, H2020-INFRAIA-2016-2017
Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts	1	230 000	1 pabeigts	H2020-INFRAIA-2016-2017
LU Bioloģijas institūts	1	52 704	1 aktīvs	H2020-INFRAIA-2018-2020
RSU	1	93 438	1 aktīvs	H2020-INFRAIA-2018-2020
RTU	5	1 018 275	3 aktīvi 2 pabeigti	H2020-INFRAIA-2018-2020, H2020-INFRAIA-2014-2015,
Ventspils augstskola	2	103 001	1 aktīvs 1 pabeigts	H2020-INFRAIA-2014-2015, H2020-INFRAINNOV-2019-2020
KOPĀ	23	3 932 454		

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Anketēšanas rezultātu apkopojums

Vai dalība "Apvārsnis 2020" ir ietekmējusi Eiropas Pētniecības infrastruktūru koordinēšanu un pieejamību? Vidējais aritmētiskais – 2.41. Ekspertu vērtējumā pētniecības infrastruktūras koordinēšana un pieejamība nav saistāma ar programmu "Apvārsnis 2020". Jautājums drīzāk skatāms kā programmas sniegtā iespēja iegādāties aprīkojumu, ko pētniecības institūti labprāt izmanto. Aptaujas dalībnieki atzīst, ka pētniecības infrastruktūra Latvijā ir novecojusi un tajā nepieciešami turpmāki ieguldījumi.

4.4. "Apvārsnis 2020" ietekme uz atvērtāku darba tirgu pētniekiem

Dalība Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) aktivitātēs

Latvijas dalību skaits MSCA aktivitātēs (EU.1.3.) ir 54 un kopējais ES finansējums ir 6,36 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākajiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un statusu. MSCA dalības īpatsvars no kopējā dalības skaita ir 10,40%, MSCA ES finansējuma īpatsvars no kopējā ES finansējuma ir 5,46%. Vidējais finansējums vienam projektam ir apmēram 117,7 tūkstoši EUR un

37 https://tap.mk.gov.lv/doc/2020_11/IZMprot_30102020_ESFRI.945.docx

38 https://tap.mk.gov.lv/doc/2020_11/IZMzino_30102020_ESFRI.945.docx

39 <https://www.esfri.eu/national-roadmaps>

apmēram pusi no finansējuma ir saņēmusi All – LU, tādējādi citas All un ZI nav tik aktīvi izmantojušas šo iespēju, kā arī vidējā projekta summa ir tikai apmēram 100 tūkst. EUR.

Tabula 23. Latvijas dalība MSCA aktivitātēs

Finansējuma saņēmējs	Dalību skaits	ES finansējums, EUR	Statuss
LU	14	3 288 186	8 aktīvi 6 pabeigti
OSI	7	965 710	2 aktīvi 5 pabeigt
RTU	3	516 175	2 pabeigti 1 nav informācijas
Stockholm School of Economics in Riga SIA	2	297 568	2 aktīvi
SIA datorzinību centrs	1	230 068	1 aktīvs
Citi	27	1 061 851	-
KOPĀ	54	6 359 559	

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas dalībnieki nav saņēmuši ERC grantus. Saskaņā ar intervijās sniegto informāciju, ERC grantu trūkums skaidrojams ar lielo konkurenci un izaicinājumiem iegūt ERC finansējumu, kā arī projektu pieteikumu prasību projekta neapstiprināšanas gadījumā – ja pieteicējs 1.vērtēšanās kārtā ir saņēmis vērtējumu C (zemākais vērtējums), tad nedrīkst iesniegt atkārtotu pieteikumu turpmākos 2 gadus, bet, ja 1.kārtā pieteikums ir saņēmis vērtējumu B (vidējs vērtējums), tad ir aizliegums iesniegt atkārtotu pieteikumu vienu gadu. Jāatzīmē, ka no Latvijas bija un vēl joprojām ir minimāls pieteikumu skaits ERC (jāvelta laiks projekta idejas tālākai pilnveidošanai).

Anketēšanas rezultātu apkopojums

Vai dalība "Apvārsnis 2020" ir ietekmējusi atvērtāku darba tirgu pētniekiem? Vidējais aritmētiskais – 3.30. Saskaņā ar intervijās sniegto informāciju, zemais vidējais aritmētiskais rādītājs skaidrojams ar zinātnieku vērtējumu, ka mobilitāte nav uzlabojusies. Aptaujas dalībnieki uzsver, ka darba tirgus ES iekšienē ir atvērts un "Apvārsnis 2020" tādējādi nav noteicošā loma. Lielās konkurences dēļ zinātniekiem no Latvijas grūti uzsākt darbu ārvalstīs, bet ārvalstu speciālistiem piedāvātais atalgojums Latvijā nav pievilcīgs un neveicina citu valstu zinātnieku (īpaši no ES valstīm, kur pētniecība ir vairāk attīstīta) piesaisti (izņēmums ir ārpus trešās valstis, kuru pētnieki gan Latvijā neuzturas ilglaicīgi).

Nacionālo komersantu dalība COST akcijās izteikta procentuāli pret visām Latvijas dalībām COST akcijās

COST akcijas tiek finansētas no "Apvārsnis 2020" līdzekļiem un veicina zinātniskā personāla attīstību. Latvijas zinātnieki var pievienoties darbībā jau esošajās COST akcijās un to pievienošanās kārtību regulē ar "Nolikumu par Latvijas pievienošanās COST akcijai un pārstāvja apstiprināšanai COST akcijas Vadības komitejā".⁴⁰ Nolikums nosaka principus par Latvijas dalību COST akcijās, kā arī nosaka Latvijas pārstāvību COST akcijas Vadības komitejā. Par visām COST akcijām informācija pieejama COST mājas lapā, e-COST datubāzē, kā arī LZP publicē datus savā mājas lapā par Latvijas dalību COST akciju vadības komitejās.

Saskaņā ar LZP sniegto informāciju uz 30.11.2020. (2020.gads bija pēdējais "Apvārsnis 2020" COST akciju gads), Latvijas zinātnieki piedalījās 163 COST akcijās, kuru vadības komitejās nominēti Latvijas pārstāvji. Atsevišķās COST akcijās piedalījās vairāki zinātnieki. Lielākā daļa COST akciju dalībnieki ir no All un ZI, piemēram, gandrīz 50 COST akcijās piedalās LU pārstāvji, vairāk nekā 25 COST akcijās RTU pārstāvju un vairāk nekā 20 COST akcijās RSU pārstāvji. Atsevišķos gadījumos komersanti piedalās COST akcijās kopā ar ZI, piemēram, A/S Rīgas Siltums. Kopumā no 163 COST akcijām piedalās tikai 5 komersanti, kas norāda uz zemu komersantu interesi piedalīties pētniecības tīklošanās projektos.

Anketēšanas rezultātu apkopojums

Vai dalība "Apvārsnis 2020" ir ietekmējusi zināšanu pārnesi/apmaiņu? Vidējais aritmētiskais – 4.50. Vai dalība "Apvārsnis 2020" ir stiprinājusi starptautisko sadarbību? Vidējais aritmētiskais – 4.50. Aptaujātie eksperti un zinātnieki uzskata, ka dalība programmā noteikti ir veicinājusi zināšanu, tai skaitā starptautiskā mērogā. Bieži vien ieguvēji ir tieši Latvijas dalībnieki, iegūto pieredzi pēc tam iespējams pārnest gan institūcijas iekšienē, gan, piemēram, nododot to studentiem (gan lekciju veidā, gan iesaistot praktisku projektu īstenošanā). Aptaujātie eksperti un zinātnieki atzīst, ka dalība programmā ir stiprinājusi

40 http://www.viaa.gov.lv/library/files/original/Nolikums_dal_ba_COST.doc

starptautisko sadarbību. Piemēram, ja projektā ir iesaistīti 25 dalībnieki, izveidojas laba sadarbība ar kādiem 5 – 6 partneriemProjektu pieteikumus vērtē augstas raudzes eksperti, tādējādi sniedzot atgriezenisko saiti, lai programmas dalībnieki var saprast, kādi uzlabojumi nepieciešami.

5. DALĪBAS "APVĀRSNIS 2020" IETEKME UZ LATVIJAS ZINĀTNISKO UN PĒTNIECISKO KAPACITĀTI

5.1. Latvijas sekmes Zinātnes izcilības pīlāra projektu konkursos

"Apvārsnis 2020" pīlārs EU.1. stiprina pētniecisko un tehnoloģisko zināšanu bāzi. Latvijai ir dalība 98 projektos ar 25,02 milj. EUR kopējo ES finansējumu. Salīdzinot ar visu "Apvārsnis 2020" kopumā Latvijas dalība ir ļoti nebūtiska – 0,05% attiecībā uz saņemto ES finansējumu.

Apakšpīlārā EU.1.1. - Eiropas Pētniecības padomē Latvijai nav neviena projekta. Saskaņā ar intervijās sniegto informāciju, tas skaidrojams ar lielu konkurenci un citu zinātnieku idejas tiek atzītas par inovatīvākām.

Apakšpīlārā EU.1.2. Nākotnes un jaunradītās tehnoloģijas ir 11 projekti ar kopējo ES finansējumu 2,93 milj. EUR, no kuriem apmēram puse ir VIAA administrētie (norādīts plānotais ES finansējums). Kopumā dalība un saņemtais finansējums ir ļoti nelieli, īpaši attiecībā uz All un ZI.

Apakšpīlārā EU.1.3. MSCA aktivitāšu mērķis ir stiprināt prasmes, apmācību un profesionālo izaugsmi. Latvijas sekmes ir salīdzinoši zemas, 54 projekti ar kopējo ES finansējumu 6,36 milj. EUR. Īpaši zemas tās ir starp All un ZI, jo vienīgi LU ir aktīvi izmantojusi programmas iespējas.

Apakšpīlārā EU.1.4. Eiropas pētniecības infrastruktūras mērķis ir nodrošināt pētniekiem pasaules līmeņa infrastruktūru. Latvijas sekmes ir ļoti zemas, 33 projekti ar kopējo ES finansējumu 2,58 milj. EUR, zemu projekta vidējo vērtību (177 tūkst. EUR) un zemu intervēto vērtējumu par pētniecības infrastruktūras nodrošināšanu.

Latvijas projektu un ES finansējuma īpatsvars pret kopējo "Apvārsnis 2020" ieguldījumu

Tabulā zemāk tabulā apkopota informācija par "Apvārsnis 2020" "Zinātnes izcilības" (EU.1.) pīlāra Latvijas projektu skaitu un ES finansējuma īpatsvars no programmas kopējā ieguldījuma.

Tabula 24. Latvijas projektu un saņemtā ES finansējuma īpatsvars pret kopējo "Apvārsnis 2020" projektu skaitu un finansējumu

Programmas pīlārs un apakšpīlārs	Projektu skaits KOPĀ	Projektu skaits Latvijā	Latvijas īpatsvars pret kopējo projektu skaitu, %	ES finansējums KOPĀ, mljrd. EUR	Latvijā saņemtais ES finansējums, EUR	Latvijas īpatsvars pret kopējo ES finansējumu, %
EU.1.1.	10 150	-	-	13.468	-	-
EU.1.2.	5 771	11	0,19	2.605	0,002	0.11
EU.1.3.	32 859	54	0,16	6.518	0,006	0.10
EU.1.4.	7 781	33	0,42	2.434	0,002	0.11
EU.1. KOPĀ	56 561	98	0,17	25.026	0,011	0,05

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

"Apvārsnis 2020" "Zinātnes izcilības" (EU.1.) pīlārs ir viens no stūrakmeņiem "Apvārsnis 2020" mērķim stiprināt pētniecisko un tehnoloģisko zināšanu bāzi. Tabulā zemāk atspoguļota informācija par Latvijas dalību pīlāra "Zinātnes izcilības" (EU.1.) projektos. Kopā EU.1. ir dalība 98 projektos ar 13 73 milj. EUR kopējo finansējumu. Realizēto projektu aprakstu piemēri iekļauti ziņojuma pielikumā.

Tabula 25. Faktuālā informācija par Latvijas dalību pīlāra "Zinātnes izcilības" (EU. 1.) projektos⁴¹

Apakšpīlārs	Latvijas situācijas raksturojums
Eiropas Pētniecības padome (EU. 1.1.) finansē augstākas raudzes zinātnes projektus jebkurai zinātniskās darbības jomai.	Apakšpīlāra ietvaros neviena Latvijas dalībnieks nav saņēmis finansējumu.

Nākotnes un jaunradītās tehnoloģijas (EU. 1.2.) atbalsta pētniecisko sadarbību, kas vairo Eiropas augstākā līmeņa inovācijas kapacitāti nākotnes tehnoloģiju jomā.	Apakšpārā ietvaros finansējums piešķirts 11 projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību par kopējo summu 4,73 milj. EUR (t.sk. ES finansējums 2,93 milj. EUR apmērā). Lielākie finansējuma saņēmēji EU.1.2.: ➤ VIAA (5 projekti ar kopējo summu 2,49 milj. EUR, projekta nr. 730027, 731473, 825207, 857925, 101017733); ➤ LU (2 projekti ar kopējo summu 1,11 milj. EUR, projekta nr. 766714, 964251). Apakšpārā ietvaros saņemtais finansējums veido 3% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros.
Marijas Skolodovskas-Kirī aktivitātes (EU 1.3.) ar mērķi stiprināt prasmes, apmācību un profesionālo izaugsmi. Apakšpārā palīdz attīstīt pētnieku karjeru un prasmes, izmantojot ar zinātni saistītas stipendiju aktivitātes un piedāvājot apmācību vai darba iespējas citā valstī vai privātajā sektorā.	Apakšpārā ietvaros finansējums piešķirts 54 projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību par kopējo summu 6,41 milj. EUR (t.sk. ES finansējums 6,35 milj. EUR apmērā). Lielākie finansējuma saņēmēji EU.1.3.: ➤ OSI (7 projekti ar kopējo summu 0,96 milj. EUR, projekta nr. 642620, 690973, 765147, 765608, 819129, 873127, 101007256); ➤ LU (14 projekti ar kopējo summu 3,29 milj. EUR, lielāko summu projekta nr. 674962, 766007, 777810); ➤ RTU (3 projekti ar kopējo summu 0,51 milj. EUR, projekta nr. 797061, 860462, 898858); ➤ SIA datorzinību centrs (1 projekts ar kopējo summu 0,23 milj. EUR, projekta nr. 857897); ➤ Stockholm School of Economics in Riga SIA (2 projekti ar kopējo summu 0,29 milj. EUR, projekta nr. 778188, 861034). Apakšpārā ietvaros saņemtais finansējums veido 4,1% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros.
Eiropas infrastruktūra pētniecības (EU 1.4.) nodrošina pētniekiem pasaules līmeņa pētniecības infrastruktūru.	Apakšpārā ietvaros finansējums piešķirts 33 projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību par kopējo summu 2,58 milj. EUR (ES finansējums veido 2,58 milj. EUR). Lielākie finansējuma saņēmēji EU.1.4.: ➤ OSI (1 projekts ar kopējo summu 0,11 milj. EUR, projekta nr. 823893); ➤ LU (11 projekti ar kopējo summu 0,79 milj. EUR, lielāko summu projekta nr. 674962, 766007, 777810); ➤ RTU (5 projekti ar kopējo summu 1,01 milj. EUR, projekta nr. 730871, 857652, 951733, 101004730, 101008548); ➤ Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts (1 projekts ar kopējo summu 0,23 milj. EUR, projekta nr. 654371). Apakšpārā ietvaros saņemtais finansējums veido 1,7% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros.

Datu avots: eCORDA

Anketēšanas rezultātu apkopojums

Vai dalība "Apvārsnis 2020" Izcilās zinātnes pārlā projektu konkursos sekmē izcilu zinātni Latvijā? Vidējais aritmētiskais – 2.94. Aptaujātie zinātnieki uzskata, ka nevis dalība "Apvārsnis 2020" projektu konkursos, bet dalība programmas projektos sekmē zinātnes attīstību Latvijā. Lielāka ietekme ir ERC grantiem un MSCA aktivitātēm. Latvijā šobrīd nav projektu attiecībā uz ERC grantiem. Zinātnes attīstība ir nacionālais jautājums, bet Latvijā nav veikti pietiekami ieguldījumi fundamentālā zinātnē, tādēļ zinātne nav tādā līmenī, lai Latvija varētu sekmīgi startēt "Apvārsnis 2020" zinātnes izcilības pārlā. Labākas dalības sekmes ir tām valstīm, kas ir ieguldījušas zinātnes attīstībā ilgtermiņā un pēdējo 10 gadu laikā.

5.1.1. Eiropas Pētniecības padome (EU. 1.1.)

Dalības rādītāju salīdzinājums starp valstīm

Tabulā zemāk apkopota informācija par Latvijas un citu valstu dalības rādītājiem apakšpārā EU.1.1.

Tabula 26. Analizēto valstu dalības rādītāju EU.1.1. projektos

	LV	EE	LT	SI	FI
Projektu skaits	0	10	1	16	159
t.sk. koordinēto projektu skaits	n/a	8	1	15	151
Koordinēto projektu īpatsvars	n/a	80,0%	100,0%	93,8%	95,0%
Projektu skaits ar MVU dalību	n/a	0	0	1	0

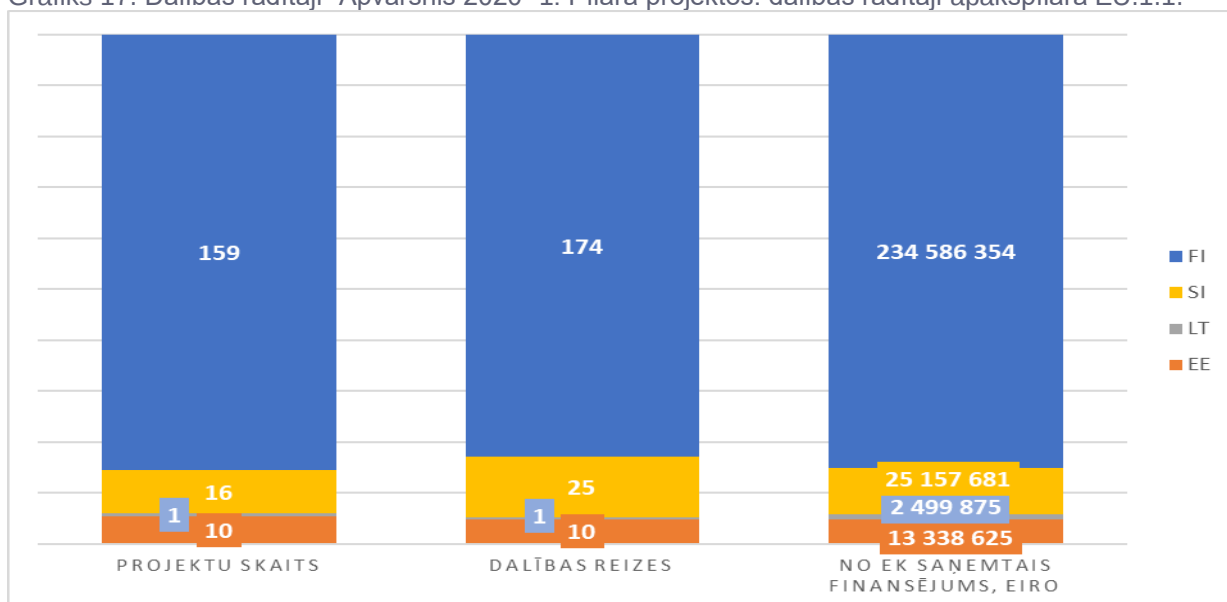
Projektu ar MVU dalību īpatsvars	n/a	0,0%	0,0%	6,3%	0,0%
Dalības reizes	n/a	10	1	25	174
Partneru budžeta kopsumma, EUR	n/a	13 338 625	2 499 875	25 438 645	249 724 905
No ES saņemtais finansējums, EUR	n/a	13 338 625	2 499 875	25 157 680	234 586 354
Vidējais projekta partnera budžets	n/a	1 333 862	2 499 875	1 017 546	1 435 201

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Programmas apakšpilārā EU.1.1. Latvijas dalībnieki nav piedalījušies.

Analizēto valstu vidū visvairāk šī apakšpilāra projektos piedalījušies Somijas dalībnieki – 159 projektos piedalījušies kopā 174 Somijas dalībnieki (skaitot dalības reizes). Baltijas valstu vidū visvairāk dalības reižu un projektu ir Igaunijas dalībniekiem. Lietuvas pārstāvji piedalījušies vienā šī apakšpilāra projektā. Slovēnijas dalību raksturo tas, ka tās MVU ir vienīgie analizēto valstu vidū, kas piedalījušies šī apakšpilāra projektos.

Grafiks 17. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 1. Pilāra projektos: dalības rādītāji apakšpilārā EU.1.1.

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

5.1.2. Nākotnes un jaunradītās tehnoloģijas (EU.1.2.)

Apakšpilāra EU. 1.2. kopējais Latvijas dalību skaits ir 11, ar 2,9 milj. EUR ES finansējumu. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākajiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu. Finansējuma saņēmēji ir sakārtoti pēc saņemtā ES finansējuma.

Tabula 27. Apakšpilāra EU. 1.2. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summas

Apakšpilārs EU.1.2. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.1.2. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.1.2. ES finansējuma
LU	2	1 114 819	23.5%	1 114 819	37.9%
VIAA	5	2 498 372	52.8%	797 960	27.2%
LBTU	1	533 663	11.3%	533 663	18.2%
SIA Tilde	1	250 000	5.3%	250 000	8.5%
RTU	1	193 625	4.1%	193 625	6.6%
Citi	1	145 000	3.1%	47 850	1.6%
KOPĀ	11	4 735 479	100%	2 937 916	100%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Dalības rādītāju salīdzinājums starp valstīm

Tabulā zemāk apkopota informācija par Latvijas un citu valstu dalības rādītājiem apakšpīlārā EU.1.2.

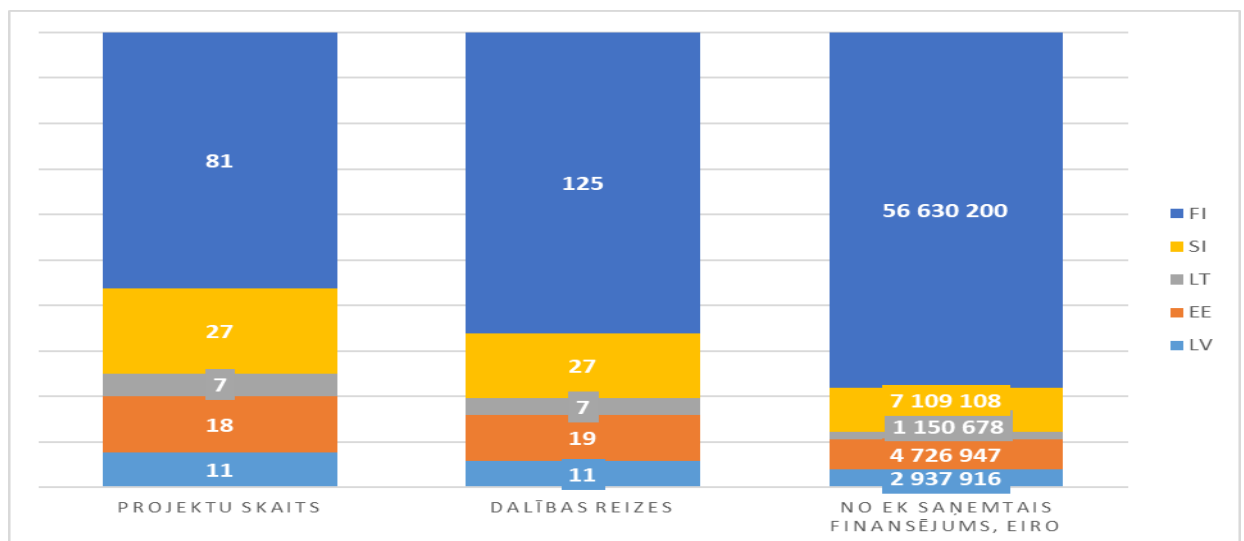
Tabula 28. Analizēto valstu dalības rādītāju EU.1.2. projektos

	LV	EE	LT	SI	FI
Projektu skaits	11	18	7	27	81
t.sk. koordinēto projektu skaits	0	0	0	2	17
Koordinēto projektu īpatsvars	0,0%	0,0%	0,0%	7,4%	21,0%
Projektu skaits ar MVU dalību	1	1	1	1	14
Projektu ar MVU dalību īpatsvars	9,1%	5,6%	14,3%	3,7%	17,3%
Dalības reizes	11	19	7	27	125
Partneru budžeta kopsumma, EUR	4 735 478	5 545 138	2 139 882	9 164 405	62 241 957
No ES saņemtais finansējums, EUR	2 937 916	4 726 947	1 150 678	7 109 108	56 630 199
Vidējais projekta partnera budžets	430 498	291 849	305 697	339 422	497 936

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Apakšpīlārā EU. 1.2. Latvijas dalībnieki piedalījušies 11, no tiem nekoordinējot nevienu projektu. 9,1% jeb 1 projektā ar Latvijas dalībnieku dalību piedalījušies Latvijas MVU. Latvijas dalībnieki apakšpīlārā EU.1.2. projektos projektu skaita ziņā piedalījušies vairāk kā Lietuvas dalībnieki, bet mazāk kā citu analizēto valstu dalībnieki. No analizētajām valstīm visvairāk apakšpīlārā EU.1.2. projektos piedalījušies Somijas dalībnieki – 81 projektā piedalījušies 125 šīs valsts dalībnieki (skaitot dalības reizes). Apakšpīlārā EU.1.2. projektos nevienu no projektiem nav koordinējis viens no trīs Baltijas valstu dalībniekiem. Somijas dalībnieki koordinējuši 21% jeb 17 projektus arī šīs valsts dalībnieku dalību.

Grafiks 18. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 1. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.1.2.

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Kopējais no ES saņemtais finansējuma apjoms Latvijas dalībniekiem - 2,9 milj. EUR ir otrs zemākais analizēto valstu vidū. Mazāk ES finansējumu saņēmuši vien Lietuvas dalībnieki. Turpretī Igaunijas, Slovēnijas un Somijas dalībnieki no ES saņēmuši lielāku finansējumu kā Latvijas dalībnieki – īpaši sekmīga šai ziņā vērtējama Slovēnijas un Somijas dalība (attiecīgi saņemot no ES finansējumu 7,1 milj. EUR un 56 milj. EUR). Somijas dalībnieku no ES saņemtā finansējuma apjoms pārsniedz Latvijas

dalībnieku saņemto finansējumu teju 20 reizes. Somija ir absolūts līderis apskatīto valstu dalības rādītāju vidū gan šī apakšpīlāra projektos, gan kopējās dalības rādītāju ziņā.

Vidējais viena partnera budžets apakšpīlāra EU.1.2. projektos Latvijas dalībnieku vidū veido 430,5 tūkstošus EUR. Vienīgi Somijas dalībnieku viena partnera projekta budžets bijis lielāks (497,9 milj. EUR), pārējo analizēto valstu dalībnieku vidējais viena projekta budžets bijis mazāks.

5.1.3. Marijas Skolodovskas-Kirī aktivitātes (EU.1.3.)

Apakšpīlāra EU.1.3. kopējais dalību skaits – 54, ar 6,36 milj. EUR ES finansējumu. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākajiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu. Lielākais finansējuma saņēmējs ir LU, kas saņēmusi finansējumu 14 projektiem.

Tabula 29. Apakšpīlāra EU.1.3. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlārs EU.1.3. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.1.3. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.1.3. ES finansējuma
LU	14	3 298 461	51.4%	3 288 186	51.7%
OSI	7	968 258	15.1%	965 710	15.2%
RTU	3	516 175	8.1%	516 175	8.1%
Rīgas Ekonomikas augstskola (SSE Rīga)	2	297 568	4.6%	297 568	4.7%
SIA "Datorzinību centrs"	1	230 068	3.6%	230 068	3.6%
Citi	27	1 100 879	17.2%	1 061 851	16.7%
KOPĀ	54	6 411 410	100.0%	6 359 559	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORTA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Dalības rādītāju salīdzinājums starp valstīm

Tabulā zemāk apkopota informācija par Latvijas un citu valstu dalības rādītājiem apakšpīlārā EU.1.3.

Tabula 30. Analizēto valstu dalības rādītāju EU.1.3. projektos

	LV	EE	LT	SI	FI
Projektu skaits	35	73	48	116	303
t.sk. koordinēto projektu skaits	8	29	13	49	145
Koordinēto projektu īpatsvars	22.9%	39.7%	27.1%	42.2%	47.9%
Projektu skaits ar MVU dalību	4	14	16	24	41
Projektu ar MVU dalību īpatsvars	11.4%	19.2%	33.3%	20.7%	13.5%
Dalības reizes	54	91	67	157	455
Partneru budžeta kopsumma, EUR	6 411 410	15 520 302	8 938 520	26 518 117	105 071 300
No ES saņemtais finansējums, EUR	6 359 559	15 359 177	8 929 520	26 156 912	96 041 228
Vidējais projekta partnera budžets	118 730	170 553	133 411	168 905	230 926

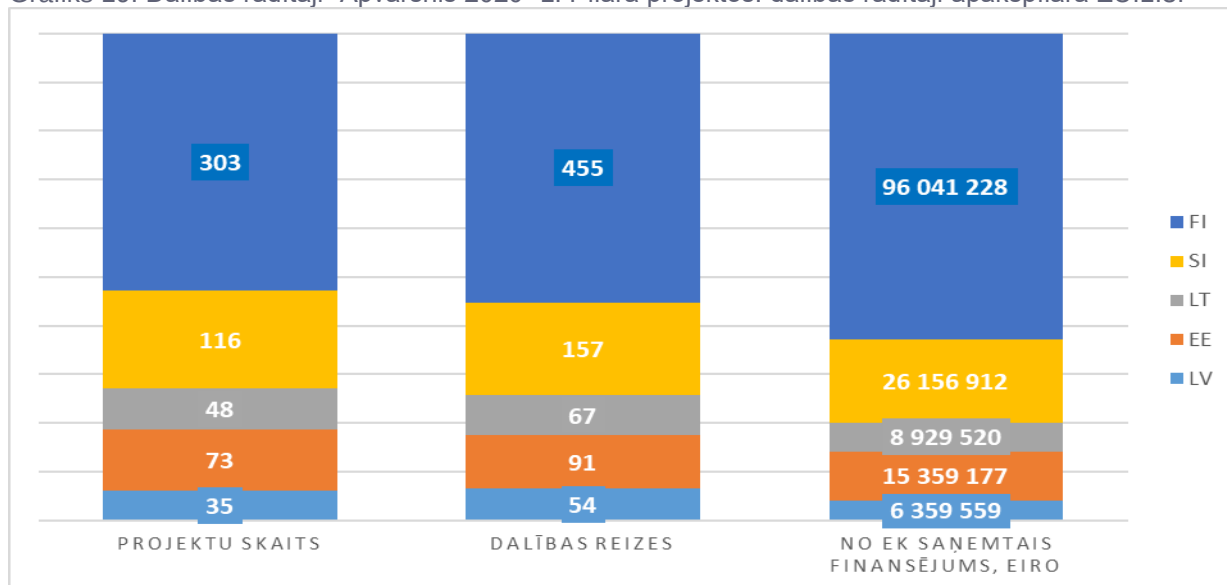
Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORTA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Apakšpīlārā EU.1.3. Latvijas dalībnieki piedalījušies 35 projektos (54 dalības), no tiem koordinējot 8 projektus jeb 22,9% no kopējā projektu skaita ar Latvijas dalībnieku dalību šajā apakšpīlārā. 11,4 % jeb 4 projektos ar Latvijas dalībnieku dalību piedalījušies Latvijas MVU.

Latvijas dalībnieki apakšpīlārā EU.1.3. projektos projektu skaita ziņā piedalījušies vairāk kā citos EU.1. pīlārā apakšpīlāros. Neskatoties uz to, citu valstu dalībnieki šī apakšpīlārā projektos piedalījušies vairāk. Kā ierasts, ievērojami atšķiras Somijas un pārējo analizēto valstu dalības rādītāji: Somijas dalībnieki piedalījušies 303 projektos, koordinējot 47,9% no projektu skaita ar Somijas dalībnieku dalību. Arī Slovēnijas un Igaunijas dalībnieku koordinēto projektu īpatsvars gan Latvijas, gan arī Lietuvas dalībnieku koordinēto projektu skaitu.

MVU dalībnieku dalības rādītāju ziņā Latvijas rādītājs ir viszemākais, lai gan arī Somijas MVU dalība šī apakšpārā projektos nav īpaši biežāka. Atšķirīga ir Lietuvas MVU dalība šī apakšpārā projektos – šis valsts MVU piedalījušies trešdaļā projektu ar Lietuvas dalībnieku dalību.

Grafiks 19. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 1. Pārā projektos: dalības rādītāji apakšpārā EU.1.3.

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Kopējais no ES saņemtais finansējuma apjoms Latvijas dalībniekiem - 6,26 milj. EUR ir lielākais starp EU.1. pārā apakšpārā. Tai pašā laikā tas ir vismazākais analizēto valstu vidū šajā apakšpārā: vairāk kā 2 reizes mazāks par Igaunijas un Slovēnijas dalībnieku no ES saņemtā finansējuma apjoma, un aptuveni 15 reizes mazāks kā Somijas dalībniekiem. Somija ir absolūts līderis apskatīto valstu dalības rādītāju vidū gan šī apakšpārā projektos, gan kopējās dalības rādītāju ziņā. Vidējais viena projekta budžets apakšpārā EU.1.3. projektos Latvijas dalībnieku vidū veido 118,7 tūkstošus EUR un ir vismazākais analizēto valstu vidū.

5.1.4. Eiropas pētniecības infrastruktūra (EU.1.4.)

Apakšpārā EU.1.4. kopējais dalību skaits – 33, ar 2,58 milj. EUR ES finansējumu. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un ES un kopējo finansējumu.

Tabula 31. Apakšpārā EU.1.4. lielāko finansējuma saņēmēju projektu skaits un finansējuma summa

Apakšpārā EU.1.4. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.1.4. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.1.4. ES finansējuma
RTU	5	1 018 275	39.3%	1 111 712	43.0%
LU	11	795 306	30.7%	795 305	30.8%
Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts	1	230 000	8.9%	230 000	8.9%
OSI	1	112 058	4.3%	112 058	4.3%
Ventspils Augstskola	2	103 001	4.0%	103 001	4.0%
Citi	13	330 087	12.8%	233 610	9.0%
KOPĀ	33	2 588 727	100.0%	2 585 686	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Dalības rādītāju salīdzinājums starp valstīm

Tabulā zemāk apkopota informācija par Latvijas un citu valstu dalības rādītājiem apakšpārā EU.1.4.

Tabula 32. Analizēto valstu dalības rādītāju EU.1.4. projektos

	LV	EE	LT	SI	FI
Projektu skaits	33	42	24	68	130
t.sk. koordinēto projektu skaits	0	0	0	3	10
Koordinēto projektu īpatsvars	0,0%	0,0%	0,0%	4,4%	7,7%
Projektu skaits ar MVU dalību	0	4	2	7	3
projektu ar MVU dalību īpatsvars	0,0%	9,5%	8,3%	10,3%	2,3%
Dalības reizes	33	46	25	84	211
Partneru budžeta kopsumma, EUR	2 588 727	5 188 952	1 855 520	12 072 776	64 950 285
No ES saņemtais finansējums, EUR	2 585 686	4 937 571	1 751 975	9 641 267	61 500 882
Vidējais projekta partnera budžets	78 446	112 803	74 221	143 723	307 821

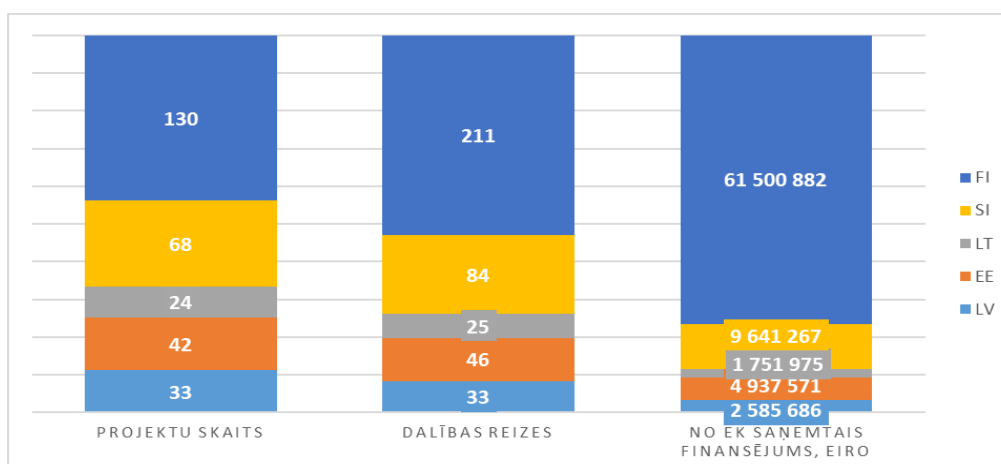
Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Apakšpīlārā EU.1.4. Latvijas dalībnieki piedalījušies 33 projektos, no tiem nekoordinējot nevienu no projektiem. Latvijas dalībnieki šī apakšpīlāra projektos piedalījušies 33 dalības reizes, tātad katrā projektā vienu reizi. Nevienā no projektiem Latvijas MVU nav piedalījušies.

Līdzīgi kā Latvijas dalībnieki, arī citu Baltijas valstu dalībnieki nevienu apakšpīlāra EU.1.4. projektu nav koordinējuši. Atšķirībā no Latvijas abu pārējo Baltijas valstu MVU ir piedalījušies šī apakšpīlāra projektos – Igaunijas MVU 4 projektos, Lietuvas MVU – 2 projektos. Salīdzinoši maz šī apakšpīlāra projektos piedalījušies Somijas MVU – 3 projektos.

Latvijas dalībnieki apakšpīlāra EU.1.4. projektos projektu skaita ziņā piedalījušies vairāk kā Lietuvas dalībnieki, bet mazāk kā pārējo analizēto valstu dalībnieki. Kā ierasts, arī šajā apakšpīlārā ievērojami atšķiras Somijas un pārējo analizēto valstu dalības rādītāji: Somijas dalībnieki 130 projektos piedalījušies kopā 211 dalības reizes.

Grafiks 20. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 1. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.1.4.

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Kopējais no ES saņemtais finansējuma apjoms Latvijas dalībniekiem - 2,58 milj. EUR ir otrs mazākais analizēto valstu vidū – vēl mazāk no ES finansējumu saņēmuši vien Lietuvas dalībnieki (1,8 milj. EUR). Igaunijas dalībnieki no ES finansējumu saņēmuši aptuveni 2 reizes vairāk, Slovēnijas dalībnieki aptuveni 4 reizes vairāk, savukārt Somijas dalībnieki –20 reizes vairāk salīdzinājumā ar Latvijas dalībniekiem. Somija ir absolūts līderis apskatīto valstu dalības rādītāju vidū gan šī apakšpīlāra projektos, gan kopējās dalības rādītāju ziņā.

Vidējais viena partnera budžets apakšpīlāra EU.1.4. projektos Latvijas dalībnieku vidū veido 78,4 tūkstošus EUR, kas ir vismazāk starp visiem EU.1. pīlāra apakšpīlāriem ar Latvijas dalībnieku dalību. Salīdzinoši Somijas dalībnieku vidū viena projekta partnera vidējais budžets ir teju 3,5 reizes lielāks.

5.2. Dalības ietekme uz starptautiskās sadarbības veicināšanu

Kopējais Latvijas projektu skaits EU.4. ir neliels – 23 projekti un ES finansējums apmēram 28 milj. EUR, bet atsevišķos apakšpīlāros Latvijas sekmes ir izcilas, salīdzinot pret visu programmu kopumā, piemēram, apakšmērķī EU.4.a. (6.25%) un apakšmērķī EU.4.f. (4.55%).

Apakšmērķī EU.4.a. Institucionālo, zinātnisko un izcilības centru tīkla stiprināšana institūcijām, kas atrodas zemas efektivitātes darbības reģionos un dalībvalstīs, Latvijai ir izcilas sekmes, koordinējot 5 projektus un saņemot 14 projektos ES finansējumu 24,4 milj. EUR. Labās sekmes skaidrojamas ar institūciju aktīvo dalību – LU Cietvielu fizikas institūts, LU un citi, kā arī ar programmas mērķa auditoriju – zemes efektivitātes darbības reģioni.

Latvijas projektu un ES finansējuma īpatsvars pret kopējo "Apvārsnis 2020" ieguldījumu

Zemāk tabulā apkopota informācija par "Apvārsnis 2020" speciālo mērķi **"Izcilības izplatīšana un dalības paplašināšana" (EU.4.)** Latvijas dalību skaita un ES finansējuma īpatsvaru no kopējā ieguldījuma. Latvijai ir salīdzinoši labas sekmes pīlārā EU.4. (2.79%), kā arī ļoti labas sekmes apakšmērķī EU.4.a. (6.25%) un apakšmērķī EU.4.f. (4.55%).

Tabula 33. Latvijas projektu un ES finansējuma īpatsvars pret kopējo "Apvārsnis 2020" ieguldījumu EU.4.

Speciālais mērķis un apakšmērķis	Dalību skaits KOPĀ	Dalību skaits Latvijā	Latvijas īpatsvars pret kopējo dalības skaitu, %	ES finansējums KOPĀ, mljrd. EUR	Latvijā saņemtais ES finansējums, tūkst. EUR	Latvijas īpatsvars pret kopējo ES finansējumu, %
EU.4.0.	-	5	-	-	597	-
EU.4.a.	458	9	1.96	0.390	24.401	6.25
EU.4.b.	910	8	0.87	0.195	3.194	1.64
EU.4.c.	60	-	-	0.146	-	-
EU.4.e.	2	-	-	0.260	-	-
EU.4.f.	27	1	3.70	0.002	135	4.55
EU.4. KOPĀ	1 619	23	1.42	1.016	28.328	2.79

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

"Apvārsnis 2020" **EU.4.** ir veidots, lai veicinātu inovāciju un zinātnes izcilības nostiprināšanos visās dalībvalstīs un to reģionos. Tabulā ir atspoguļota informācija par Latvijas dalību pīlārā EU.4.

Tabula 34. Informācija par Latvijas dalību EU. 4. projektos⁴²

Apakšpīlārs	Latvijas situācijas raksturojums
Institucionālo, zinātnisko un izcilības centru tīkla stiprināšana (EU. 4.0.) paredzēta zināšanu un pētniecības institūcijām, kas atrodas zemas efektivitātes darbības reģionos un dalībvalstīs.	Apakšmērķa ietvaros finansējums piešķirts 5 projektiem, kur kopējais finansējums sastāda 0,59 milj. EUR (t.sk. ES finansējums 0,59 milj. EUR). Trīs projektos Latvijas partneris ir bijis koordinators lomā – LBTU 1 projektā (Nr. 867423), OSI 1 projektā (Nr. 101038074) un VIAA 1 projektā (Nr. 671747). Apakšmērķa ietvaros saņemtais finansējums veido 0,5% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros.

42 VIAA sniegtie eCORDA dati uz 09.01.2018, VIAA mājaslapā sniegtā informācija un http://viaa.gov.lv/lat/zinatnes_inovacijas_progr/apvarsnis_2020_red/izcilibas_papl/ https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/H2020_LV_KI0213413LVN.pdf

Institucionālo, zinātnisko un izcilības centru tīkla stiprināšana (EU. 4.a.) paredzēta zināšanu un pētniecības institūcijām, kas atrodas zemas efektivitātes darbības reģionos un dalībvalstīs.

Apakšmērķa ietvaros finansējums piešķirts 14 projektiem, kur kopējais finansējums sastāda 24,4 milj. EUR (t.sk. ES 24,4 milj. EUR). Piecos projektos Latvijas partneris ir bijis koordinators lomā – LU cietvielu fizikas institūts 3 projektos (Nr. 664591, 739508 un 664592), RTU 2 projektos (Nr. 763721 un 857287). Apakšmērķa ietvaros saņemtais finansējums veido 21% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros, kas ir lielākais finansējuma piešķirums starp visiem apakšpilāriem.

Atbalsts mērķtiecīgas sadarbības projektiem (EU. 4.b.) stiprina zināšanu pārseni, ietverot darbinieku apmaiņu, ekspertu vizītes un apmācību kursus.

Apakšmērķa ietvaros finansējums piešķirts 8 projektiem, kur kopējais finansējums sastāda 3,19 milj. EUR (t.sk. ES 3,19 milj. EUR). Visi 8 projekti ir bijuši koordinators lomā. Apakšmērķa ietvaros saņemtais finansējums veido 2,8% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros.

Nacionālo kontaktpunktu starpnacionālā sadarbības tīkla izveide (EU. 4.f.) veicina informācijas apriti dalībvalstu starpā.

Apakšmērķa ietvaros finansējums piešķirts 2 projektiem, kur kopējais finansējums sastāda 0,13 milj. EUR (t.sk. ES 0,13 milj. EUR). Apakšmērķa ietvaros saņemtais finansējums veido 0,1% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros, kas ir lielākais finansējuma piešķirums starp visiem apakšpilāriem.

Datu avots: eCORDA

Anketas rezultātu apkopojums

Vai dalība "Apvārsnis 2020" sekmē starptautisko sadarbību pētniecībā? Vidējais aritmētiskais – 4.19. Aptaujātie zinātnieki uzskata, ka dalība "Apvārsnis 2020" sekmē starptautisko sadarbību pētniecībā. Augstā vidējā vērtība skaidrojama ar zinātnieku izpratni par starptautiskās sadarbības nepieciešamību, lai iegūtu informāciju par citu pētnieku projektiem un uzlabotu pētniecības metodes, kā arī iegūtu jaunāko un aktuālāko informāciju par pētījuma tēmu.

5.2.1. Izcilības centru stiprināšana

Apakšmērķa EU. 4.0. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 5, kopējais ES finansējums sastāda – 0,59 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 35. Apakšmērķa EU. 4.0. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšmērķa EU.4.0. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.4.0. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.4.0. ES finansējuma
LBTU	1	152 202	25.5%	152 202	25.5%
OSI	1	140 202	23.5%	140 202	23.5%
LZP	1	32 187	5.4%	32 188	5.4%
VIAA	2	272 650	45.7%	272 650	45.7%
KOPĀ	5	597 242	100.0%	597 242	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

5.2.2. Institucionālo, zinātnisko un izcilības centru tīkla stiprināšana (EU.4.a.)

Apakšmērķa EU.4.a. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 9, kopējais ES finansējums 24,40 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 36. Apakšmērķa EU. 4.a. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšmērķa EU.4.a. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.4.a. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.4.a. ES finansējuma
LU Cietvielu fizikas institūts	2	11 243 859	46.1%	11 243 859	46.1%
RTU	2	7 710 775	31.6%	7 710 775	31.6%
OSI	2	2 616 100	10.7%	2 616 100	10.7%

SIA RSU Stomatoloģijas institūts	1	1 861 549	7.6%	1 859 599	7.6%
RSU	2	971 274	4.0%	971 274	4.0%
KOPĀ	9	24 403 556	100.0%	24 401 606	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

5.2.3. Atbalsts mērķtiecīgas sadarbības projektiem (EU.4.b.)

Apakšmērķa EU. 4.b. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 8, kopējais ES finansējums sastāda 3,19 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 37. Apakšmērķa EU. 4.b. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšmērķa EU.4.b. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.4.b. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.4.b. ES finansējuma
OSI	2	842 375	26.3%	842 375	26.4%
RSU	2	827 955	25.9%	827 955	25.9%
RTU	1	488 127	15.3%	488 127	15.3%
Transporta un sakaru institūts	1	379 744	11.9%	375 144	11.7%
Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs	1	350 000	10.9%	350 000	11.0%
Citi	1	310 960	9.7%	310 960	9.7%
KOPĀ	8	3 199 161	100.0%	3 194 561	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

5.2.4. Nacionālo kontaktpunktu starpnacionālā sadarbības tīkla izveide (EU.4.f.)

Apakšmērķa EU. 4.f. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 1, kopējais ES finansējums sastāda 0,13 milj. EUR.

Tabula 38. Apakšmērķa EU. 4.f. finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšmērķa EU.4.f. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.4.f. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.4.f. ES finansējuma
VIAA	1	135 044	100%	135 044	100%
KOPĀ	1	135 044	100%	135 044	100%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

5.3. Dalības ietekme uz iesaistīto zinātnieku attīstību un kapacitātes celšanu

EU.5. mērķis ir veidot efektīvu sadarbību starp zinātni un sabiedrību, piesaistīt zinātnei jaunus talantus un apvienot zinātnisko izcilību ar sociālo atbildību. Latvijas sekmes EU.5. ir salīdzinoši zemas– 10 dalības ar kopējo ES finansējumu 489 tūkst. EUR jeb 0.51% no visa EU.5. pieejamā finansējuma.

Tabulā zemāk iekļauta informācija par "Apvārsnis 2020" projektu skaitu, ES finansējumu un kopējo finansējumu EU.5. (visi programmas projekti).

Tabula 39. "Apvārsnis 2020" īstenoto projektu skaits EU.5.

Mērķis/ Apakšmērķis	Dalību skaits	% no kopējā projektu skaita	ES finansējums, milj. EUR	% no ES finansējuma	Kopējais finansējums, milj. EUR	% no kopējā finansējuma
EU.5.a.	391	0,22%	0,048	0,07%	0,050	0,06%
EU.5.b.	343	0,19%	0,072	0,11%	0,085	0,10%

EU.5.c.	552	0,31%	0,104	0,15%	0,107	0,13%
EU.5.d.	195	0,11%	0,025	0,04%	0,026	0,03%
EU.5.e.	34	0,02%	0,004	0,01%	0,004	0,01%
EU.5.f.	462	0,26%	0,097	0,14%	0,099	0,12%
EU.5.g.	11	0,01%	0,001	0,001%	0,001	0,001%
EU.5.h.	55	0,03%	0,009	0,01%	0,009	0,01%
EU.5. KOPĀ	2 596	1,46%	0,492	0,72%	0,436	0,51%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem, dati uz 12.12.2022

Latvijas projektu un ES finansējuma īpatsvars pret kopējo "Apvārsnis 2020" ieguldījumu

Zemāk tabulā apkopota informācija par "Apvārsnis 2020" **EU.5.** pīlārā Latvijas dalību skaita un ES finansējuma īpatsvaru no programmas kopējā ieguldījuma.

Tabula 40. Latvijas projektu un ES finansējuma īpatsvars pret kopējo "Apvārsnis 2020" ieguldījumu EU.5.

Mērķis/ Apakšmērķis	Dalību skaits KOPĀ	Dalību skaits Latvijā	Latvijas īpatsvars pret kopējo dalību skaitu, %	ES finansējums KOPĀ, milj. EUR	Latvijā saņemtais ES finansējums, tūkst. EUR	Latvijas īpatsvars pret kopējo ES finansējumu, %
EU.5.0.	-	5	-	-	1.092	-
EU.5.a.	391	2	0.51	37.71	0.045	0.12
EU.5.b.	343	-	-	50.34	-	-
EU.5.c.	552	1	0.18	67.98	82	0.12
EU.5.d.	195	1	0.51	9.17	111	1.21
EU.5.e.	34	-	-	3.92	-	-
EU.5.f.	462	1	0.21	88.80	74	0.08
EU.5.g.	11	-	-	1.99	-	-
EU.5.h.	55	-	-	3.59	-	-
EU.5. KOPĀ	2 596	10	1.41	268.7	581	1.53

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

"Apvārsnis 2020" speciālais mērķis EU.5., kurā veido efektīvu sadarbību starp zinātni un sabiedrību, piesaista zinātnē jaunus talantus un apvieno zinātnisko izcilību ar sociālo atbildību. Zemāk tabulā ir atspoguļota informācija par Latvijas dalību EU.5.

Tabula 41. Informācija par Latvijas dalību EU. 5. projektos⁴³

Apakšpīlārs	Latvijas situācijas raksturojums
Institucionālo, zinātnisko un izcilības centru tīkla stiprināšana (EU.5.0.) paredzēta zināšanu un pētniecības institūcijām, kas atrodas zemas efektivitātes darbības reģionos un dalībvalstīs.	Apakšmērķa ietvaros finansējums piešķirts 5 projektiem, kur kopējais finansējums sastāda 0,22 milj. EUR (t.sk. ES finansējums 1,09 milj. EUR). Apakšmērķa ietvaros saņemtais finansējums veido 0,9% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros.
Zinātnisko un tehnoloģisko karjeru pievilcības veicināšana (EU.5.a.) padarīt zinātnisko un tehnoloģisko karjeru pievilcīgu jauniem studentiem un veicināt ilgtspējīgu mijiedarbību starp skolām, pētniecības iestādēm, rūpniecību un pilsoniskās sabiedrības organizācijām.	Apakšmērķa ietvaros finansējums piešķirts 2 projektiem, kur kopējais finansējums sastāda 0,045 milj. EUR (t.sk. ES 0,045 milj. EUR). Apakšmērķa ietvaros saņemtais finansējums veido 0,04% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros.
Sabiedrības integrācija (EU.5.c.) Integrē sabiedrību zinātnes un inovācijas jautājumos, politikā un darbībās, lai integrētu iedzīvotāju intereses un vērtības un palielinātu pētniecības un inovācijas rezultātu kvalitāti, atpazīstamību, sociālo pieņemamību un ilgtspējību dažādās darbības jomās, sākot no sociālās inovācijas, līdz tādām jomām kā biotehnoloģijas un nanotehnoloģija.	Apakšmērķa ietvaros finansējums piešķirts 2 projektiem, kur kopējais finansējums sastāda 0,12 milj. EUR (t.sk. ES 0,082 milj. EUR). Apakšmērķa ietvaros saņemtais finansējums veido 0,1% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros.

Iedzīvotāju iesaiste zinātnē (EU.5.d.) Mudina iedzīvotājus iesaistīties zinātnē, izmantojot formālu un neformālu zinātnes izglītību, un veicināt uz zinātni balstītu darbību izplatību, proti, zinātnes centros un citos piemērotos kanālos.

Apakšmērķa ietvaros finansējums piešķirts 1 projektam, kur kopējais finansējums sastāda 0,11 milj. EUR (t.sk. ES 0,11 milj. EUR). Apakšmērķa ietvaros saņemtais finansējums veido 0,1% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros.

Pārvaldības izstrāde (EU.5.f.) izstrādā pārvaldību, lai visas ieinteresētās personas veicinātu atbildīgu pētniecību un inovāciju, ņemot vērā sabiedrības vajadzības un prasības, un veicināt pētniecības un inovācijas ētikas pamatu.

Apakšmērķa ietvaros finansējums piešķirts 1 projektam, kur kopējais finansējums sastāda 0,074 milj. EUR (t.sk. ES 0,074 milj. EUR). Apakšmērķa ietvaros saņemtais finansējums veido 0,1% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros.

Datu avots: eCORDA

5.3.1. Izcilības centru stiprināšana (EU.5.0.)

Apakšmērķa EU.5.0 kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 5, kopējais ES finansējums sastāda 1,09 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 42. Apakšmērķa EU.5.0. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšmērķa EU.5.0. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.5.0. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.5.0. ES finansējuma
Latvijas Mākslas akadēmija	1	-	0.0%	450 000	41.2%
LU	2	Nav norādīts	83.1%	353 928	32.4%
Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts	1	37 536.25	16.9%	37 536	3.4%
RTU	1	-	0.0%	250 658	23.0%
KOPĀ	5	Nevar tikt aprēķināts	100%	1 092 122	100%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

5.3.2. Zinātnisko un tehnoloģisko karjeru pievilcības veicināšana (EU.5.a.)

Apakšmērķa EU.5.a. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 2, kopējais ES finansējums sastāda – 0,04 milj. EUR.

Tabula 43. Apakšmērķa EU.5.a. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšmērķa EU.5.a. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.5.a. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.5.a. ES finansējuma
Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts	1	29 000	64.1%	29 000	64.1%
VIAA	1	16 239	35.9%	16 239	35.9%
KOPĀ	2	45 239	100%	45 239	100%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

5.3.3. Sabiedrības integrācija (EU.5.c.)

Apakšmērķa EU.5.c. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 1, kopējais ES finansējums sastāda – 0,08 milj. EUR.

Tabula 44. Apakšmērķa EU.5.c. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšmērķa EU.5.c. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.5.c. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.5.c. ES finansējuma
SIA "Baltijas konsultācijas"	1	82 000	100%	82 000	100%
KOPĀ	1	82 000	100%	82 000	100%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

5.3.3. Iedzīvotāju iesaiste zinātnē (EU.5.d.)

Apakšmērķa EU.5.d. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 1, kopējais ES finansējums sastāda – 0,11 milj. EUR.

Tabula 45. Apakšmērķa EU.5.d. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšmērķa EU.5.d. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.5.d. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.5.d. ES finansējuma
Bērnu vides skola, biedrība	1	111 250	100%	11 250	100%
KOPĀ	1	111 250	100%	11 250	100%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

5.3.4. Pārvaldības izstrāde (EU.5.f.)

Apakšmērķa EU.5.f. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 1, kopējais ES finansējums sastāda – 0,74 milj. EUR.

Tabula 46. Apakšmērķa EU.5.f. finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšmērķa EU.5.f. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.5.f. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.5.f. ES finansējuma
LU	1	74 090	100%	74 090	100%
KOPĀ	1	74 090	100%	74 090	100%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Anketēšanas rezultātu apkopojums

Vai dalība "Apvārsnis 2020" veicina mācīšanos? Vidējais aritmētiskais – 3.75. Aptaujas dalībnieki lielākoties uzsver, ka dalība programmā veicina mācīšanos, lai arī tas nav dalības pamatmērķis. Iegūtā pieredze ļauj attīstīties gan pašiem, gan arī veicina, piemēram, studiju programmu un studiju attīstību, jo pētnieki, piedaloties projektos, ienes jaunas zināšanas studiju procesos un saturā, kas pēctecīgi tiek nodots studentiem.

6. DALĪBAS "APVĀRSNIS 2020" IETEKME UZ INOVĀCIJU PROCESU ATTĪSTĪBU

6.1. Latvijas sekmes Vadošā loma rūpniecībā pīlāra projektu konkursos

Pīlāra EU.2. Vadošā loma rūpniecībā ietvaros tiek atbalstīti starptautiskās sadarbības pētniecības un inovāciju projekti. Kopumā atbalstīti 110 projekti ar kopējo finansējumu 13,79 milj. EUR. Apakšpīlāri EU.2.2. un EU.2.3. attiecas uz finansējuma nodrošināšanu MVU un ir aplūkoti nākošajās ziņojuma sadaļās.

Apakšpīlāra EU.2.1. ietvaros īstenoti projekti, kas veicina pamattehnoloģiju un rūpniecisko tehnoloģiju attīstību. Apakšpīlāra ietvaros īstenoti 95 projekti ar kopējo ES finansējumu 16,88 milj. EUR. Sekmes vērtējamās kā zemas gan attiecībā uz saņemto finansējumu, gan projektu skaitu.

Apakšpīlāra ietvaros ir 65 Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) projekti ar kopējo ES finansējumu 7,4 milj. EUR. Lielākos projektus īsteno SIA "Tilde", kas aktīvi īsteno projektus jau kopš iepriekšējām ietvara programmām. Ņemot vērā IKT nozares attīstību Latvijā, kopējā dalība vērtējama kā ļoti zema. Viens no pamatojumiem ir IKT nozares ātrās izmaiņas un augošais pieprasījums, kas neveicina dalību ilgtermiņa projektos ar ilgu projektu pieteikumu izskatīšanas laiku.

Nanotehnoloģijas ir viena Latvijas prioritātēm saskaņā ar viedās specializācijas stratēģiju, bet kopējais projektu skaits ir 5 un kopējais ES finansējums 1,30 milj. EUR. Ņemot vērā jomas svarīgumu Latvijas pētniecības telpā, dalība programmā vērtējama kā ļoti zema.

Multifunkcionālo un nozīmīgāko materiālu tehnoloģiju projektu skaits ir 9 un kopējais ES finansējums 1,73 milj. EUR. Sekmes vērtējamās kā zemas, ņemot vērā uzņēmumu nepieciešamību izmantot jaunākos materiālus ražošanas procesā.

Dalība biotehnoloģiju projektos vērtējama kā ļoti zema, jo divu projektu (viens VĪAA projekts) kopējais finansējums ir 0,16 milj. EUR. Viens no iemesliem zemaī dalībai varētu būt zemkopības nozarei pieejamais pētniecības finansējums no citiem finanšu avotiem.

Progresīvās ražošanas un apstrādes kopējais dalību skaits ir 7 un kopējais ES finansējums 1,43 milj. EUR. Daudziem uzņēmumiem Latvijā ir nepieciešams uzlabot ražošanas un apstrādes procesus un zemā dalība varētu būt skaidrojama ar uzņēmumu nevēlēšanos, neinformētību vai iespēju trūkumu piedalīties programmā.

Dalība apakšprogrammā Kosmoss ar dalību skaits 7 un kopējo ES finansējumu 0,41 milj. EUR vērtējama kā ļoti zema. Iemesli varētu būt tēmas aktualitātes trūkums un neieinteresētība projektos.

Inovatīvu uzņēmumu īpatsvars Latvijā ir palielinājies no 1276 uzņēmumi 2014. gadā līdz 1553 uzņēmumiem 2020. gadā (vidēji periodā 1414). Apakšpīlārā projektus realizē 95 uzņēmumi un, pieņemot, ka visi uzņēmumi, kas realizē projektus, ir inovāciju uzņēmumi, ietekme ir neliela jeb 6,78% no visiem inovāciju uzņēmumiem.

Jaunākie *European Innovation Scoreboard* (EIS) dati⁴⁴ liecina, ka 2022.gadā uzņēmumu īpatsvars Latvijā, kas īstenoja produkta inovāciju, indikatora vērtība ir 13.7 (Lietuva – 30.5; Igaunija – 25.2), bet tādu uzņēmumu īpatsvars Latvijā, kas īstenoja procesa inovāciju, indikatora vērtība ir 24.9 (Lietuva – 44.8; Igaunija – 41.1). Zemais inovatīvo uzņēmumu skaits ietekmē arī Latvijas dalību pīlārā EU.2. Ņemot vērā relatīvi sliktākos Lietuvas rādītājus "Apvārsnis 2020" un salīdzinoši krietni augstāko inovatīvo uzņēmumu skaitu, jāuzsver Latvijas dalībnieku, kas pieteicās programmā, labās sekmes.

Latvijas projektu un ES finansējuma īpatsvars pret kopējo "Apvārsnis 2020" ieguldījumu

Zemāk tabulā apkopota informācija par "Apvārsnis 2020" "**Vadošā loma rūpniecībā**" (EU.2.) pīlārā Latvijas projektu skaita un ES finansējuma īpatsvars no programmas kopējā ieguldījuma. Latvijas sekmes pīlārā EU.2. vērtējamās kā ļoti zemas jeb tikai 0,15% no visa pieejamā ES finansējuma.

44 European Innovation Scoreboard 2022., lejuplādēts no https://research-and-innovation.ec.europa.eu/knowledge-publications-tools-and-data/publications/all-publications/european-innovation-scoreboard-2022_en, 22.11.2022, 14.30

Tabula 47. Latvijas projektu un ES finansējuma īpatsvars pret kopējo "Apvārsnis 2020" ieguldījumu EU.2.pīlārā

Programmas pīlārs un apakšpīlārs	Projektu skaits KOPĀ	Projektu skaits Latvijā	Latvijas īpatsvars pret kopējo projektu skaitu, %	ES finansējums KOPĀ, milj. EUR	Latvijā saņemtais ES finansējums, tūkst. EUR	Latvijas īpatsvars pret kopējo ES finansējumu, %
EU.2.1.1.	19 432	65	0.33	7.104	11.828	0.17
EU.2.1.2.	1 555	5	0.32	0.592	1.304	0.22
EU.2.1.3.	3 278	9	0.27	1.218	1.734	0.14
EU.2.1.4.	1 007	2	0.19	0.425	168	0.04
EU.2.1.5.	4 471	7	0.15	1.721	1.438	0.08
EU.2.1.6.	41	7	17.07	0.056	414	0.73
EU.2.2.	51	1	1.96	0.009	350	3.60
EU.2.3.	5 880	14	0.23	1.700	3.002	0.18
EU.2. KOPĀ	38 938	110	0.28	13.798	20.238	0.15

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

"Apvārsnis 2020" pīlārā **"Vadošā loma rūpniecībā" (EU.2.)** ietvaros tiek atbalstīti starptautiskās sadarbības pētniecības un inovāciju projekti, kas ne tikai sekmē augsta līmeņa inovāciju radīšanu, bet arī to ieviešanu ražošanā. Tādējādi, uzņēmumiem kļūstot inovatīvākiem un konkurētspējīgākiem, tiek radītas jaunas darbavietas un tirgus iespējas. Tabulā zemāk atspoguļota faktus saturoša informācija par Latvijas dalību pīlārā "Vadošā loma rūpniecībā" (EU.2.).⁴⁵ Apakšpīlārā EU.2.1. analīze iekļauta šajā ziņojuma sadaļā, bet apakšpīlārā EU.2.2. un EU.2.3. analīze iekļauta nākošajās ziņojuma sadaļās.

Tabula 48. Informācija par Latvijas dalību apakšpīlārā EU. 2.1. projektos

Apakšpīlārs	Latvijas situācijas raksturojums
Vadošā loma pamattehnoloģijās un rūpnieciskajās tehnoloģijās (EU. 2.1.) ir apakšpīlārs, kas fokusējas uz (a) IKT pētniecību un inovāciju izstrādi sadarbībā ar rūpnieciskajiem partneriem, (b) svarīgākajām pamattehnoloģijām (piemēram, nanotehnoloģijām) un (c) kosmosa tehnoloģijām.	Apakšpīlārā ietvaros īstenoti 95 projekti un to kopējais finansējums sastāda 25,86 milj. EUR (t.sk. ES ieguldījums 16,88 milj. EUR). Apakšpīlārā ietvaros ES ieguldījums sastāda 14,5% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020". Dalījumā pa apakšpīlāra tematikām vislielākā finansējuma daļa (11,82 milj. EUR) piešķirta projektiem "Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (IKT)" jomā – EU.2.1.1., kas ir trešais lielākais ES finansējuma piešķirums starp visiem apakšpīlāriem, "Nanotehnoloģijas" (EU. 2.1.2.) jomā saņemtā finansējuma apjoms ir 1,3 milj. EUR; "Multifunkcionālo un nozīmīgāko materiālu tehnoloģijas" (EU. 2.1.3.) 1,73 milj. EUR, "Biotehnoloģijas" (EU. 2.1.4.) 0,16 milj. EUR, "Progresīvā ražošana un apstrāde" (EU. 2.1.5.) 1,43 milj. EUR un "Kosmos" (EU. 2.1.6.) 0,41 milj. EUR.

Datu avots: eCORDA

6.2. Sasniegtie rezultāti apakšpīlārā ietvaros (EU.2.1.)

Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (IKT)

Apakšpīlārā EU.2.1.1. kopējais dalību skaits 65, kopējais ES finansējums 11,82 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu. Detalizēta informācija par īstenotajiem projektiem iekļauta ziņojuma pielikumā.

Tabula 49. Apakšpīlārā EU. 2.1.1. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlārs EU.2.1. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.1.1. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.1.1. ES finansējuma
SIA Tilde	10	2 781 108	15.4%	2 261 716	19.1%
Elektronikas un datorzinātņu institūts	15	4 500 899	24.9%	2 224 399	18.8%
LETA	1	1 166 250	6.4%	1 166 250	9.9%

LU	4	1 509 500	8.3%	1 109 500	9.4%
LMT	3	984 504	5.4%	654 953	5.5%
Citi	32	7 168 870	39.6%	4 411 359	37.3%
KOPĀ	65	18 111 131	100.0%	11 828 177	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Nanotehnoloģijas

EU.2.1. apakšprogrammā EU.2.1.2. kopējais dalību skaits 5, kopējais ES finansējums 1,30 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 50. Apakšpilāra EU. 2.1.2. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpilārs EU.2.1.2 lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.1.2. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.1.2. ES finansējuma
SIA "Eurolcds"	1	713 041	46.4%	499 128	38.3%
LU	1	307 617	20.0%	307 618	23.6%
RTU	1	-	0.0%	300 925	23.1%
VIAA	1	445 000	29.0%	146 850	11.3%
SIA "Rubber products"	1	71 429	4.6%	50 000	3.8%
KOPĀ	5	1 537 088	100.0%	1 304 521	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Multifunkcionālo un nozīmīgāko materiālu tehnoloģijas

EU.2.1. apakšprogrammā EU.2.1.3. kopējais dalību skaits 9, kopējais ES finansējums 1,73 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 51. Apakšpilāra EU. 2.1.3. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpilārs EU.2.1.3 lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.1.3. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.1.3. ES finansējuma
VIAA	2	1 654 184	52.9%	489 049	28.2%
SIA "Sidrabe vacuum"	1	293 700	9.4%	293 700	16.9%
SIA "Ritols"	1	378 250	12.1%	264 775	15.3%
Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts	1	244 541	7.8%	244 541	14.1%
SIA "Schwenk Latvija"	1	298 053	9.5%	208 637	12.0%
Citi	3	259 492	8.3%	233 526	13.5%
KOPĀ	9	3 128 221	100.0%	1 734 228	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Biotehnoloģijas

EU.2.1. apakšprogrammā EU.2.1.4. kopējais dalību skaits 2, kopējais ES finansējums 0,16 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 52. Apakšpilāra EU. 2.1.4. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpilārs EU.2.1.4 lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.1.4. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.1.4. ES finansējuma
VIAA	1	358 512	83.4%	118 309	70.3%
SIA "Latima"	1	71 429	16.6%	50 000	29.7%
KOPĀ	2	429 941	100.0%	168 309	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Progresīvā ražošana un apstrāde

EU.2.1. apakšprogrammā EU.2.1.5. kopējais dalību skaits 7, kopējais ES finansējums 1,43 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 53. Apakšpīlāra EU. 2.1.5. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlārs EU.2.1.5 lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.1.5. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.1.5. ES finansējuma
LU Cietvielu fizikas institūts	1	486 125	22.4%	486 125	33.8%
LU	1	560 425	25.8%	338 675	23.5%
RTU	1	183 750	8.5%	183 750	12.8%
SIA "Ekodoma"	1	251 789	11.6%	174 502	12.1%
SIA "Rem Pro"	1	177 650	8.2%	124 355	8.6%
Citi	2	510 216	23.5%	131 167	9.1%
KOPĀ	7	2 169 955	100.0%	1 438 574	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Kosmoss

EU.2.1. apakšprogrammā EU.2.1.6. kopējais dalību skaits 7, kopējais ES finansējums 0,41 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 54. Apakšpīlāra EU. 2.1.6. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlārs EU.2.1.6 lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.1.6. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.1.6. ES finansējuma
SIA "Cryogenic and vacuum systems"	1	71 429	14.5%	50 000	12.1%
SIA "Hee photonic labs"	1	71 429	14.5%	50 000	12.1%
RTU	2	125 856	25.6%	125 856	30.4%
SIA "Wit berry"	2	216 650	44.1%	182 150	44.0%
LU	1	6 322	1.3%	6 322	1.5%
KOPĀ	7	491 685	100.0%	414 327	100.0%

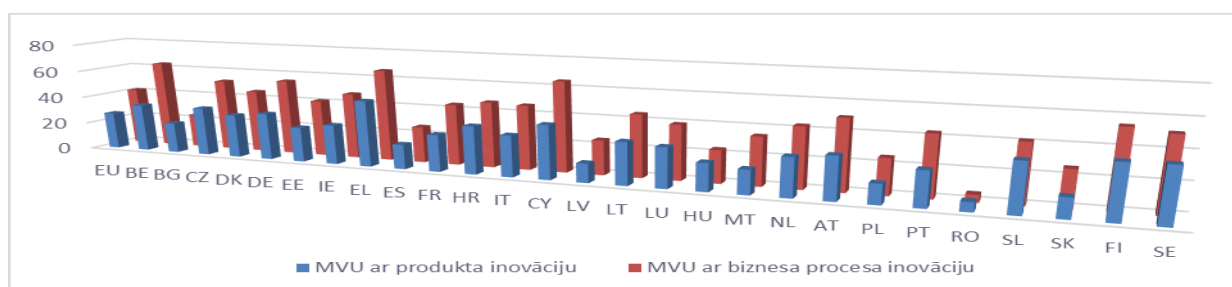
Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par programmas "Apvārsnis 2020" projektiem

Inovātie uzņēmumi Latvijā

CSP dati liecina, ka inovatīvu uzņēmumu īpatsvars Latvijā ir palielinājies no 25,5% (1276 uzņēmumi) no kopējā uzņēmumu skaita 2014. gadā līdz 32,9% (1558 uzņēmumi) 2018. gadā, pēc tam nedaudz samazinoties līdz 32,0% (1553 uzņēmumi) no kopējā uzņēmumu skaita (10 un vairāk darbinieki) 2020. gadā.⁴⁶

Jaunākie *European Innovation Scoreboard* (EIS) dati⁴⁷ liecina, ka 2022.gadā uzņēmumu īpatsvars Latvijā, kas īstenoja produkta inovāciju, indikatora vērtība ir 13.7 (Lietuva – 30.5; Igaunija – 25.2), bet tādu uzņēmumu īpatsvara Latvijā, kas īstenoja procesa inovāciju, indikatora vērtība ir 24.9 (Lietuva – 44.8; Igaunija – 41.1).⁴⁸

Grafiks 21. ES valstu uzņēmumu īpatsvars pēc produkta un procesa inovācijas ieviešanas pret ES vidējo līmeni, 2022.gads

Datu avots: European Innovation Scoreboard, 2022

46 CSP, lejuplādēts no https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__ENT__IU__IUS/IUS010/table/tableViewLayout1/, 24.11.2022.g. 13.20

47 European Innovation Scoreboard 2022., lejuplādēts no https://research-and-innovation.ec.europa.eu/knowledge-publications-tools-and-data/publications/all-publications/european-innovation-scoreboard-2022_en, 22.11.2022, 14.30

48 European Innovation Scoreboard 2022., lejuplādēts no https://research-and-innovation.ec.europa.eu/knowledge-publications-tools-and-data/publications/all-publications/european-innovation-scoreboard-2022_en, 22.11.2022, 14.30

Šie rādītāji ir bijuši starp zemākajiem ES valstu vidū laika posmā no 2015.gada līdz 2022.gadam, ierindojoš Latviju trešajā zemākajā vietā aiz Bulgārijas un Rumānijas. Šiem rādītājiem ir saistība ar uzņēmumos strādājošā zinātniskā personāla skaitu, gan ar uzņēmumu interesi un sekmības rādītājiem piedalīties "Apvārsnis 2020".

Anketēšanas rezultātu apkopojums

Vai "Apvārsnis 2020" ietvaros īstenotie projekti ir veicinājuši inovatīvus produktus vai procesus? Vidējais aritmētiskais – 4.43. Augsta vidējā vērtība pamatojama ar komersantu plāniem ne tikai attīstīt jaunus produktus, bet arī pilnveidot uzņēmumu procesus. Intervējamie norādīja uz nepieciešamību piedalīties projektos, kas palīdz pilnveidot uzņēmējdarbības procesus.

Vai dalība "Apvārsnis 2020" ir veicinājusi komersantu attīstību? Vidējais aritmētiskais – 3.43. Aptaujas dalībnieku (komersantu) viedoklis ir atšķirīgs no pieredzes programmā un projektu realizācijas statusa. Kad projekti pabeigti – intervējamie lielākoties uzskata, ka projekti veicina attīstību. Ja projekta īstenošana turpinās – komersanti vēl nevar atbildēt uz šo jautājumu. Intervējamie uzsver iespējas piesaistīt pētniekus un tādējādi attīstīt pētniecību uzņēmuma iekšienē. Dalība programmā dod iespēju iesaistīties inovāciju ķēdēs, iesaiste augstāka riska agrīnās fāzes pētniecībā tiek vērtēta kā uzņēmuma konkurējošā priekšrocība.

Vai dalība "Apvārsnis 2020" ir veicinājusi inovatīvo produktu vai procesu virzību tirgū? Vidējais aritmētiskais – 3.29. Aptaujas dalībnieku (komersantu) vērtējumā tas atkarīgs no kopējā konteksta. Tiešā veidā dalība nav veicinājusi inovatīvu produktu virzību tirgū, jo dalība nav vērsta uz gala produkta izstrādi, bet gan tehnoloģiskiem risinājumiem, kas nepieciešami gala produkta izstrādei. Netiešā veidā dalība noteikti to ir veicinājusi, jo projektu rezultāti ir daļa no lielāka inovāciju procesa, bet tiešā veidā projekta rezultātus nevar piedāvāt tirgū.

Vai dalība "Apvārsnis 2020" ir veicinājusi uzņēmuma konkurētspēju tirgū? Vidējais aritmētiskais – 3.29. Aptaujātie komersanti uzskata, ka dalība programmā kopumā ir veicinājusi uzņēmumu konkurētspēju tirgū, jo ļauj uzņēmumam attīstīt konkurētspējīgās priekšrocības, jaunus produktus, inovācijas, tehnoloģijas, kuru pamatā ir pētniecība. Vienlaikus gan jāuzsver citi faktori, kas saistīti ar zemo komersantu dalību programmā, kas iespaido vērtējumu: mazs patentu skaits, ilga projekta pieteikumu izvērtēšanas un apstiprināšanas laiks neveicina tādu uzņēmumu iesaisti programmā, kam nepieciešama ātra reaģēšana uz izmaiņām tirgū. "Apvārsnis 2020" veicina jaunu tehnoloģiju izstrādi, kas ieviešamas pakāpeniski un ilgtermiņā.

7. DALĪBAS "APVĀRSNIS 2020" IETEKME UZ EKONOMIKU

Pētnieku un komersantu sekmes investīciju piesaistē

Apakšpīlāra EU.2.2. ietvaros piekļuve riska kapitālam praktiski netiek nodrošināta, jo vienīgais projekts ar ES finansējumu 0,35 milj. EUR apmērā attiecas uz semināra nodrošināšanu, kas saistīts ar riska kapitāla tēmu.

Apakšpīlāra EU.2.3. ietvaros 14 MVU ir saņēmuši ES finansējumu 3 milj. EUR apmērā. Ņemot vērā lielo MVU skaitu, kam nepieciešams finansējums, kā arī finansējuma nepieejamību MVU, sekmes dalībai "Apvārsnis 2020" vērtējamas kā ļoti zemas.

Tabulā zemāk atspoguļota informācija par Latvijas dalību pīlāra "Vadošā loma rūpniecībā" (EU.2.) apakšpīlāriem EU.2.2. un EU.2.3.

Tabula 55. Informācija par Latvijas dalību apakšpīlāros EU.2.2. un EU.2.3.

Apakšpīlārs	Latvijas situācijas raksturojums
Piekļuve riska kapitāla finansējumam (EU. 2.2.) ir apakšpīlārs, kas inovatīviem uzņēmumiem ar augstu riska pakāpi atvieglo piekļuvi finansējumam. Tas kalpo kā katalizators privātā finansējuma un riska kapitāla piesaistei.	Apakšpīlāra ietvaros finansējums piešķirts 2 projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību, kopējais finansējums – 0,37 milj. EUR. (t.sk. ES ieguldījums 0,36 milj. EUR). Vienā no projektiem (Nr.676973) Latvijas dalībnieks (Finanšu institūcija ALTUM) bijis koordinatora lomā. Apakšpīlāra ietvaros saņemtais finansējums veido 0,3% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros. Otrs projekta (643619) pieteicējs LTRK.
Mazie un vidējie uzņēmumi (EU. 2.3.) ir apakšpīlārs ar mērķi veicināt MVU ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi un palielināt inovācijas līmeni MVU.	Apakšpīlāra ietvaros finansējums piešķirts 14 projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību, kopējais finansējums – 5,51 milj. EUR (t.sk. ES ieguldījums 3 milj. EUR). Vairākos projektos Latvijas dalībnieki bija projekta koordinatora lomā. Apakšpīlāra ietvaros saņemtais finansējums veido 2,6% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros.

Datu avots: eCORDA

Piekļuve riska kapitāla finansējumam (EU.2.2.)

Apakšpīlāra EU.2.2. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 1, kopējais ES finansējums 0,35 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par abiem dalībniekiem (vienam ES finansējums nulle).

Tabula 56. Apakšpīlāra EU. 2.2. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlārs EU.2.2. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.2. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.2. ES finansējuma
Attīstības finanšu institūcijas "Altum"	1	350 000	96,2%	350 000	100.0%
Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera	1	14 000	3,8%	0	0.0%
KOPĀ	2	364 000	100.0%	350 000	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Apakšpīlāra ietvaros ES finansējumu saņēmis Attīstības finanšu institūcijas "Altum" viens projekts, lai uzlabotu piekļuvi finansējumam pētniecībai, inovācijai un MVU ("First InnovativeWeek"). Projekta vispārējais mērķis ir 3 dienu augsta līmeņa starptautiska konference, kas veicinātu izpratni par finanšu instrumentu un pavadošo pasākumu potenciālu, kas uzsākti "Apvārsnis 2020" ietvaros, lai uzlabotu piekļuvi finansējumam pētniecībai, attīstībai un inovācijām.⁴⁹

49 <https://ecordis.europa.eu/project/id/676973/es>

Projekta ietekme vērtējama kā ļoti zema, jo saskaņā ar ES fondu plānošanas perioda 2021.-2027.gadam finanšu instrumentu ex-ante izvērtējumu, uzņēmumiem ir liela nepieciešamība pēc finansējuma un "financing gap" mērojams vairākos simtos miljonu eiro.⁵⁰

Mazie un vidējie uzņēmumi (EU.2.3.)

Apakšpīlāra EU.2.3. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 14, kopējais ES finansējums 3 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 57. Apakšpīlāra EU.2.3. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlārs EU.2.3. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.3. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.2.3. ES finansējuma
SIA "Lightspace technologies"	1	3 218 750	58.3%	2 253 125	75.0%
Latvijas Tehnoloģiskais centrs	7	369 344	6.7%	367 767	12.2%
CLEANTECH Latvia	1	105 125	1.9%	105 125	3.5%
Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības asociācija	1	76 313	1.4%	76 313	2.5%
SIA "Anatomy next"	1	71 429	1.3%	50 000	1.7%
Citi	5	1 678 037	0.3%	150 000	0.05%
KOPĀ	16	5 518 997	100.0%	3 002 330	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Anketēšanas rezultātu apkopojums

Kādas ir bijušas pētnieku un komersantu sekmes "Apvārsnis 2020" investīciju piesaistē? Vidējais aritmētiskais – 3.29. Zemais vērtējums saistīts ar faktisko situāciju, kad attiecībā uz finansējuma nodrošināšanu īstenots mazs skaits projektu ar nebūtisku ietekmi uz finansējuma pieejamību.

50 https://www.esfondi.lv/upload/izvertejumi/0_ex_ante_sakotneja-novertejuma-zinojums_.pdf

8. DALĪBAS "APVĀRSNIS 2020" SOCIĀLĀ IETEKME

8.1. Latvijas dalībnieku dalība

"Apvārsnis 2020" 3. pīlārs "Sabiedrības problēmu risināšanu" ir pīlārs, kurā piedalījies vislielākais Latvijas dalībnieku skaits – 52,7% no kopējā projektu skaita un 52,2% no kopējā dalību skaita programmā, saņemot no ES finansējumu 44,3% no kopējā programmā. Vislielākais ES finansējuma apjoms piesaistīts apakšpīlārā EU.3.2. "Pārtikas drošība, ilgtspējīga lauksaimniecība un mežsaimniecība, jūrniecība un kuģniecība, iekšējo ūdeņu pētniecība un bioekonomika". Tajā un apakšpīlārā EU.3.1. "Veselība, demogrāfiskās pārmaiņas un labklājība" un apakšpīlārā EU.3.3. "Droša, tīra un efektīva enerģija" sasniegti būtiskākie rezultāti, kas ietekmējuši sabiedrības problēmu un izaicinājumu risināšanu Latvijā.

"Apvārsnis 2020" pīlārs "**Sabiedrības problēmu risināšana**" (EU.3.) ir veidots, lai risinātu sabiedrības problēmas, reaģējot uz stratēģijā "Eiropa 2020" norādītajām problēmām, vienlaikus atbalstot zinātni, inovācijas, radītu apstākļus augsta līmeņa jaunu produktu un preču radīšanai, kas sekmētu sabiedrības veselību un labklājību. Tabulā zemāk ir atspoguļota faktiskā informācija par Latvijas dalību pīlārā "Sabiedrības problēmu risināšana" (EU.3.).⁵¹ Vērtējot pēc saņemtā finansējuma "Sabiedrības problēmu risināšana" (EU.3.), ir saņēmusi vislielāko ES atbalstu, veidojot 44,3% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros. Latvijas dalībnieku kopējās izmaksas EU.3. projektos veido 48,6% no kopējām Latvijas dalībnieku izmaksām programmas projektos.

Latvijas projektu un ES finansējuma īpatsvars pret kopējo "Apvārsnis 2020" finansējumu

Tabulā zemāk apkopota informācija par "Apvārsnis 2020" pīlāra "**Sabiedrības problēmu risināšana**" (EU.3.) Latvijas dalību skaita un ES finansējuma īpatsvaru no programmas kopējā finansējuma. Tiek uzskaitīti projekti, kuri ir saņēmuši ES finansējumu.

Tabula 58. Latvijas projektu un ES finansējuma īpatsvars pret kopējo H2020 ieguldījumu EU. 3. pīlārā

Programmas pīlārs un apakšpīlārs	Dalību skaits KOPĀ ES	Dalību skaits Latvijā	Latvijas dalības īpatsvars pret kopējo dalību skaitu, %	ES finansējums KOPĀ, milj. EUR	Latvijas finansējums KOPĀ, milj. EUR	Latvijas īpatsvars pret kopējo ES finansējumu, %
EU.3.1.	13 927	41	0,25	6,191	8,66	0,14
EU.3.2.	12 244	74	0,55	3,524	18,11	0,51
EU.3.3.	14 354	86	0,56	4,989	11,41	0,23
EU.3.4.	15 069	22	0,11	5,845	3,56	0,06
EU.3.5.	9 721	20	0,23	3,118	4,65	0,15
EU.3.6.	4 195	19	0,50	1,012	2,94	0,29
EU.3.7.	5 333	24	0,48	1,580	2,18	0,14
EU.3. KOPĀ	74 942	286	0,36	26,389	51,53	0,20

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas sekmes dalībai pīlārā EU.3. projektos ir ļoti zemas – 0,36% no visām dalībām un 0,2% no visa pieejamā finansējuma. Procentuāli dalību skaits ir gandrīz divas reizes lielāks nekā saņemtais finansējums, tādējādi salīdzinoši ar citiem dalībniekiem Latvijas dalībniekiem ir mazāka apjoma projekti finansiālā ziņā. Augstākie Latvijas dalības rādītāji ir apakšpīlāros EU.3.2. un EU.3.3.

Tabula 59. Faktuālā informācija par Latvijas dalību pīlāra "Sabiedrības problēmu risināšana" (EU.3.) projektos

Apakšpīlārs	Latvijas situācijas raksturojums
Veselība, demogrāfiskās pārmaiņas un labklājība (EU. 3.1.) ir apakšpīlārs, kas tendēts uz sabiedrības novecošanos un ar to saistīto veselības aprūpes izmaksu pieaugumu, investējot veselības nozares pētniecībā un inovācijās.	Apakšpīlāra ietvaros finansējums piešķirts 34 projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību, kuru kopējais finansējums veido 12,57 milj. EUR (t. sk. ES finansējums 8,66 milj. EUR). Vienā projektā (Nr.685436, <i>EHW15</i>) Latvijas partneris - Nacionālais veselības dienests bijis koordinatora lomā. Apakšpīlāra ietvaros saņemtais finansējums veido 7,5% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros un 16,8% no 3. pīlāra kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma.
Pārtikas drošība, ilgtspējīga lauksaimniecība un mežsaimniecība, jūrniecība un kuģniecība, iekšējo ūdeņu pētniecība un bioekonomika (EU 3.2.) ir apakšpīlārs, kas veicina atjaunojamo un neatjaunojamo zemes, jūras un okeānu resursu līdzsvarotu lietojumu, atkritumu pārstrādi vērtīgos resursos, kā arī ilgtspējīgu pārtikas, barības, bioproduktu un bioenerģijas ražošanu.	Apakšpīlāra ietvaros finansējums piešķirts 58 projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību, kuru kopējais finansējums veido 32,83 milj. EUR (t.sk. ES finansējums 18,11 milj. EUR). Vienā projektā (Nr. 101022987, <i>VIOBOND</i>) Latvijas partneris – A/S "Latvijas finieris" bijis koordinatora lomā. Apakšpīlāra ietvaros saņemtais finansējums veido 15,6% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros, kas ir otrs lielākais finansējuma piešķirums starp visiem apakšpīlāriem, un 35,2% no 3. pīlāra kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma – attiecīgi visvairāk 3. pīlāra apakšpīlāru vidū.
Droša, tīra un efektīva enerģija (EU. 3.3.) ir apakšpīlārs ar mērķi nodrošināt pāreju uz drošu, cenas ziņā pieejamu, sabiedrības atzītu, ilgtspējīgu un konkurētspējīgu enerģētikas sistēmu.	Apakšpīlāra ietvaros finansējums piešķirts 62 projektam ar Latvijas dalībnieku dalību, kuru kopējais finansējums veido 12,76 milj. EUR (t.sk. ES finansējums 11,41 mij. EUR). Trīs projektos Latvijas partneri ir bijuši koordinatora lomā – RTU - 2 projektos (Nr. 649689, <i>SUNSHINE</i> un 754080, <i>Accelerate SUNShline</i>), kā arī SIA "Ekodoma" 1 projektā (Nr. 754162, <i>COMPETE4SECAP</i>). Apakšpīlāra ietvaros saņemtais finansējums veido 9,8% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros un 22,1% no 3. pīlāra kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma – un tas ir otrs lielākais starp visiem 3. pīlāra apakšpīlāriem.
Vieds, videi nekaitīgs un integrēts transports (EU. 3.4.) ir apakšpīlārs, kas stiprina ilgtspējīga transporta sistēmas izveidi.	Apakšpīlāra ietvaros finansējums piešķirts 20 projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību, kuru kopējais finansējums veido 5,25 milj. EUR (t.sk. ES finansējums 3,56 milj. EUR). Trīs projektos Latvijas partneri ir bijuši koordinatora lomā – SIA "Digas" - 2 projektos (Nr. 745142, <i>DiGas Dual fuel</i> un 784620, <i>NYSMART</i>) un SIA "KTN" 1 projektā (Nr. 790320, <i>IntelHeat</i>). Apakšpīlāra ietvaros saņemtais finansējums veido 3,1% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros un 6,9% no 3. pīlāra kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma.
Klimata politika, vide, resursu efektivitāte un izejvielas (EU. 3.5.) ir apakšpīlārs, kuras mērķos ietilpst veicināt augstu resursu izmantošanas efektivitāti ekonomikā, noturību pret klimata mainību un ilgtspējīgu nodrošinājumu ar izejvielām.	Apakšpīlāra ietvaros finansējums piešķirts 16 projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību, kuru kopējais finansējums veido 6,14 milj. EUR (t.sk. ES finansējums 4,65 milj. EUR). Vienā projektā (Nr. 664047, <i>SEMICOOL-H</i>) Latvijas partneris – SIA "Baltic Scientific Instruments" bijis koordinatora lomā. Apakšpīlāra ietvaros saņemtais finansējums veido 4% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros un 9% no 3. pīlāra kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma.
Eiropa mainīgajā pasaulē –integrējoša, inovatīva un domājoša sabiedrība (EU. 3.6.) apakšpīlāra ietvaros tiek sniegts atbalsts projektiem, kas Eiropas noturību pret ekonomisko lejupslīdi, demogrāfiskajām izmaiņām un migrācijas tendencēm nākotnē.	Apakšpīlāra ietvaros finansējums piešķirts 18 projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību, kuru kopējais finansējums veido 3,81 milj. EUR (t.sk. ES finansējums 2,94 milj. EUR). Apakšpīlāra ietvaros saņemtais finansējums veido 2,5% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros un 5,7% no 3. pīlāra kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma. Šajā apakšpīlārā Latvijas dalībnieki nav koordinējuši nevienu projektu
Droša sabiedrība - Eiropas un tās iedzīvotāju brīvības un drošības aizsargāšana (EU. 3.7.) apakšpīlāra mērķis ir veicināt drošas Eiropas sabiedrības veidošanu kontekstā ar pieaugošu globālo mainību, savstarpējo atkarību un draudiem, īpaši fokusējoties uz noziedzības,	Apakšpīlāra ietvaros finansējums piešķirts 24 projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību, kuru kopējais finansējums veido 2,35 milj. EUR (t.sk. ES finansējums 2,17 milj. EUR). Vienā projektā (Nr. 745088, <i>NK-52-2016</i>) Latvijas partneris – SIA "Notakey" bijis koordinatora lomā. Apakšpīlāra ietvaros saņemtais finansējums veido 1,9% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020"

vardarbības, terorisma, dabas/cilvēku izraisītu katastrofu, kiberuzbrukumu, ietvaros un 4,2% no 3. pīlāra kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma. privātās dzīves aizskaramību vai cita veida sociālo un ekonomisko traucējumu ietekmes mazināšanu.

Datu avots: eCORDA

Latvijas dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. pīlāra projektos

Latvijas dalībnieki kopumā piedalījušies 232 3. pīlāra projektos, dalību skaits šī pīlāra projektos – 286, kas attiecīgi ir 52,7% un 52,2% no kopējiem Latvijas dalībnieku dalības rādītājiem atbilstoši dalību skaitam un projektu skaitam. Latvijas dalībnieku no ES saņemtā finansējuma apjoms – 51,5 milj. EUR. veido 44,2 % no kopējā "Apvārsnis 2020" no ES saņemtā finansējuma apjoma laika posmā no 2014. līdz 2022. gadam. No 232 projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību, 37 piedalījušies Latvijas MVU. Latvijas MVU dalība projektos ar Latvijas dalībnieku dalību veido 16%.

Tabula 60. Latvijas dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. pīlāra projektos

Pīlārs	projekti (t.sk. koordinēto projektu skaits)	t.sk. projekti ar Latvijas MVU dalību	Latvijas dalībnieku dalības reizes	ES finansējums, EUR	saņemtā finansējuma īpatsvars, %	kopējais finansējums, EUR
EU.3.1.	34 (1)	2	41	8 662 888	16,8	12 572 682
EU.3.2.	58 (1)	9	74	18 114 423	35,2	32 838 316
EU.3.3.	62 (3)	12	86	11 412 482	22,1	12 762 937
EU.3.4.	20 (3)	6	22	3 564 760	6,9	5 258 488
EU.3.5.	16 (1)	3	20	4 653 879	9,0	6 141 673
EU.3.6.	18 (0)	1	19	2 941 848	5,7	3 813 529
EU.3.7.	24 (1)	4	24	2 178 164	4,2	2 357 123
kopā EU.3.	232 (10)	37	286	51 528 445	100	75 744 748
Programma kopā	440		548	116 365 189		155 924 378
Dalības īpatsvars EU.3.	52,7%		52,2%	44,3%		48,6%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Tabulā zemāk iekļauta informācija par Latvijas partneru dalību, saņemto ES finansējumu, projektu skaitu, kur Latvijas dalībnieki bijuši koordinatora lomā un dalības reižu skaits, tās grupējot pēc projektu (darbības) veida. Visvairāk Latvijas dalībnieki piedalījušies CSA tipa – koordinācijas un atbalsta darbības finansējošos projektos programmas pamatmērķu sasniegšanai (viens no 3 pamatprojektu veidiem "Apvārsnis 2020") un RIA tipa - pētniecības un inovācijas darbības finansējošos projektos, kuru galvenais mērķis ir iegūt jaunas zināšanas vai izpētīt jaunas vai uzlabotas tehnoloģijas, produkta, procesa, pakalpojuma vai risinājuma iespējamību, ietverot fundamentālos un lietīškos pētījumus, tehnoloģiju izstrādi un integrāciju, testēšanu, demonstrēšanu un apstiprināšanu maza mēroga prototipam laboratorijā vai simulētā vidē (viens no 3 "Apvārsnis 2020" pamatprojektu veidiem). Abu šo projektu veidos Latvijas dalībnieku saņēmuši arī lielāko ES finansējuma īpatsvaru 3. pīlāra projektos – attiecīgi 14,98 milj. un 11,38 milj. EUR.

Tabula 61. Latvijas dalībnieku kopējās dalības izmaksas, saņemtais ES finansējums pēc projektu (darbības) veida

Projektu (darbības) veids atbilstoši	Latvijas partneru kopējās dalības izmaksas, EUR	ES finansējums, EUR	Koordinēto projektu skaits	Dalības reižu skaits
BBI-IA-FLAG	20 849 000	8 467 000	1	2
RIA	15 116 796	14 976 145		79
ERA-NET-Cofund	11 861 155	3 787 275		35
CSA	11 628 378	11 383 278	4	103
IA	9 223 483	8 170 402		37
SME-2	1 997 188	1 398 031	1	3
CS2-IA	1 449 964	850 975		5

COFUND-EJP	1 256 959	683 233		8
FCH2-IA	730 026	487 147		4
BBI-IA-DEMO	442 250	221 125		1
IMI2-RIA	399 688	399 688		1
BBI-RIA	327 835	327 835		1
SME-1	285 716	200 000	4	5
FCH2-RIA	131 311	131 311		1
FCH2-CSA	45 000	45 000		1
Kopā	75 744 748	51 528 445	10	286

Datu avots: autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Tabulā zemāk iekļauta informācija par Latvijas dalībnieku dalību, saņemto ES finansējumu un kopējām Latvijas dalībnieku dalības izmaksām, tos grupējot pēc konkursa veida dalījumā pa apakšpīlāriem. Vislielākais Latvijas dalībnieku dalību skaits bijis *LIFE Energy + LIFE Climate* konkursā apakšpīlārā EU.3.3.– 55 dalības reizes, no ES saņemot finansējumu 6,9 milj. EUR jeb vidēji 125,6 tūkstoši EUR projektā. Finansējuma ziņā sekmīgākais Latvijas dalībniekiem savukārt bijis *Circular Bio-based Europe Joint Undertaking* projektu konkurss apakšpīlārā EU.3.2., kur saņemts ES finansējums 9 milj. EUR apmērā par 4 dalības reizēm (attiecinīgi vidējais ES saņemtais finansējums vienā dalības reizē – 2,25 milj. EUR). Vidējais vienā dalībā saņemtais ES finansējums visu konkursu vidū – 180,2 tūkstoši EUR. Būtībā visos projektu konkursos Latvijas dalībnieku saņemtais ES finansējums par dalības reizi ir vērtējams kā neliels. Sekmīgi vērtējama vien jau minētais *Circular Bio-based Europe Joint Undertaking* konkurss, kā arī *Innovative Health Initiative Joint Undertaking* konkurss apakšpīlārā EU.3.1., kur gan Latvijas dalībnieki piedalījušies tikai 1 dalības reizi – ES finansējums šajā dalības reizē veidojis nepilnus 400 tūkstoši EUR. Savukārt dalība 3.3. konkursā *Ecological and Social Transitions* (1 dalības reize no ES saņemot finansējumu 10 tūkstoši EUR) vērtējama kā nebūtiska.

Tabula 62. Latvijas dalībnieku kopējās dalības izmaksas, saņemtais ES finansējums pēc konkursa veida

Konkurss	Latvijas partneru kopējās dalības izmaksas, EUR	ES finansējums, EUR	Dalību skaits
EU.3.1.	12 572 682	8 662 888	41
eHealth, Well-Being and Ageing	365 228	336 375	3
Health Innovations & Ecosystems	445 617	278 788	3
Health research	11 362 150	7 648 038	34
Innovative Health Initiative Joint Undertaking	399 688	399 688	1
EU.3.2.	32 838 316	18 114 424	74
Agri-Food promotion, Environmental Observation and Innovative Governance	993 578	847 978	7
Biodiversity, Circular Economy and Environment	1 201 710	930 085	8
Bioeconomy & Food Systems	770 005	250 871	2
Circular Bio-based Europe Joint Undertaking	21 619 085	9 015 960	4
EIC Accelerator	44 250	30 975	1
Farm to fork, Communities Development and Climate Action	8 209 688	7 038 554	52
EU.3.3.	12 762 937	11 412 482	86
Clean Hydrogen Joint Undertaking	45 000	45 000	1
Ecological and Social Transitions	10 937	10 938	1
Horizon Europe Energy	4 388 203	3 755 815	25
Innovation, Research, Digitalisation, Competitiveness	1 394 689	694 747	4
LIFE Energy + LIFE Climate	6 924 108	6 905 982	55
EU.3.4.	5 258 488	3 564 760	22
Clean Aviation Joint Undertaking	1 449 964	850 975	5
Clean Hydrogen Joint Undertaking	861 338	618 458	5
EIC Accelerator	2 095 796	1 467 056	5
Horizon Europe Transport	851 391	628 270	7
EU.3.5.	6 141 673	4 653 879	20
Biodiversity, Circular Economy and Environment	4 089 167	2 819 250	11
EIC Accelerator	71 429	50 000	1
Horizon Europe Climate	1 966 913	1 779 955	7
Horizon Europe Energy	14 164	4 674	1

EU.3.6.	3 813 529	2 941 848	19
Inclusive Society	3 813 529	2 941 848	19
EU.3.7.	2 357 123	2 178 164	24
EIC Accelerator	71 429	50 000	1
Secure Society	2 285 694	2 128 164	23
KOPĀ	75 744 748	51 528 445	286

Datu avots: autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Tabulā zemāk apkopota informācija par EU.3. pīlāra lielākiem finansējuma saņēmējiem dalījumā pa apakšpīlāriem (VIAA projekti ir ERA-NET projekti). Lielākā daļa finansējuma saņēmēju piedalās vairākos projektos un tas attiecas gan uz AI un ZI, gan uz uzņēmumiem un nodibinājumiem.

Tabula 63. Latvijas dalībnieku dalību skaits EU.3. apakšpīlāra projektos atbilstoši finansējuma saņēmējiem

Dalībnieks nosaukums	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	3.5.	3.6.	3.7.	Kopā EU.3.	No EK saņemtais finansējums, EUR
Kopējais Latvijas dalībnieku dalību skaits	41	74	86	22	20	19	24	286	51 528 444.88
A/S "Latvijas finieris"		1						1	8 000 000.00
VIAA (ERA-Net)	12	6	3	1	5	4		31	3 772 518.69
RTU	1	2	8	1	1		3	16	3 517 798.75
Nodibinājums "Baltijas studiju centrs"		7			1			8	2 911 499.25
SIA "Latvia MGI Tech"	1							1	1 791 827.50
LU	4	1	1			2		8	1 788 856.00
RSU	4					3		7	1 659 340.62
Latvijas Organiskās sintēzes institūts (OSI)	5							5	1 586 128.75
SIA "Digas"				2				2	1 392 993.75
SIA "Ekodoma"			8					8	1 366 003.75

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

AS "Latvijas finieris" saņēmis lielāko finansējumu no EK apakšpīlārā EU.3.2., kas vienlaikus ir arī otrs lielākais finansējuma apjoms starp visu Latvijas dalībnieku vidū "Apvārsnis 2020" kopumā Tabulā zemāk apkopota informācija par Latvijas dalībnieku koordinētiem projektiem 3.pīlārā, kur jāatzīmē lielais skaits uzņēmumu, kas koordinē projektus, no 10 koordinētiem projektiem 7 koordinējuši uzņēmumi (6 MVU). Vienlaikus arī jāatzīmē, ka 4 no MVU koordinētajiem projektiem ir viena partnera projekti jeb faktiski MVU inovāciju granti projektu attīstībai 1. fāzē, lai izpētītu un novērtētu tehniskās iespējamības un komerciālo potenciālu, ko sniedz piedāvātais jauninājums (inovācija). Finansējuma apjoms šādiem projektiem ir "Apvārsnis 2020" ir noteikts vienota vienreizēja maksājuma veidā 50 tūkstoši EUR par projektu no maksimālā attiecināmā projekta budžeta 71 429 EUR apmērā.

Tabula 64. EU.3. Latvijas dalībnieku koordinētie projekti 3. pīlārā

Projekta nosaukums	Dalībnieka nosaukums	Projekta veids	No EK saņemtā finansējuma apjoms, EUR	Projekta finansējums, EUR	MVU dalība	Apakš-pīlārs
VIOMBOND	A/S "Latvijas finieris"	BBI-IA-FLAG	8 000 000	20 382 000	nē	EU.3.2.
NYSMART	SIA "Digas"	SME-2	1 342 994	1 918 563	jā	EU.3.4.
EHW15	Nacionālais Veselības dienests (NVD)	CSA	300 000	312 399	n/a	EU.3.1.
COMPETE4S ECAP	SIA "Ekodoma"	CSA	233 906	233 906	jā	EU.3.3.
SUNSHINE	Rīgas Tehniskā universitāte	CSA	202 185	202 185	nē	EU.3.3.
Accelerate SUNSHINE	RTU	CSA	198 106	198 106	nē	EU.3.3.
SEMICOOL-H	SIA "Baltic Scientific Instruments"	SME-1	50 000	71 429	jā	EU.3.5.

DiGas Dual fuel	SIA "Digas"	SME-1	50 000	71 429	jā	EU.3.4.
NK-52-2016	SIA "Notakey"	SME-1	50 000	71 429	jā	EU.3.7.
IntelHeat	SIA "KTN"	SME-1	50 000	71 429	jā	EU.3.4.
Kopsumma			10 477 191	23 532 875	n/a	n/a

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORTA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas dalība salīdzinājumā ar citām valstīm

Latvijas dalībnieki piedalījušies 232 programmas 3. pīlāra projektos, kas ir nedaudz mazāk kā Lietuvas dalībnieki, bet ievērojami mazāk kā Igaunijas, Slovēnijas un Somijas dalībnieki. Arī koordinēto projektu skaits un īpatsvars Latvijas dalībniekiem 3. pīlāra projektos ir vismazākais – vien 10 projekti jeb 4,3% no kopējā 3. programmas pīlāra projektu skaita ar Latvijas dalībnieku dalību. Vismazākais ir arī dalības reižu skaits. Latvijai jāpalielina projekta finansējuma apjoms, jo tas ir otrs zemākais starp izvēlētiem valstīm un gandrīz trīs reizes mazāks kā Somijai.

Salīdzinājumā ar citu analizēto valstu dalības rādītājiem, Latvijas dalībnieku dalības rādītāji 3. pīlāra projektos vērtējami kā ļoti mēreni, it īpaši salīdzinājumā ar Igaunijas, Slovēnijas un it īpaši Somijas dalībniekiem.

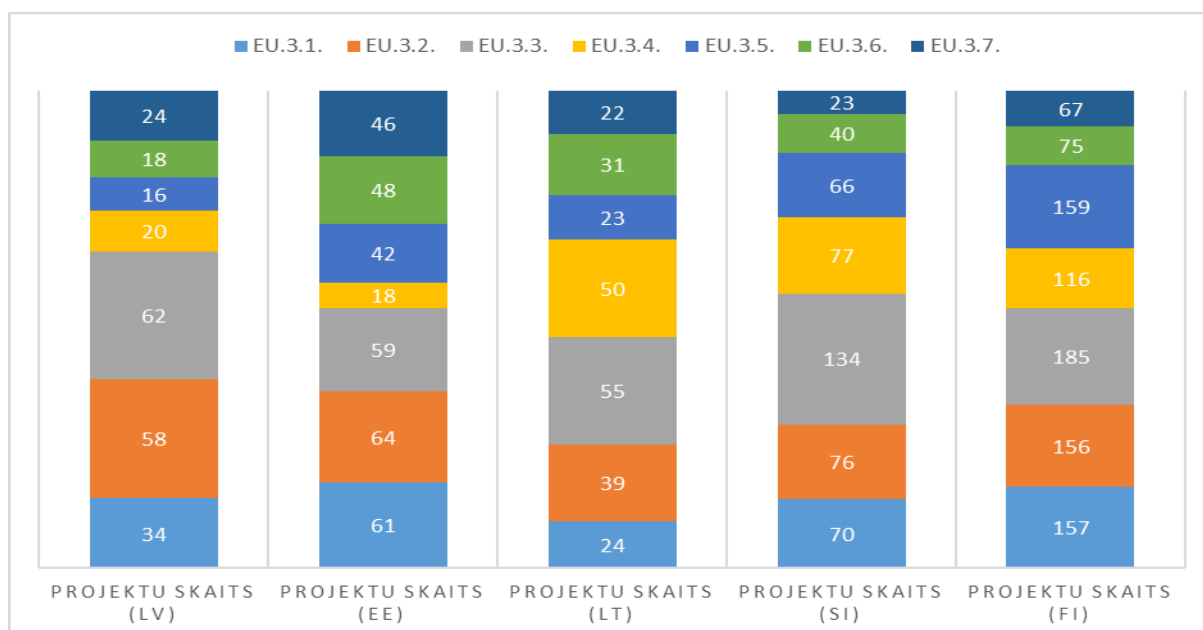
Tabula 65. Analizēto valstu dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. pīlāra projektos

	LV	EE	LT	SI	FI
Projektu skaits	232	338	244	486	915
t.sk. koordinēto projektu skaits	10	41	18	53	89
Projektu skaits ar MVU dalību	37	100	49	141	225
Koordinēto projektu īpatsvars	4.3%	12.1%	7.4%	10.9%	9.7%
Dalības reizes	286	466	305	719	1527
Partneru budžeta kopsumma, EUR	75 744 748	165 501 131	48 252 556	217 793 581	743 375 636
No ES saņemtais finansējums, EUR	51 528 445	125 824 973	40 457 937	178 886 557	617 108 796
ES finansējuma īpatsvars	68.0%	76.0%	83.8%	82.1%	83.0%
ES finansējums vienam projektam (vidējais, EUR)	222 105	372 263	165 811	368 079	674 435

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORTA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas dalībnieki 3. pīlāra projektos piesaistījuši 51,5 milj. EUR ES finansējuma, projektu kopējais budžets ar Latvijas dalībnieku dalību – 75,7 milj. EUR. Piesaistītā ES finansējuma ziņā Latvijas dalībnieku dalības rādītāji ir labāki kā Lietuvas dalībniekiem, bet ievērojami atpaliek no Igaunijas, Slovēnijas un it īpaši Somijas dalībnieku dalības rādītājiem. Būtiska atšķirība Latvijas (un arī Lietuvas) dalībniekiem salīdzinājumā ar Igaunijas, Slovēnijas un it īpaši Somijas dalībniekiem, ir ievērojami mazākais (vidējais) ES finansējuma apjoms vienam projektam – 222,1 tūkstotis EUR – teju 3 reizes mazāk kā Somijas dalībniekiem un 1,5 – 2 reizes mazāk kā Igaunijas un Slovēnijas dalībniekiem.

Grafiks 22. Analizēto valstu dalībnieku dalības rādītāji "Apvārsnis" 3. pīlārā: projektu skaits

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijai vislielākā dalība ir apakšpīlārā EU.3.2., kas daļēji izskaidrojams ar A/S "Latvijas finieris" projektu 8 milj. EUR apmērā. A/S "Latvijas finieris" projekts ir bijis viens no finansējuma ziņā vislielākajām dalības reizēm starp visām apskatītajām valstīm.

Tabula 66. Finansējuma ziņā lielākās dalības analizēto valstu vidū "Apvārsnis 2020" 3. pīlāra projektos

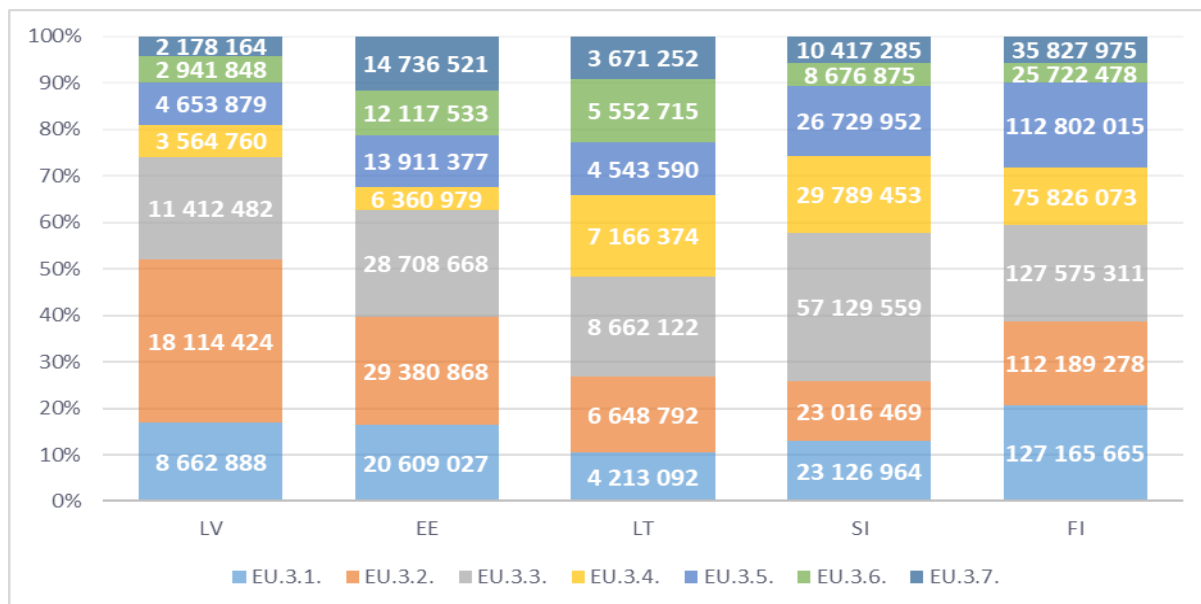
Projekta nosaukums	Dalības veids	Dalībnieka nosaukums, valsts	EU.3. apakšpīlārs	Kopējais projekta finansējums, EUR	ES finansējums, EUR	Projekta veids
SWEETWOODS	koordinators	"Fibenol, OÜ", Igaunija	EU.3.2.	30 802 967	12 475 337	BBI-IA-FLAG
CEFOV	dalībnieks	"Wello, OY", Somija	EU.3.3.	13 496 915	9 447 841	IA
ForGlobe	koordinators	"Fortum Power and Heat, Oy", Somija	EU.3.2.	26 725 076	8 900 900	BBI-IA-FLAG
VIOMBOND	koordinators	A/S "Latvijas finieris", Latvija	EU.3.2.	20 382 000	8 000 000	BBI-IA-FLAG
procuRE	koordinators	ZAVOD ENERGETSKA AGENCIJA ZA SAVINJSKO SALESKO IN KOROSKO, Slovēnija	EU.3.3.	8 086 250	7 277 625	PCP
SWEETWOODS	dalībnieks	"Metgen, OY", Somija	EU.3.2.	7 651 563	5 356 094	BBI-IA-FLAG
DECIDER	koordinators	Helsinki Universitāte, Somija	EU.3.1.	5 296 055	5 296 055	RIA
SmartEnCity	dalībnieks	Tartu pilsēta, Igaunija	EU.3.3.	5 241 728	5 241 728	IA

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Ja neskaita A/S "Latvijas finieris" finansiāli ietilpīgo dalību apakšpīlārā EU.3.2. projektā "VIOMBOND", tad citu Latvijas dalībnieku dalība salīdzinājumā ar pārējo analizēto valstu dalībnieku dalību, bijusi visnotaļ pieticīga. Tā, piemēram, otra finansiāli ietilpīgā Latvijas dalībnieku dalība – SIA "Latvia MGI Tech" dalība EU.3.1. projektā "PrecisionTox" (saņemtais finansējums – 1,7 milj. EUR) ir 55 finansiāli ietilpīgā starp analizētajām valstīm, bet trešā finansiāli ietilpīgākā Latvijas dalībnieku dalība - SIA "Digas" dalība EU.3.4. projektā "NYSMART" (saņemtais finansējums 1,3 milj. EUR) – vien 105 finansiāli ietilpīgākā. Sauc to par panākumu būtu grūti.

Nākamajā grafikā ietverta informācija par dalību dažādos apakšpīlāros.

Grafiks 23. Dalības radītāji "Apvārsnis" 3. pīlārā: no ES saņemtais finansējums apakšpīlāra projektos

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORTA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Turpmākajās sadaļās vērtēta Latvijas dalībnieku dalība "Apvārsnis 2020" 3. pīlāra projektos sociāli ekonomiskā ietekme, risinot Latvijas sabiedrības problēmas un izaicinājumus. Dalības ietekme vērtēta kvalitatīvi, atspoguļojot ekspertu viedokli par īstenoto projektu atbilstību Latvijas politikas mērķiem. Ietekmes noteikšanā ņemts vērā Latvijas dalībnieku saņemtais finansējuma apjoms attiecīgajā apakšpīlārā, īstenoto projektu skaits un citi raksturlielumi, kas vērtēti atbilstoši konkrētās jomas politikas mērķiem un pieejamajam valsts budžeta finansējumam (ņemot vērā, ka Latvijas dalībnieku "Apvārsnis 2020" finansējums uzskatāms par papildus finansējumu nevis pamatfinansējumu nozarēm un sabiedrībai aktuālu problēmu un izaicinājumu risināšanā). Jāņem vērā, ka "Apvārsnis 2020" projektiem netiek noteikti sasniedzamie rādītāji. Tāpat jāņem vērā, ka sabiedrības problēmu un izaicinājumu risinājumu ietekmē daudzi un dažādi faktori. Ietekmes piemēru demonstrēšanai izmantoti projektu piemēri, kas padziļināti skatīti gadījumu analīzes ietvarā.

Būtiski ir uzsvērt, ka projektu ietekmi neraksturo tādi raksturlielumi kā finansējuma apjoms, projektu skaits vai, piemēram, starpdisciplināro sadarbības tīklu izveide, pierādījumu un ieteikumu sagatavošana politikas veidotājiem vai publikāciju skaits pats par sevi. Ietekme vērtējama, piemēram, analizējot, vai izveidotie sadarbības tīkli sniedz ieguldījumu sabiedrības problēmu un izaicinājumu risināšanā, vai un kā politikas veidotāji ņem vērā projektos apkopotos pierādījumus un sagatavotos ieteikumus, kā arī tas, vai un kā projektu un to rezultāti saistāmi ar sabiedrības vajadzībām.

8.2. Veselība, demogrāfiskās pārmaiņas un labklājība (EU.3.1.)

Latvijas dalībnieku ES saņemtais finansējuma apjoms veido 22,7% no kopējā veselības nozarei piešķirtā finansējuma sabiedrības veselības jautājumu risināšanai atbilstošā laika periodā. Tas vērtējams kā būtisks. No visiem "Apvārsnis 2020" 3. pīlāra apakšpīlāriem, Latvijas dalībnieku dalība apakšpīlārā EU.3.1. projektos finansējuma izteiksmē vērtējama kā nozīmīgākā. Projektos kopumā risināti vai aktualizēti sabiedrībai būtiski jautājumi. Ņemot vērā būtisko finansējuma apjomu, vērtējams, ka īstenotie projekti snieguši samērīgu ieguldījumu sabiedrības veselības problēmu un izaicinājumu risināšanā Latvijā.

Apakšpīlārā "Veselība, demogrāfiskās pārmaiņas un labklājība" (EU.3.1.) mērķi ir veicināt izpratni par veselību, novecošanos un slimībām; efektīva veselības veicināšana, slimību prevencija, gatavība epidēmijām un to skrīnings; uzlabota diagnostika; inovatīvās terapijas metodes un tehnoloģijas; atbalsts aktīvam un veselīgam novecošanās procesam; integrēta, ilgtspējīga, uz pacientu vērsta veselības aprūpe; veselības informācijas uzlabojumi, datu lietojumi, pierādījumu bāze veselības aprūpes politikai un reglamentācija.

Latvijā šim apakšpīlāram atbilstoša ir sabiedrības veselības politikas joma, par ko atbildīga Veselības ministrija. No valsts budžeta laika periodā no 2015. līdz 2022. gadam sabiedrības veselības jautājumu risināšanai bijis pieejams finansējums 38,45 milj. EUR apmērā.⁵²

Latvijas dalība

Apakšpīlāra EU.3.1. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 41, kopējais finansējums - 12 572 681.86 EUR (t.sk. ES finansējums 8 662 888.18 EUR). Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 67. Apakšpīlāra EU. 3.1. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlāra EU.3.1. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.3.1. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.3.1. ES finansējuma
SIA "Latvia MGI Tech"	1	1 791 828	14,3%	1 791 828	20,7%
VIAA	12	5 346 872	42,5%	1 746 909	20,2%
OSI	5	1 586 129	12,6%	1 586 129	18,3%
RSU	4	1 232 121	9,8%	1 152 809	13,3%
LU	4	882 631	7,0%	835 283	9,6%
Citi	15	1 733 102	13,8%	1 549 932	17,9%
KOPĀ	41	12 572 682	100.0%	8 662 888	100.0%

Datu avots: autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Apakšpīlārā EU.3.1. - veselība, demogrāfiskās pārmaiņas un labklājība – Latvijas dalībnieki piedalījušies 34 projektos, no tiem 1 projekts jeb 2,9% no kopējā projektu skaita ar Latvijas dalībnieku dalību šī apakšpīlāra projektos, ticis koordinēts. Latvijas dalībnieki šī apakšpīlāra projektos piedalījušies 41 dalības reizi. 5,9% jeb 2 projektos no kopējā projektu skaita ar Latvijas dalībnieku dalību piedalījušies Latvijas MVU.

Dalības rādītāju salīdzinājums starp valstīm

Tabulā zemāk apkopota informācija par Latvijas un citu valstu dalības rādītājiem apakšpīlārā EU.3.1. Gan koordinēto projektu īpatsvara, gan projektu ar attiecīgās valsts MVU dalības īpatsvara ziņā Latvijas rādītāji ir viszemākie analizēto valstu vidū.

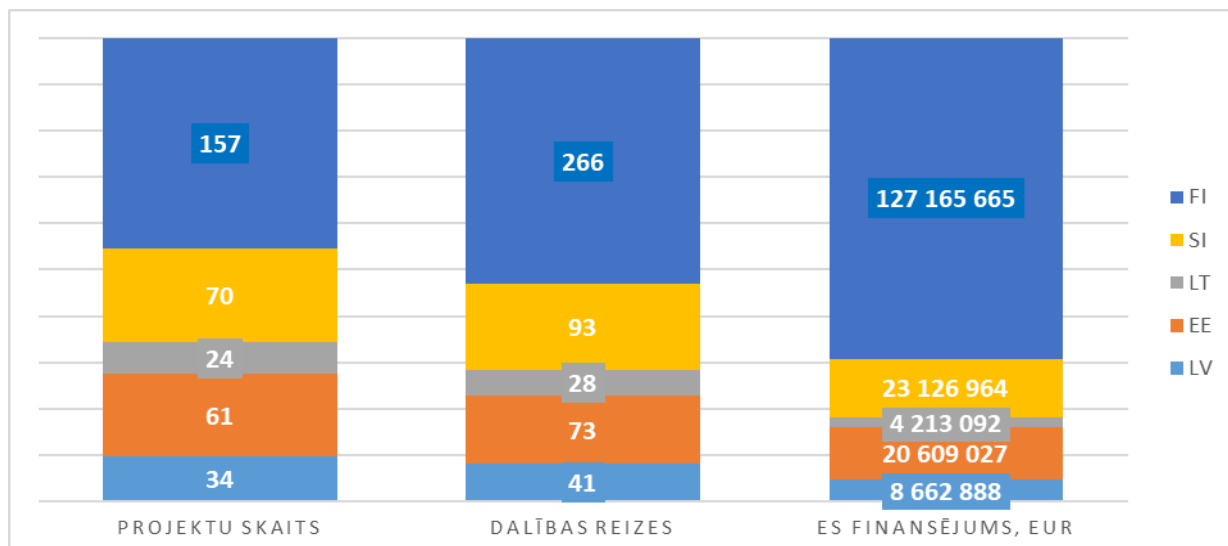
Tabula 68. Analizēto valstu dalības rādītāji EU.3.1. projektos

Rādītāji	Latvija (LV)	Igaunija (EE)	Lietuva (LT)	Slovēnija (SI)	Somija (FI)
Projektu skaits	34	61	24	70	157
Koordinēto projektu skaits	1	6	1	6	22
Koordinēto projektu īpatsvars	2.9%	9.8%	4.2%	8.6%	14.0%
MVU dalība	2	16	4	15	36
Projektu ar MVU dalību īpatsvars	5.9%	26.2%	16.7%	21.4%	22.9%
Dalības reizes	41	73	28	93	266
Kopējais finansējums, EUR	12 572 682	22 663 722	4 995 389	26 348 496	142 298 791
EK finansējums, EUR	8 662 888	20 609 027	4 213 092	23 126 964	127 165 665
Vidējais dalībnieka finansējums, EUR	306 651	310 462	178 407	283 317	534 958

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

52 Veselības ministrijai piešķirtais valsts budžeta finansējums sabiedrības veselības jautājumu risināšanai saskaņā ar Finanšu ministrijas informāciju (<https://www.fm.gov.lv/lv/valsts-budzets>, izgūts 22.12.2022.)

Grafiks 24. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" apakšpīlāra EU.3.1. projektos

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas dalībnieku kopējais no EK saņemtais finansējuma apjoms ir otrs zemākais analizēto valstu vidū – 8,6 milj. EUR – aptuveni 2 reizes lielāks kā Lietuvas dalībniekiem, aptuveni 2,5 reizes mazāks kā Igaunijas un Slovēnijas dalībniekiem un teju 15 reizes mazāks kā Somijas dalībniekiem, kas ir absolūts līderis apskatīto valstu dalības rādītāju vidū gan šī apakšpīlāra projektos, gan kopējās dalības rādītāju ziņā.

Vidējais viena partnera budžets apakšpīlāra EU.3.1. projektos Latvijas dalībnieku vidū veido 306,6 tūkstošus EUR – vairāk kā Lietuvas un Slovēnijas partneriem, līdzvērtīgi ar Igaunijas partneriem, bet tai pašā laikā teju 2 reizes mazāk kā projektos ar Somijas dalībnieku dalību.

Dalības ietekme uz sabiedrības veselības problēmu un izaicinājumu risināšanu

Sabiedrības veselības politikas mērķis saskaņā ar Sabiedrības veselības pamatnostādņēm 2014. – 2020. gadam un Sabiedrības veselības pamatnostādņu 2021. – 2027. gadam projektu: veicināt veselīgu dzīvesveidu, mazināt hronisko slimību un ārējo nāves cēloņu riska faktoru izplatību sabiedrībā. Tātad secināms, ka apakšpīlāra EU.3.1. mērķis saskan ar atbilstošas politikas nozares mērķi Latvijā. Sabiedrības veselības politikas jomā Latvijā noteikta virkne politikas rādītāju, piemēram, priekšlaicīgas mirstības dažādu faktoru ietekmē samazināšana, saslimstības un mirstības rādītāju samazināšana, paredzamā mūža ilguma paaugstināšana u.c.

Tabula 69. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.1.

Projekta nosaukums	Dalības veids	Dalībnieka nosaukums	Kopējais finansējums, EUR	ES finansējums, EUR	Projekta veids
PrecisionTox	dalībnieks	SIA "Latvia MGI Tech"	1 791 828	1 791 828	RIA
DIAMONDS	dalībnieks	Rīgas Stradiņa universitāte (RSU)	650 000	650 000	IA
VOGAS	dalībnieks	LU	510 000	510 000	RIA

Datu avots: autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas dalībnieku no EK saņemtā finansējuma apjoms veido 22,7% no kopējā veselības nozarei piešķirtā finansējuma sabiedrības veselības jautājumu risināšanai. Tas vērtējams kā būtisks. No visiem "Apvārsnis 2020" 3. pīlāra apakšpīlāriem, Latvijas dalībnieku dalība apakšpīlāra EU.3.1. projektos finansējuma izteiksmē vērtējama kā nozīmīgākā. Saskaņā ar projektu gadījumu analīzes rezultātiem, ņemot vērā būtisko finansējuma apjomu, vērtējams, ka īstenotie projekti kopumā snieguši samērīgu ieguldījumu sabiedrības veselības problēmu un izaicinājumu risināšanā Latvijā. Vienlaikus projektos kopumā risināti vai aktualizēti Latvijas sabiedrībai būtiski jautājumi.

Latvijas dalību raksturojošo projektu analīze iekļauta pielikumā.

8.3. Pārtikas drošība, ilgtspējīga lauksaimniecība un mežsaimniecība, jūrniecība un kuģniecība, iekšējo ūdeņu pētniecība un bioekonomika (EU.3.2.)

Latvijas dalībnieki apakšpīlārā EU.3.2. projektos piesaistījuši vislielāko ES finansējuma apjomu 3. pīlārā apakšpīlāru vidū. Dalība apakšpīlārā EU.3.2. vērtējama kā kopumā pozitīva, analizējot projektus un tajā sasniegto saistībā ar nozares politikas mērķiem un politikas rādītājiem. Dalība apakšpīlārā EU.3.2. ir svarīga Latvijai, jo nozare sniedz ievērojamu ieguldījumu valsts tautsaimniecībā un valsts finansējums pētniecībai ir tikai 0,7 % no PA izdevumiem. Saistībā ar šo apakšpīlāru īpaši izceļams projekts "VIOBOND" ar A/S "Latvijas finieris" un Latvijas Koksnes ķīmijas institūta dalību, kas ir vienīgais Latvijas dalībnieku īstenotais biorūpniecības nozares industrijas inovāciju projekts un lielākais komercsektora koordinētais projekts.

Apakšpīlārs EU.3.2. sniedz atbalstu inovācijas un mūsdienīgu tehnoloģisko risinājumu paātrinātam un visaptverošam pielietojumam bioekonomikā, tādējādi panākot zemes, meža, jūras un iekšējo ūdeņu bioloģisko resursu efektīvu un saprātīgu izmantošanu pārtikas, barības un enerģijas ražošanā un rūpniecībā. Apakšpīlārs sekmē pētījumus, kas orientēti uz daudzveidīgu un inovatīvu risinājumu atklāšanu un ieviešanu, lai risinātu ES pašreizējos izaicinājumus bioekonomikā, kā arī paātrinātu zinātnieku radīto tehnoloģiju un risinājumu ieviešanu ražošanā.

Latvijā šim apakšpīlāram atbilstoša ir Zemkopības ministrijas pārziņā esošā lauksaimniecības, pārtikas nodrošinājuma un mežsaimniecības nozare, kuras uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai no valsts budžeta līdzekļiem bija pieejams finansējums 4 248,2 milj. EUR apmērā laika periodā no 2015. līdz 2022. gadam, savukārt pārtikas un dzīvnieku barības nekaitīgumam, pārtikas higiēnai un kvalitātei, dzīvnieku veselībai, labturībai un aizsardzībai – 154,2 milj. EUR atbilstošā laika periodā.⁵³

Latvijas dalība

Apakšpīlārā EU. 3.2. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 74. Kopējais finansējums sastāda – 32,8 milj. EUR, t.sk. ES finansējums 18,1 milj. EUR). Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 70. Apakšpīlārā EU. 3.2. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlārā EU.3.2. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums	Īpatsvars, % no AP EU.3.2. kopējo finansējumu	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no AP EU.3.2. kopējā ES finansējuma
SIA "Baltic open solutions center"	4	834 845	2.5%	779 131	4.3%
A/S "Latvijas Finieris"	1	20 382 000	62.1%	8 000 000	44.2%
LV koksnes ķīmijas institūts	2	794 835	2.4%	794 835	4.4%
Nodibinājums "Baltijas studiju centrs"	7	1 861 499	5.7%	1 861 499	10.3%
VIAA	6	1 826 346	5.6%	580 489	3.2%
Citi	54	7 138 791	21.7%	6 098 470	33.7%
KOPĀ	74	32 838 316	100.0%	18 114 424	100.0%

Datu avots: autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Apakšpīlārā EU.3.2. - pārtikas nodrošinājums, ilgtspējīga lauksaimniecība un mežsaimniecība, jūras un jūrlietu, kā arī iekšzemes ūdeņu pētniecība un bioekonomika – Latvijas dalībnieki piedalījušies 58 projektos, no tiem 1 projekts jeb 1,79% no kopējā projektu skaita ar Latvijas dalībnieku dalību šī apakšpīlārā projektos, ticis koordinēts. Latvijas dalībnieki šī apakšpīlārā projektos piedalījušies 74 dalības reizes. 15,5% jeb 9 projektos no kopējā projektu skaita ar Latvijas dalībnieku dalību piedalījušies Latvijas MVU.

Gan koordinēto projektu īpatsvara, gan projektu ar attiecīgās valsts MVU dalības īpatsvara ziņā Latvijas rādītāji ir viszemākie analizēto valstu vidū, tāpat kā apakšpīlārā 3.1. projektos.

⁵³ Zemkopības ministrijai piešķirtais valsts budžeta finansējums lauksaimniecības, pārtikas nodrošinājuma un mežsaimniecības nozares uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai un pārtikas un dzīvnieku barības nekaitīguma, pārtikas higiēna un kvalitātes, dzīvnieku veselības, labturības un aizsardzības nodrošināšanai saskaņā ar Finanšu ministrijas informāciju (<https://www.fm.gov.lv/lv/valsts-budzets>, izgūts 22.12.2022.)

Dalības rādītāju salīdzinājums starp valstīm

Tabulā zemāk apkopota informācija par Latvijas un citu valstu dalības rādītājiem apakšpīlārā EU.3.2.

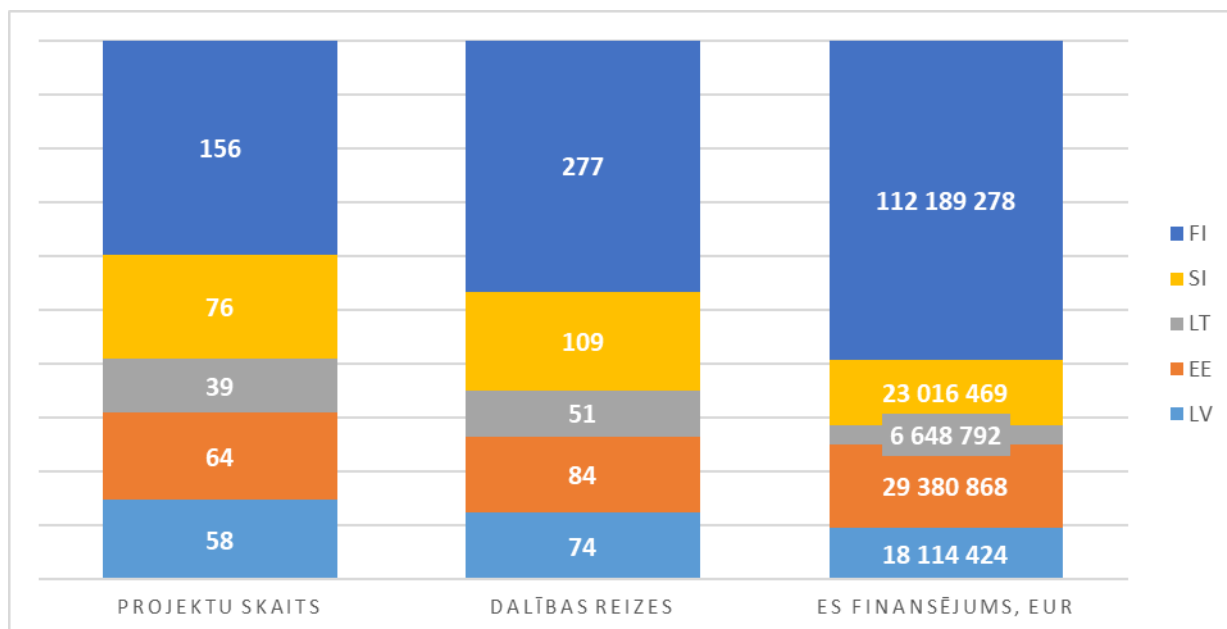
Tabula 71. Analizēto valstu dalības rādītāji apakšpīlārā EU.3.2. projektos

Rādītājs	Latvija (LV)	Igaunija (EE)	Lietuva (LT)	Slovēnija (SI)	Somija (FI)
Projektu skaits	58	64	39	76	156
Koordinēto projektu skaits	1	6	2	6	34
Koordinēto projektu īpatsvars	1.7%	9.4%	5.1%	7.9%	21.8%
MVU dalība	9	18	10	18	34
Projektu ar MVU dalību īpatsvars	15.5%	28,1%	25.6%	23.7%	21.8%
Dalības reizes	74	84	51	109	277
Kopējais finansējums, EUR	32 838 316	55 363 712	8 035 137	28 404 226	153 959 113
EK finansējums, EUR	18 114 424	29 380 868	6 648 792	23 016 469	112 189 278
Vidējais dalībnieka finansējums, EUR	443 761	659 092	157 552	260 589	555 809

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Kopējais no EK saņemtais finansējuma apjoms Latvijas dalībniekiem ir otrs zemākais analizēto valstu vidū – 18,1 milj. EUR – aptuveni 3 reizes lielāks kā Lietuvas dalībniekiem, nedaudz mazāks kā Igaunijas un Slovēnijas dalībniekiem un aptuveni 6 reizes mazāks kā Somijas dalībniekiem, kas ir absolūts līderis apskatīto valstu dalības rādītāju vidū gan šī apakšpīlāra projektos, gan kopējās dalības rādītāju ziņā.

Grafiks 25. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.3.2.

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Vidējais viena partnera budžets apakšpīlārā EU.3.2. projektos Latvijas dalībnieku vidū veido 443,8 tūkstošus EUR – aptuveni 1,5 reizi vairāk kā apakšpīlārā EU.3.1. projektos ar Latvijas dalībnieku dalību, pārspējot gan Lietuvas, gan Slovēnijas viena partnera kopējā budžeta apjomu šī apakšpīlāra projektos. Projekta partneru vidējais budžeta apjoms tai pašā laikā ir lielāks gan Igaunijas dalībniekiem, gan Somijas dalībniekiem.

Dalības ietekme uz nozares problēmu un izaicinājumu risināšanu

Nozares politikas mērķi saskaņā ar Zemkopības ministrijas darbības stratēģiju 2017. – 2019. gadam un Zemkopības ministrijas darbības stratēģiju 2021. – 2027. gadam lauksaimniecības nozares uzņēmēj-

darbības attīstības veicināšanas jomā ir veicināt ilgtermiņā konkurētspējīgas (ekonomiski efektīvas un uz tirgu orientētas) uzņēmējdarbības attīstību, ievērojot reģionāli līdzsvarotas attīstības principus, savukārt pārtikas un dzīvnieku barības nekaitīgums, pārtikas higiēna un kvalitāte, dzīvnieku veselība, labturība un aizsardzības jomā: nodrošināt nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas apriti un augstu dzīvnieku veselības līmeni. Nozarē noteikta virkne politikas rādītāju, piemēram, bruto pievienotās vērtības paaugstināšana, nozares eksporta īpatsvara samazināšana, vietējās pārtikas produktu patēriņa palielināšana, riska faktoru mazināšana pārtikas nozarē u.c.

Tabula 72. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.2.

Projekta nosaukums	Dalības veids	Dalībnieka nosaukums	Kopējais finansējums, EUR	ES finansējums, EUR	Projekta tips
VIOBOND	koordinators	A/S "Latvijas finieris"	20 382 000	8 000 000	BBI-IA-FLAG
VIOBOND	dalībnieks	Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts	467 000	467 000	BBI-IA-FLAG
AgriLink	dalībnieks	Nodibinājums "Baltijas studiju centrs"	371 237	371 238	RIA

Datu avots: autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORTA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas dalībnieku no EK saņemtais finansējums apakšpīlārā EU.3.2. projektos – 18,1 milj. EUR veido 11,7% no valsts budžeta finansējuma pārtikas un dzīvnieku barības nekaitīgumam, pārtikas higiēnai un kvalitātei, dzīvnieku veselībai, labturībai un aizsardzībai, kas vērtējams kā būtisks, kā arī 0,4% no valsts budžeta finansējuma lauksaimniecības nozares uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai, kas nav vērtējams kā būtisks.

Vērtējot Latvijas dalību kvalitatīvi, tā kopumā vērtējama kā pozitīva, analizējot projektus un tajā sasniegto saistībā ar nozares politikas mērķiem un politikas rādītājiem. Dalība apakšpīlārā EU.3.2. ir svarīga Latvijai, jo nozare sniedz ievērojamu ieguldījumu valsts tautsaimniecībā un valsts finansējums pētniecībai ir tikai 0.7 % no PA izdevumiem. Latvijas dalību raksturojošo projektu analīze iekļauta pielikumā.

8.4. Droša, tīra un efektīva enerģija (EU.3.3.)

Latvijas dalība, lai arī finansiāli neliela, kopumā vērtējama kā pozitīva, analizējot projektus un tajā sasniegto saistībā ar nozares politikas mērķiem. Var secināt, ka šī apakšpīlārā projekti ļāvuši Latvijas pašvaldībām īstenot dažādus energoefektivitātes risinājumus, kas vērtējams atzīstami, ņemot vērā, ka nereti pašvaldībām šādas un līdzīgas projektus iespējams īstenot vien ar ES finansētu projektu starpniecību. Tāpat šī apakšpīlārā projekti Latvijas dalības gadījumos vērtējami kā praktisku pievienoto vērtību radoši projekti enerģētikas nozarē. Būtiski ir nodrošināt, ka projektos sagatavotie ieteikumi rīcībpolitikas veidošanai un uzlabošanai nonāk politikas īstenošanā redzeslokā, un tam ir nepieciešams skaidrs mehānisms. Šāda mehānisma esamība ļautu pilnvērtīgāk nodrošināt izstrādāto rīcībpolitikas ieteikumu īstenošanu praksē, kam pašlaik ir izteikts gadījumu raksturs.

Apakšpīlārā "Droša, tīra un efektīva enerģija" (EU.3.3.) mērķis ir nodrošināt pāreju uz drošu, cenas ziņā pieejamu, sabiedrības atzītu, ilgtspējīgu un konkurētspējīgu enerģētikas sistēmu. Tādu enerģētikas sistēmu, kas ļautu samazināt atkarību no fosilā kurināmā, ņemot vērā šo resursu apjoma samazināšanos, kā arī pieaugošo pieprasījumu pēc enerģijas un notiekošās klimata pārmaiņas. Apakšpīlārā ietvaros atbalsts tiek sniegts pētījumiem un inovācijām energoefektīvas, konkurētspējīgas un zema oglekļa dioksīda satura enerģētikas sistēmu jomām, kā arī viedo pilsētu attīstībai.

Latvijā apakšpīlārā mērķim atbilst enerģētikas politika, kas ir Ekonomikas ministrijas atbildības sfēra. Tai no valsts budžeta līdzekļiem bijis pieejams finansējums 611,7 milj. EUR apmērā laika periodā no 2015. līdz 2022. gadam.⁵⁴

Latvijas dalība

Apakšpīlārā EU.3.3. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 86. Kopējais finansējums veido 12,8 milj. EUR, t.sk. ES finansējums – 11,4 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

⁵⁴ Ekonomikas ministrijai piešķirtais valsts budžeta finansējums enerģētikas politikas nodrošināšanai saskaņā ar Finanšu ministrijas informāciju (<https://www.fm.gov.lv/valsts-budzets>, izgūts 22.12.2022.)

Tabula 73. Apakšpīlāra EU.3.3. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlāra EU.3.3. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.3.2. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.3.2. ES finansējuma
RTU	8	1 976 718	15.5%	1 976 718	17.3%
SIA "Ekodoma"	8	1 366 004	10.7%	1 366 004	12.0%
Biedrība "Ēku saglabāšanas un energotaupības birojs"	5	911 941	7.1%	911 941	8.0%
Fizikālās Enerģētikas institūts (FEI)	6	683 191	5.4%	683 191	6.0%
Vides investīciju fonds	5	621 844	4.9%	621 844	5.4%
Citi	54	7 203 239	56.4%	5 852 784	51.3%
KOPĀ	86	12 762 937	100.0%	11 412 482	100.0%

Datu avots: autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORTA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Apakšpīlārā EU.3.3. - droša, tīra un efektīva enerģija – Latvijas dalībnieki piedalījušies 62 projektos – skaita ziņā visvairāk starp visiem 3. pīlāra apakšpīlāriem. Latvijas dalībnieki koordinējuši 3 no šiem projektiem jeb 4,8% no kopējā projektu skaita ar Latvijas dalībnieku dalību šī apakšpīlāra projektos. Latvijas dalībnieki šī apakšpīlāra projektos piedalījušies 86 dalības reizes, skaita ziņā visvairāk starp visiem 3. pīlāra apakšpīlāriem. 19,4% jeb 12 projektos no kopējā projektu skaita ar Latvijas dalībnieku dalību piedalījušies Latvijas MVU.

Dalības rādītāju salīdzinājums starp valstīm

Tabulā zemāk apkopota informācija par Latvijas un citu valstu dalības rādītājiem apakšpīlārā EU.3.3.

Tabula 74. Analizēto valstu dalības rādītāji EU.3.3. projektos

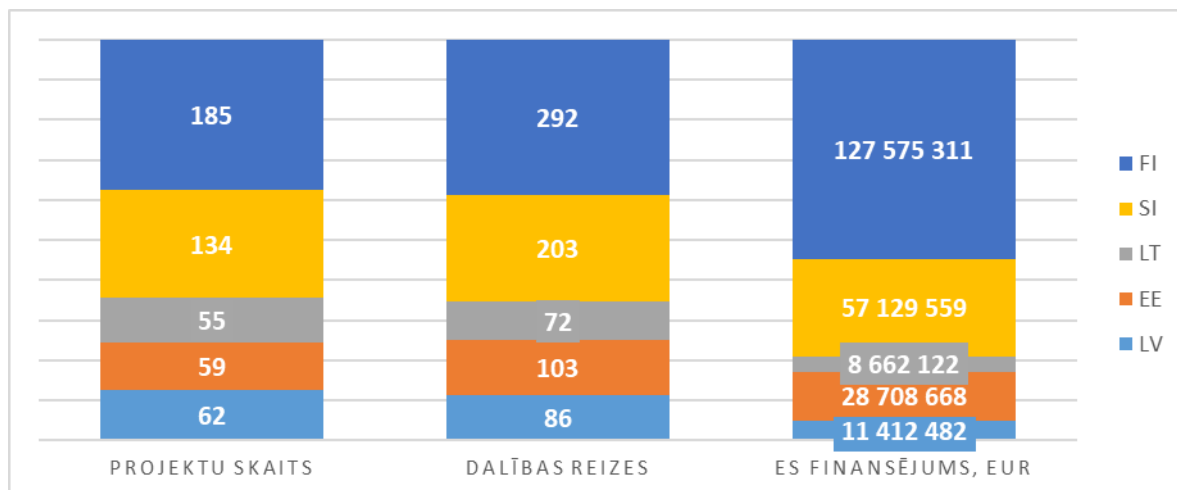
Rādītājs	Latvija (LV)	Igaunija (EE)	Lietuva (LT)	Slovēnija (SI)	Somija (FI)
Projektu skaits	62	59	55	134	185
Koordinēto projektu skaits	3	5	4	16	11
Koordinēto projektu īpatsvars	4.8%	8.5%	7.3%	11.9%	5.9%
MVU dalība	12	18	12	37	61
Projektu ar MVU dalību īpatsvars	19.4%	30.5%	21.8%	27.6%	33.0%
Dalības reizes	86	103	72	203	292
Kopējais finansējums, EUR	12 762 937	32 562 235	9 544 231	68 037 894	151 064 996
EK finansējums, EUR	11 412 482	28 708 668	8 662 122	57 129 559	127 575 311
Vidējais dalībnieka finansējums, EUR	148 406	316 138	132 559	335 162	517 346

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORTA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Gan koordinēto projektu īpatsvara, gan projektu ar attiecīgās valsts MVU dalības īpatsvara ziņā Latvijas rādītāji ir viszemākie analizēto valstu vidū, tāpat kā apakšpīlāra EU.3.1. un apakšpīlāra EU.3.2. projektos. Salīdzinoši mazāks bijis Somijas dalībnieku koordinēto projektu īpatsvars salīdzinājumā ar Somijas dalībnieku koordinēto projektu īpatsvaru citos 3. pīlāra apakšpīlāra projektos. Gan Igaunijas, gan Somijas dalības projektos, MVU piedalījušies vismaz 30% no kopējā projektu skaita ar šo valstu dalībnieku dalību.

Kopējais no EK saņemtais finansējuma apjoms Latvijas dalībniekiem ir otrs zemākais analizēto valstu vidū – 11,4 milj. EUR – nedaudz lielāks kā Lietuvas dalībniekiem, teju 3 reizes mazāks kā Igaunijas dalībniekiem un vairāk kā 5 reizes mazāks kā Slovēnijas dalībniekiem. Somijas dalībnieki turpretī spējuši piesaistīt vairāk kā 11 reizes vairāk EK finansējuma kā Latvijas dalībnieki. Somija ir absolūts līderis apskatīto valstu dalības rādītāju vidū gan šī apakšpīlāra projektos, gan kopējās dalības rādītāju ziņā.

Grafiks 26. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.3.3.

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Vidējais viena partnera budžets apakšpīlārā EU.3.3. projektos Latvijas dalībnieku vidū veido 148,4 tūkstošus EUR – salīdzinoši mazāk kā apakšpīlārā EU.3.1. un apakšpīlārā EU.3.2. projektos. Lai arī rādītājs ir nedaudz labāks kā Lietuvas dalībniekiem, tomēr tas būtiski atpaliek kā no Igaunijas un Slovēnijas, tā arī no Somijas dalības rādītājiem no EK saņemtā finansējuma apjoma ziņā.

Dalības ietekme uz enerģētikas nozares problēmu un izaicinājumu risināšanu

Enerģētikas politikas mērķis saskaņā ar Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2014. - 2020. gadam un Enerģētikas attīstības pamatnostādņem 2016.-2020. gadam bija paaugstināt tautsaimniecības konkurētspēju, sekmējot piegāžu drošumu, brīvā tirgus un konkurences noteiktu energoresursu un enerģijas cenu veidošanos, ilgtspējīgu enerģijas ražošanu un patēriņu. Politikas mērķis kopš 2021. gada saskaņā ar Latvijas Nacionālās enerģētikas un klimata plānu 2021. – 2030. gadam ir paaugstināt tautsaimniecības konkurētspēju, sekmējot enerģētisku drošību, ilgtspējīgu un efektīvu enerģijas ražošanu un patēriņu, kā arī attīstot Eiropas enerģētikas infrastruktūras savienošanu un elektroenerģijas sadales infrastruktūru. Enerģētikas nozarē noteikti vairāki politikas rādītāji, piemēram, kopējā primārās enerģijas patēriņa samazinājums, energoneatkarības palielināšana, mājokļu ar uzlabotu energoefektivitāti pieaugums, enerģijas patēriņa IKP radīšanai samazinājums u.c.

Latvijas dalībnieku no EK saņemtais finansējums apakšpīlārā EU.3.3. projektos – 11,4 milj. EUR veido 1,9% no valsts budžeta finansējuma enerģētikas nozarei, un tas vērtējams kā niecīgs.

Tabula 75. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.3.

Projekta nosaukums	Dalības veids	Dalībnieka nosaukums	Kopējais finansējums, EUR	ES finansējums, EUR	Projekta tips
RealValue	dalībnieks	Rīgas Tehniskā universitāte (RTU)	632 318	632 318	IA
ATELIER	dalībnieks	Rīgas pašvaldības aģentūra "Rīgas enerģētikas aģentūra" (REA)	393 469	393 469	IA
SUNSHINE	dalībnieks	SIA "Renesco"	357 9323	357 933	CSA

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas dalību kvalitatīvi, tā vērtējama kā niecīga, tomēr pozitīva, analizējot projektus un tajā sasniegto saistībā ar politikas mērķiem un noteiktajiem politikas rādītājiem. Var secināt, ka šī apakšpīlāra projekti ļāvuši Latvijas pašvaldībām īstenot dažādus energoefektivitātes risinājumus, kas vērtējams atzīstami, ņemot vērā, ka nereti pašvaldībām šādus un līdzīgus projektus iespējams īstenot vien ar ES finansētu projektu starpniecību.

Tāpat šī apakšpīlāra projekti Latvijas dalības gadījumos vērtējami kā praktisku pievienoto vērtību radoši projekti enerģētikas nozarē.

Latvijas dalību raksturojošo projektu analīze iekļauta pielikumā.

Pētniecības un apmācību programma EUROTOM

"Apvārsnis 2020" pīlārs **"EUROTOM"** ietver pētniecības un mācību pasākumi, kas vērsti uz kodoldrošuma un kodoldrošības risku mazināšanu, drošu kodoltehnoloģiju izstrādi un optimālu aizsardzību pret radiāciju. Zemāk tabulā ir atspoguļota faktuālā informācija par Latvijas dalību "EUROTOM"

Tabula 76. Faktuālā informācija par Latvijas dalību pīlāra "EUROTOM"

Apakšpīlārs	Latvijas situācijas raksturojums
EUROTAM Lielāka uzmanība pievērsta ar enerģijas ražošanu nesaistītiem radiācijas izmantojumiem (medicinā, rūpniecībā, kosmosā), kā arī mobilitātes iespējas arī kodolzinātniekiem līdz ar programmas iekļaušanu MSCA vārdā nosaukto aktivitāšu tvērumā.	Apakšpīlāra ietvaros finansējums piešķirts 4 projektiem, kur kopējais finansējums sastāda 5,39 milj. EUR (t.sk. ES finansējums 2,71 milj. EUR). Apakšpīlāra ietvaros saņemtais finansējums veido 2,3% no kopējā Latvijas dalībnieku saņemtā finansējuma "Apvārsnis 2020" ietvaros.

Apakšpīlāra EURATOM kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 7. Kopējais finansējums veido 5,4 milj. EUR, t.sk. ES finansējums 2,7 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 77. Apakšpīlāra EURATOM lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlāra EURATOM lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EURATOM kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EURATOM ES finansējuma
LU Cietvielu fizikas institūts	1	4 379 535	81.2%	2 408 745	88.9%
LU	4	1 008 330	18.7%	301 885	11.1%
RTU	1	3 500	0.1%	0	0.0%
LU Fizikas institūts	1	0	0.0%	0	0.0%
KOPĀ	7	5 391 365	100%	2 710 629	100%

Datu avots: autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

8.5. Vieds, videi nekaitīgs un integrēts transports (EU.3.4.)

Latvijas dalība šajā apakšpīlārā vērtējama kā finansiāli necīga. Tomēr tā kopumā vērtējama kā pozitīva saistībā ar transporta nozares politikas mērķiem un politikas rādītājiem. Būtiskākais pienesums Latvijas sabiedrībai šī apakšpīlāra projektu īstenošanas rezultātā ir vairāki inovatīvi un komerciāli sekmīgi Latvijas uzņēmumu tehnoloģiskie risinājumi, kas vienlaikus sniedz ieguldījumu arī vides jautājumu risināšanā. Apsveicama ir Latvijas dalība iniciatīvā "Urban Europe" – tā būtu popularizējama vairāk, tādējādi ļaujot pašvaldībām un pētniecības institūcijām sadarboties starptautiskā mērogā, lai risinātu pilsētu attīstībai būtiskus jautājumus, kurus citādi pašvaldībām ir apgrūtināši finansēt.

Apakšpīlāra "Vieds, videi nekaitīgs un integrēts transports" (EU.3.4.) mērķis ir rast risinājumu svarīgākām ar transportu saistītām problēmām — sastrēgumi, drošība uz ceļiem, atmosfēras piesārņojums. Ir noteiktas četras galvenās prioritātes transporta jomā: transporta ilgtspēja ar resursu ziņā efektīvu transportu; transporta sistēmas integritāte, labāka mobilitāte un drošums; transporta sektora konkurētspēja, veidojot Eiropas transporta nozari par pasaules līderi; uz nākotni vērsti pētījumi transporta politikas veidošanai.

Apakšpīlāra mērķim atbilstoša politikas joma Latvijā ir transporta politikas nozare, kas ir Satiksmes ministrijas pārziņā. No valsts budžeta līdzekļiem transporta nozarē pasažieru pārvadājumiem bija pieejams 861,1 milj. EUR laika posmā no 2015. līdz 2022. gadam, autoceļiem – 2 309,1 milj. EUR un dzelzceļam 486,3 milj. EUR.⁵⁵

55 Satiksmes ministrijai piešķirtais valsts budžeta finansējums transporta politikas nodrošināšanai saskaņā ar Finanšu ministrijas informāciju (<https://www.fm.gov.lv/lv/valsts-budzets>, izgūts 27.12.2022.)

Latvijas dalība

Apakšpīlāra EU. 3.4. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 22. Kopējais finansējums veido 5,3 milj. EUR (t.sk. ES finansējums 3,6 milj. EUR). Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 78. Apakšpīlāra EU.3.4. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlāra EU.3.4. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.3.4. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.3.4. ES finansējuma
SIA "Digas"	1	1 989 992	37.8%	1 392 994	39.1%
SIA "Centre composite"	2	726 607	13.8%	507 275	14.2%
SIA "Dobeles autobusu parks"	1	628 750	12.0%	419 565	11.8%
SIA "Allatherm"	1	320 000	6.1%	224 000	6.3%
A/S "Transporta un sakaru institūts"	2	175 000	3.3%	175 000	4.9%
Citi	15	1 418 140	27.0%	845 926	2.7%
KOPĀ	22	5 258 488	100.0%	3 564 760	100.0%

Datu avots: autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Apakšpīlārā EU.3.4.– vieds, videi nekaitīgs un integrēts transports – Latvijas dalībnieki piedalījušies 20 projektos, no tiem koordinējot 3 projektus jeb 15% no kopējā projektu skaita ar Latvijas dalībnieku dalību šī apakšpīlāra projektos. Latvijas dalībnieki šī apakšpīlāra projektos piedalījušies 22 dalības reizes. 30% jeb 6 projektos no kopējā projektu skaita ar Latvijas dalībnieku dalību piedalījušies Latvijas MVU. Starp 3. pīlāra apakšpīlāriem tas procentuāli ir visvairāk, vērtējot Latvijas dalībnieku dalību.

Dalības rādītāju salīdzinājums starp valstīm

Tabulā zemāk apkopota informācija par Latvijas un citu valstu dalības rādītājiem apakšpīlārā EU.3.4. Latvijas dalībnieki piedalījušies vairāk apakšpīlāra EU.3.4. projektos kā Igaunijas dalībnieki, bet dalības projektu ziņā atpaliek no visām citām analizētajām valstīm, tai skaitā no Lietuvas.

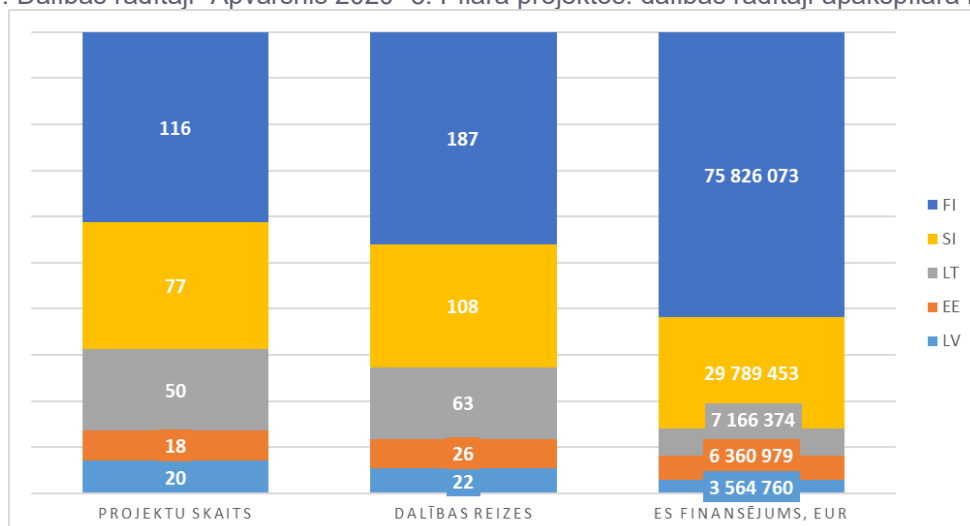
Tabula 79. Analizēto valstu dalības rādītāju EU.3.4. projektos

Rādītājs	Latvija (LV)	Igaunija (EE)	Lietuva (LT)	Slovēnija (SI)	Somija (FI)
Projektu skaits	20	18	50	77	116
Koordinēto projektu skaits	3	5	4	15	30
Koordinēto projektu īpatsvars	15.0%	27.8%	8.0%	19.5%	25.9%
MVU dalība	6	14	9	35	34
Projektu ar MVU dalību īpatsvars	30.0%	77.8%	18.0%	45.5%	29.3%
Dalības reizes	22	26	63	108	187
Kopējais finansējums, EUR	5 258 488	8 795 398	9 174 982	38 051 489	91 106 378
EK finansējums, EUR	3 564 760	6 360 979	7 166 374	29 789 453	75 826 073
Vidējais dalībnieka finansējums, EUR	239 022	338 285	145 635	352 329	487 200

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Gan koordinēto projektu īpatsvara, gan projektu ar attiecīgās valsts MVU dalības īpatsvara ziņā Latvijas rādītāji ir labāki kā Lietuvas un Somijas dalības rādītāji šajā apakšpīlārā, tomēr atpaliek no Igaunijas un Slovēnijas dalības rādītājiem.

Grafiks 27. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.3.4.

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Kopējais no EK saņemtais finansējuma apjoms Latvijas dalībniekiem – 3,6 milj. EUR ir vismazākais visu analizēto valstu vidū – teju 2 reizes mazāks kā Lietuvas un Igaunijas dalībniekiem – nedaudz lielāks kā Lietuvas dalībniekiem, aptuveni 9,5 reizes mazāks kā Slovēnijas dalībniekiem un vairāk kā 20 reizes mazāks kā Somijas dalībniekiem. Somija ir absolūts līderis apskatīto valstu dalības rādītāju vidū gan šī apakšpīlāra projektos, gan kopējās dalības rādītāju ziņā.

Vidējais viena partnera budžets apakšpīlāra EU.3.4. projektos Latvijas dalībnieku vidū veido 239 tūkstošus EUR – salīdzinoši vairāk kā apakšpīlāra EU.3.3. projektos, bet salīdzinoši mazāk kā apakšpīlāra EU.3.1. un apakšpīlāra EU.3.2. projektos. Lai arī rādītājs ir nedaudz labāks kā Lietuvas dalībniekiem, tomēr tas atpaliek kā no Igaunijas un Slovēnijas, tā arī no Somijas dalības rādītājiem no EK saņemtā finansējuma apjoma ziņā.

Dalības ietekme uz transporta nozares problēmu un izaicinājumu risināšanu

Transporta nozarē saskaņā ar Latvijas Nacionālās attīstības plānu 2014. – 2020. gadam noteikti šādi politikas mērķi: autoceļu jomā – nodrošināt attīstības centru ērtu un drošu sasniedzamību, t.sk. panākot 2020.gadā labu braukšanas kvalitāti pa autoceļiem, kas savieno nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centrus, dzelzceļa jomā – nodrošināt Latvijas starptautisko sasniedzamību, savukārt pasažieru pārvadājumu jomā – nodrošināt attīstības centru ērtu un drošu sasniedzamību, t.sk. panākot sabiedriskā transporta pieejamības paaugstināšanu, izveidojot efektīvu un sabalansētu sabiedriskā transporta sistēmu. Nozarē noteikti vairāki politikas rādītāji, piemēram, palielināt pasažieru skaitu dzelzceļa transportā, samazināt autoceļu īpatsvara sliktā un ļoti sliktā stāvoklī, palielināt autoceļu ar melno segumu īpatsvaru u.c.

Latvijas dalībnieku no EK saņemtais finansējums apakšpīlāra EU.3.4. projektos – 3,6 milj. EUR veido 0,4% no valsts budžeta finansējuma pasažieru pārvadājumiem, un tas vērtējams kā niecīgs.

Tabula 80. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.4.

Projekta nosaukums	Dalības veids	Dalībnieka nosaukums	Kopējais finansējums, EUR	ES finansējums, EUR	Projekta tips
NYSMART	koordinators	SIA "Digas"	1 918 563	1 342 994	SME-2
CoachHyfied	dalībnieks	SIA "Dobeles autobusu parks"	628 750	419 565	FCH2-IA
FRC GAM 2018	dalībnieks	SIA "Centre Composite"	493 250	345 275	CS2-IA

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas dalību raksturojošo projektu analīze iekļauta pielikumā.

8.6. Klimata politika, vide, resursu efektivitāte un izejvielas (EU.3.5.)

Latvijas dalība šajā apakšpīlārā vērtējama kā finansiāli necīga. Tomēr tā kopumā vērtējama kā pozitīva saistībā ar klimata un vides nozares politikas mērķiem un politikas rādītājiem. Apakšpīlāra projekti bijuši vērīgi uz dažādu vietēja mēroga problēmu un izaicinājumu risināšanu. Vienlaikus jāteic (un tas lielā mērā attiecināms arī uz Latvijas dalībnieku dalību citos apakšpīlāros) projekti lielākoties ir sadrumstaloti un lai arī sabiedrībai vērtīgi, ne vienmēr iespējams vērot to tiešu saistību ar attiecīgas politikas jomas nacionālajiem mērķiem un politikas rādītājiem. Tāpat nepieciešams pievērst lielāku uzmanību dažādu pētniecības platformu ar Latvijas dalību popularizēšanu, t.sk. klimata un vides politikas jomā. Dalība šādās pētniecības platformās būtu īpaši vērtīga un noderīga dažādām Latvijas pašvaldībām.

Apakšpīlāra "Klimata politika, vide, resursu efektīva izmantošana un izejvielas" (EU.3.5.) mērķis ir veicināt augstu resursu izmantošanas efektivitāti ekonomikā, noturību pret klimata mainību un ilgtspējīgu nodrošinājumu ar izejvielām, lai nodrošinātu pasaules iedzīvotāju vajadzības pēc resursiem planētas kapacitātes robežās.

Apakšpīlāra tematikai Latvijā atbilstoša ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārziņā esošā klimata un vides politika. Tās īstenošanai laika posmā no 2015. līdz 2022. gadam no valsts budžeta līdzekļiem bijis pieejams finansējums 346,2 milj. EUR apmērā.⁵⁶

Latvijas dalība

Apakšpīlāra EU.3.5. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 20, kopējais finansējums veido 6,1 milj. EUR, t.sk. ES finansējums 4,7 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākajiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 81. Apakšpīlāra EU. 3.5. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlāra EU.3.5. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.3.5. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.3.5. ES finansējuma
Nodibinājums "Baltijas studiju centrs"	1	1 050 000	17.1%	1 050 000	22.6%
Biedrība "Baltijas vides forums"	4	760 271	12.4%	760 271	16.3%
VIAA	5	1 962 925	32.0%	616 113	13.2%
Biedrība "Zaļā brīvība"	2	558 000	9.1%	558 000	12.0%
Zemgales plānošanas reģions	1	436 750	7.1%	436 750	9.4%
Citi	7	1 418 140	27.0%	845 926	23.7%
KOPĀ	20	5 258 488	100.0%	3 564 760	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Apakšpīlārā EU.3.5. - klimata politika, vide, resursu efektīva izmantošana un izejvielas – Latvijas dalībnieki piedalījušies 16 projektos, no tiem koordinējot 1 projektu jeb 6,3% no kopējā projektu skaita ar Latvijas dalībnieku dalību šī apakšpīlāra projektos. Latvijas dalībnieki šī apakšpīlāra projektos piedalījušies 20 dalības reizes. 18,8% jeb 3 projektos no kopējā projektu skaita ar Latvijas dalībnieku dalību piedalījušies Latvijas MVU.

Dalības rādītāju salīdzinājums starp valstīm

Tabulā zemāk apkopota informācija par Latvijas un citu valstu dalības rādītājiem apakšpīlārā EU.3.5. Latvijas dalībnieki salīdzinoši vismazāk reizi piedalījušies vairāk apakšpīlāra EU.3.5. projektos gan dalības skaita ziņā, gan projektu skaita ziņā, turklāt dalības rādītāji šai ziņā ir zemāki kā Lietuvas dalībniekiem un ievērojami zemāki kā pārējām apskatītajām valstīm.

⁵⁶ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai piešķirtais valsts budžeta finansējums klimata un vides politikas īstenošanai saskaņā ar Finanšu ministrijas informāciju (<https://www.fm.gov.lv/lv/valsts-budzets>, izgūts 27.12.2022.)

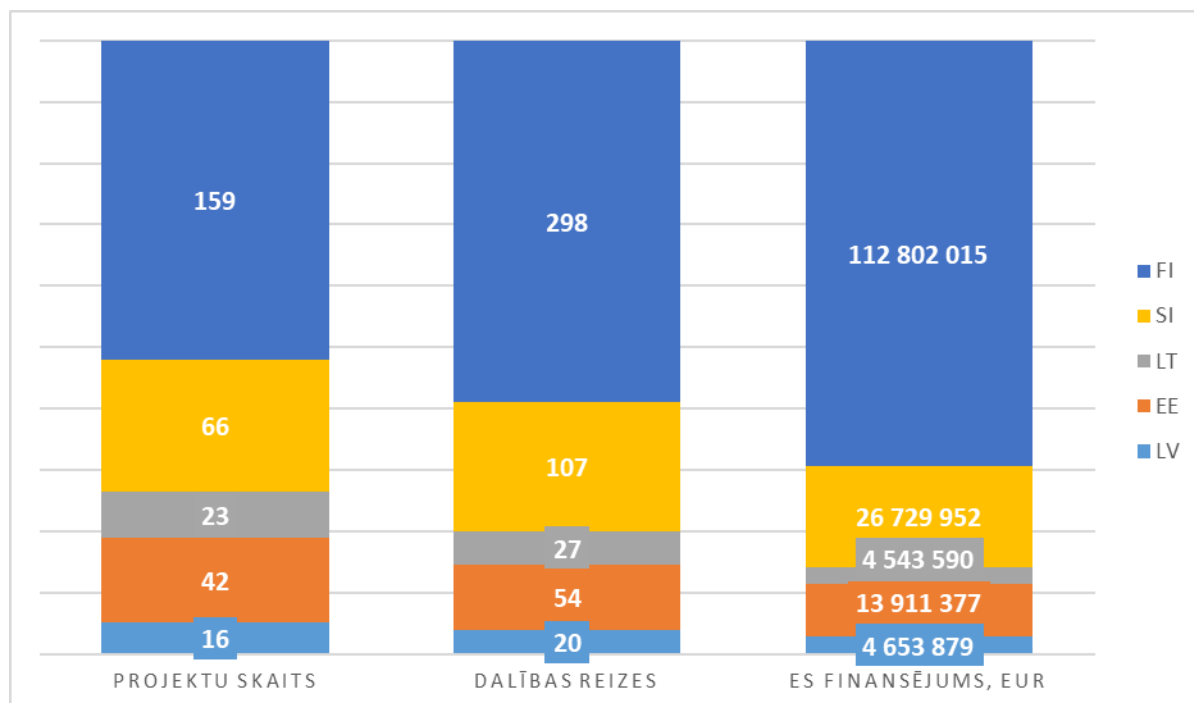
Tabula 82. Analizēto valstu dalības rādītāju apakšpīlāra EU.3.5. projektos

Rādītājs	Latvija (LV)	Igaunija (EE)	Lietuva (LT)	Slovēnija (SI)	Somija (FI)
Projektu skaits	16	42	23	66	159
Koordinēto projektu skaits	1	9	1	6	36
Koordinēto projektu īpatsvars	6.3%	21.4%	4.3%	9.1%	22.6%
MVU dalība	3	11	4	23	38
Projektu ar MVU dalību īpatsvars	18.8%	26.2%	17.4%	34.8%	23.9%
Dalības reizes	20	54	27	107	298
Partneru budžeta kopsumma, EUR	6 141 673	17 064 694	5 680 196	4 735 165	135 694 452
EK finansējums, EUR	4 653 879	13 911 377	4 543 590	26 729 952	112 802 015
Vidējais projekta partnera budžets	307 084	316 013	210 378	324 628	455 351

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Gan koordinēto projektu īpatsvara, gan projektu ar attiecīgās valsts MVU dalības īpatsvara ziņā Latvijas rādītāji ir kopumā līdzvērtīgi Lietuvas dalības rādītājiem šajā apakšpīlārā, tomēr atpaliek no Igaunijas un Slovēnijas dalības rādītājiem. Neraksturīgi, ka apakšpīlāra EU.3.5. projektos Somijas MVU piedalījušies 23,9% projektu ar Somijas dalībnieku dalību, kas ir mazāk kā Lietuvas dalības gadījumā.

Grafiks 28. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.3.5.

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Kopējais no EK saņemtais finansējuma apjoms Latvijas dalībniekiem – 4,6 milj. EUR ir līdzvērtīgs Lietuvas dalībnieku kopējam no EK saņemtajam finansējuma apjomam, taču būtiski atpaliek no citām analizētajām valstīm – vairāk kā 3 reizes mazāks kā Igaunijas dalībniekiem, gandrīz 7 reizes mazāks kā Slovēnijas dalībniekiem un vairāk kā 24 reizes mazāks kā Somijas dalībniekiem. Somija ir absolūts līderis apskatīto valstu dalības rādītāju vidū gan šī apakšpīlāra projektos, gan kopējās dalības rādītāju ziņā.

Vidējais viena partnera budžets apakšpīlāra EU.3.5. projektos Latvijas dalībnieku vidū veido 307 tūkstošus EUR – līdzvērtīgi kā apakšpīlāra EU.3.1. projektos, vairāk kā apakšpīlāra EU.3.3. un apakšpīlāra EU.3.4. projektos, bet salīdzinoši mazāk kā .2. apakšpīlāra projektos. Rādītājs ir labāks kā

Lietuvas dalībniekiem, aptuveni vienāds ar Igaunijas un Slovēnijas dalībniekiem, bet atpaliek no Somijas dalības rādītājiem vismaz 1,5 reizes.

Dalības ietekme uz klimata un vides problēmu un izaicinājumu risināšanu

Vides politikas mērķis saskaņā ar Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2021. – 2027. gadam un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) darbības stratēģiju 2020. – 2022. gadam: oglekļa mazietilpīga, resursu efektīva un klimatnoturīga attīstība, lai Latvija sasniegtu klimata, enerģētikas, gaisa piesārņojuma samazināšanas, ūdeņu stāvokļa uzlabošanās un atkritumu apsaimniekošanas nacionālos mērķus un nodrošinātu vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu un īstenotu drošas un kvalitatīvas, tai skaitā bioloģiskas pārtikas apriti, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, nodrošināt labu vides kvalitāti, ierobežojot un novēršot vides piesārņojumu, saglabāt bioloģisko daudzveidību un veicināt Latvijas virzību uz klimatneitralitāti un pret klimata pārmaiņām noturīgu attīstību. Nozares politikai noteikta virkne politikas rādītāju, piemēram, palielināt sadzīves atkritumu pārstrādes līmeni, samazināt gaisu piesārņojošo vielu emisijas apjomu, samazināt sadzīves atkritumu apjomu u.c.

Latvijas dalībnieku no EK saņemtais finansējums apakšpīlāra EU.3.5. projektos – 4,6 milj. EUR veido 1,3% no valsts budžeta finansējuma vides politikas īstenošanai, un tas vērtējams kā niecīgs. Jāņem gan vērā, ka sākot ar 2017. gadu valsts budžeta finansējums vides politikas īstenošanai ievērojami samazinājies, tādējādi papildus ārējā finansējuma pieejamība šo jautājumu risināšanai vērtējama pozitīvi.

Tabula 83. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.5.

Projekta nosaukums	Dalības veids	Dalībnieka nosaukums	Kopējais finansējums, EUR	ES finansējums, EUR	Projekta tips
IN-HABIT	dalībnieks	Nodibinājums "Baltijas studiju centrs"	1 050 000	1 050 000	IA
EU 1.5 Lifestyles	dalībnieks	Biedrība "Zaļā brīvība"	439 125	439 125	RIA
IMPETUS	dalībnieks	Zemgales plānošanas reģions	436 750	436 750	IA

Datu avots: autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Vērtējot Latvijas dalību kvalitatīvi, tā vērtējama kā niecīga, tomēr pozitīva, analizējot projektus un tajā sasniegto saistībā ar politikas mērķiem un noteiktajiem politikas rādītājiem.

Latvijai, tai skaitā VIAA, kā finansējuma saņēmējai, būtu jāpievērš lielāka vērība, lai sadarbības tīklos ar tās iesaisti tiktu veicināta Latvijas dalībnieku dalība. Līdz šim tā uzskatāma par nepietiekamu un fragmentētu. Ir jādombā, vai gadījumā nav nepieciešama kādā ar pilsētām vai citām teritoriālās pārvaldes formām un to politikas veidošanu saistītas institūcijas iesaiste Latvijas dalības koordinēšanā, tādējādi veicinot Latvijas dalību pētniecības tīklu projektu konkursos. Tas ļautu arī, piemēram, strukturētā veidā risināt pilsētu un teritoriju attīstības jautājumus, ņemot vērā, ka pašreizējā Latvijas dalībnieku dalība šajos pētniecības tīklos vērtējama kā gadījuma rakstura (sporādiska).

Tomēr jāteic, ka, vērtējot atsevišķus projektus, tāpat kā iepriekš, redzams, ka projekti lielākoties ir sadrumstaloti un lai arī sabiedrībai vērtīgi, ne vienmēr iespējams vērot to tiešu saistību ar attiecīgas politikas jomas nacionālajiem mērķiem un izvirzītajiem politikas rādītājiem. Kā risinājums varētu būt nepieciešamība veidot kopēju Latvijas dalības stratēģiju dalībai liela mēroga ES programmās, līdzīgi kā tas ir ES struktūrfondu programmās, attiecīgi nosakot valsts dalības mērķus, prioritāros dalības virzienus un konkrētus sasniedzamos rādītājus, kas turklāt saskan ar nacionālajiem vai vismaz reģionālajiem un vietējiem un tieši sasaistāmi ar nozares vai teritorijas attīstības stratēģiju. Šādu ieteikumu būtu vērts apsvērt arī saistībā ar dalību "Apvārsnis 2020". Līdzšinējā prakse, ka dalībnieki piesaka projektus, kur pieejami līdzekļi, ļauj risināt vietējās attīstības vajadzības, tomēr nenodrošina skaidru un kvantificējamu ieguvumu ne teritoriālā, ne nozaru tvērumā.

Latvijas dalību raksturojošo projektu analīze iekļauta pielikumā

8.7. Eiropa mainīgajā pasaulē – integrējoša, inovatīva un domājoša sabiedrība (EU.3.6.)

Vērtējot Latvijas dalību kvalitatīvi, tā no finansiālās puses vērtējama kā niecīga, savukārt, analizējot projektus un tajā sasniegto saistībā ar politikas mērķiem un politikas rādītājiem, lielākoties mazu pienesumu veidojoša. Jāteic, ka projekti lielākoties bijuši sadrumstaloti, bez skaidras kopējās vīzijas par to devumu Latvijas sabiedrībai. Gadījumos, kad projekti nav saistīti ar Latvijas nozares politiku, ir nepieciešams pārdomāt, kāds ir ieguvums no dalības šādos projektos.

Apakšpīlāra "Eiropa mainīgā pasaule – iekļaujoša, novatoriska un domājoša sabiedrība" (EU.3.6.) mērķis ir atbalstīt pētījumus par Eiropas mantojumu, atmiņu, identitāti, kultūras mijiedarbību, tostarp tās atspoguļojumu kultūras un zinātnes kolekcijās, arhīvos un muzejos; vēstures, literatūras, mākslas, filozofiju un reliģiju pētījumus Eiropas valstīs un reģionos, lai noteiktu, cik sabiedrība ir informēta par mūsdienu Eiropas daudzveidību; pētījumus par Eiropas lomu pasaulē, par savstarpējo ietekmi un saiknēm starp pasaules reģioniem.

Apakšpīlāra tematikai Latvijā atbilst Kultūras ministrijas paspārnē esošajai sabiedrības integrācijas un mediju politikas pasākumu īstenošanas politikas jomai. Tai laika posmā no 2021. līdz 2025. gadam bijis pieejams valsts budžeta finansējums 35,2 milj. EUR apmērā.⁵⁷

Latvijas dalība

Apakšpīlāra EU. 3.6. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 19, kopējais finansējums veido 3,8 milj. EUR, t.sk. ES finansējums 2,9 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

Tabula 84. Apakšpīlāra EU. 3.6. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlāra EU.3.6. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.3.6. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.3.6. ES finansējuma
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM)	3	723 875.	19.0%	723 875	24.6%
RSU	3	506 531	13.3%	506 531	17.2%
VIAA	4	1 159 976	30.4%	363 429	12.4%
Daugavpils universitāte	1	313 500	8.2%	313 500	10.7%
Rīgas Ekonomikas augstskola (SSE Riga)	1	304 063	8.0%	304 063	10.3%
Citi	7	805 584	21.1%	730 451	24.8%
KOPĀ	19	3 813 529	100.0%	2 941 848	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Apakšpīlārā EU3.6. - Eiropa mainīgā pasaulē – iekļaujoša, novatoriska un domājoša sabiedrība – Latvijas dalībnieki piedalījušies 18 projektos, no tiem nekoordinējot nevienu no projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību. Šis ir vienīgais 3. pīlāra apakšpīlārs, kurā Latvijas dalībnieki nav koordinējuši nevienu projektu. Latvijas dalībnieki šī apakšpīlāra projektos piedalījušies 19 dalības reizes. 5,6% jeb 1 projektā ar Latvijas dalībnieku dalību piedalījušies Latvijas MVU. Arī šis ir zemākais rādītājs starp visiem 3. pīlāra apakšpīlāriem.

Dalības rādītāju salīdzinājums starp valstīm

Tabulā zemāk apkopota informācija par Latvijas un citu valstu dalības rādītājiem apakšpīlārā EU.3.6.

Tabula 85. Analizēto valstu dalības rādītāju apakšpīlāra EU.3.6. projektos

Rādītājs	Latvija (LV)	Igaunija (EE)	Lietuva (LT)	Slovēnija (SI)	Somija (FI)
Projektu skaits	18	48	31	40	75
Koordinēto projektu skaits	0	7	6	4	17
Koordinēto projektu īpatsvars	0.0%	14.6%	19.4%	10.0%	22.7%

57 Kultūras ministrijai piešķirtais valsts budžeta finansējums sabiedrības integrācijas un mediju politikas pasākumu īstenošanai saskaņā ar Finanšu ministrijas informāciju (<https://www.fm.gov.lv/lv/valsts-budzets>, izgūts 27.12.2022.)

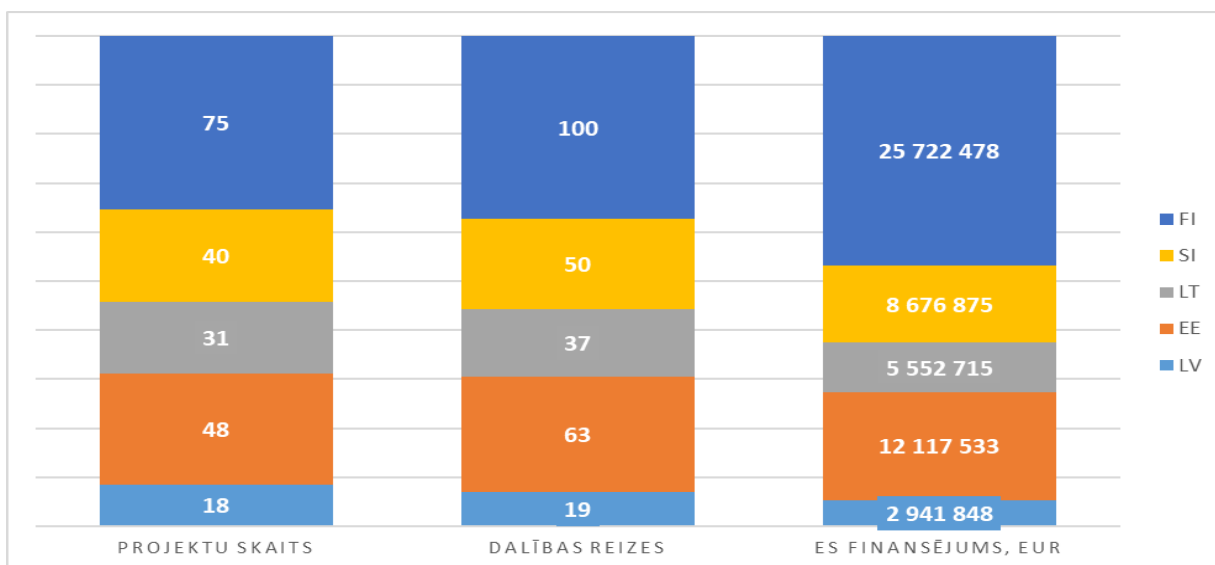
MVU dalība	1	5	6	4	10
Projektu ar MVU dalību īpatsvars	5.6%	10.4%	19.4%	10.0%	13.3%
Dalības reizes	19	63	37	50	100
Kopējais finansējums, EUR	3 813 529	12 938 995	7 070 335	9 994 113	30 584 023
ES finansējums, EUR	2 941 848	12 117 533	5 552 715	8 676 875	25 722 478
Vidējais dalībnieka finansējums, EUR	200 712	205 381	191 090	199 882	305 840

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas dalībnieki salīdzinoši vismazāk reizu piedalījušies apakšpilārā EU.3.6. projektos gan dalības skaita ziņā, gan projektu skaita ziņā, turklāt dalības rādītāji šai ziņā ir zemāki kā Lietuvas dalībniekiem un ievērojami zemāki kā pārējām apskatītajām valstīm.

Gan koordinēto projektu īpatsvara, gan projektu ar attiecīgās valsts MVU dalības īpatsvara ziņā Latvijas rādītāji ir ievērojami zemāki par citu valstu dalības rādītājiem šajā apakšpilārā. Neraksturīgi, ka apakšpilārā EU.3.6. projektos Lietuvas MVU piedalījušies 19,4% projektu ar Lietuvas dalībnieku dalību, šai rādītājā pārspējot visas apskatītās valstis.

Grafiks 29. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. Pilāra projektos: dalības rādītāji apakšpilārā EU.3.6.

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Kopējais no EK saņemtais finansējuma apjoms Latvijas dalībniekiem - 2,9 milj. EUR ir zemākais analizēto valstu vidū – teju 2 reizes mazāks kā Lietuvas dalībniekiem, teju 3 reizes mazāks kā Slovēnijas dalībniekiem, aptuveni 5 reizes mazāks kā Igaunijas dalībniekiem un aptuveni 8 reizes mazāks kā Somijas dalībniekiem. Somija ir absolūts līderis apskatīto valstu dalības rādītāju vidū gan šī apakšpilārā projektos, gan kopējās dalības rādītāju ziņā.

Vidējais viena partnera budžets apakšpilārā EU.3.6. projektos Latvijas dalībnieku vidū veido 200,7 tūkstošus EUR – vairāk kā 3.3. apakšpilārā projektos, bet mazāk kā visos citos līdz šim apskatītajos 3. pilāra apakšpilāros. Rādītājs ir kopumā līdzvērtīgs Igaunijas, Lietuvas un Slovēnijas dalībniekiem, taču atpaliek no Somijas dalības rādītājiem vismaz 1,3 reizes. Kopumā apakšpilārā EU.3.6. projektos Latvijas dalībnieku projekta budžets ir salīdzinoši līdzvērtīgāks pārējo analizēto valstu rādītājam nekā citos 3. pilāra apakšpilāros.

Dalības ietekme nozares problēmu un izaicinājumu risināšanā

Sabiedrības integrācijas un mediju politikas mērķis saskaņā ar Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas īstenošanas plānu 2019.–2020. gadam un Latvijas mediju politikas pamatnostādņēm 2016.–2020. gadam un to īstenošanas plāna projektiem līdz 2020. gadam bija stiprināt nacionālo identitāti, veicināt sabiedrības saliedētību, attīstīt pilsonisko sabiedrību un īstenot mediju

politiku, savukārt no 2021. gada politikas mērķis saskaņā ar Latvijas Nacionālais attīstības plānu 2021. – 2027. gadam un Saldedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādņem 2021. – 2027. gadam: Nacionālas, solidāras, atvērtas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstība. Noteikti vairāki nozares politikas rādītāji, piemēram, NVO skaita pieaugums, iedzīvotāju līdzdalības pieaugums, iedzīvotāju medijpratības paaugstināšanās u.c.

Latvijas dalībnieku no EK saņemtais finansējums apakšpīlāra EU.3.6. projektos – 2,9 milj. EUR veido 8,2% no valsts budžeta finansējuma sabiedrības integrācijas un mediju politikas pasākumu īstenošanai un tas vērtējams kā būtisks, līdz ar to būtu sagaidāms, ka projekti pēc iespējas tiešāk ietekmē noteiktos politikas mērķus un izvirzītos politikas rādītājus. Vai vismaz papildina tos.

Tabula 86. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.6.

Projekta nosaukums	Dalības veids	Dalībnieka nosaukums	Kopējais finansējums, EUR	ES finansējums, EUR	Projekta tips
CHIEF	dalībnieks	Daugavpils universitāte	313 500	313 500	RIA
INFORM	dalībnieks	Rīgas Stradiņa universitāte (RSU)	306 625	306 625	RIA
DISCE	dalībnieks	Rīgas Ekonomikas augstskola (SSE Rīga)	304 063	304 063	RIA

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Vērtējot Latvijas dalību kvalitatīvi, tā no finansiālās puses vērtējama kā niecīga, savukārt, analizējot projektus un tajā sasniegto saistībā ar politikas mērķiem un politikas rādītājiem, lielākoties mazu pieņemumu veidojoša. Latvijas dalību raksturojošo projektu analīze iekļauta pielikumā

8.8. Droša sabiedrība – Eiropas un tās iedzīvotāju brīvības un drošības aizsargāšana (EU.3.7.)

Vērtējot Latvijas dalību, tā finansiāli vērtējama kā niecīga. Projektos sasniegtais līdz šim nav uzskatāms par būtisku ieguldījumu Latvijas sabiedriskās drošības vai ugunsdrošības problēmu un izaicinājumu risināšanā. Projekti, lai arī risinājuši globālus izaicinājumus, tomēr tie nereti nav bijuši vērsti uz praktisku risinājumu izstrādi Latvijā, bet citās valstīs. Ņemot vērā nozares vispārējās attīstības problemātiku, ārējā finansējuma, kāds ir "Apvārsnis 2020" finansējums, būtu jārada lielāka praktiskā pievienotā vērtība nozarei. Nav informācijas par projektos sagatavoto rīcībpolitikas ieteikumu īstenošanu.

Apakšpīlārā "Droša sabiedrība – Eiropas un tās iedzīvotāju brīvības un drošības aizsargāšana" (EU.3.7.) mērķis ir veicināt drošas Eiropas sabiedrības veidošanu kontekstā ar pieaugošu globālo mainību, savstarpējo atkarību un draudiem, īpaši fokusējoties uz noziedzības, vardarbības, terorisma, dabas/cilvēku izraisītu katastrofu, kiberuzbrukumu, privātās dzīves aizskaramību vai cita veida sociālo un ekonomisko traucējumu ietekmes mazināšanu.

Apakšpīlāram atbilstošās politikas jomas - sabiedriskā kārtība un drošība, noziedzības novēršana un apkarošana un civilā aizsardzība, ugunsdrošība, ugunsdzēsība un glābšana Latvijā ir Iekšlietu ministrijas pārziņā. Valsts budžetā šim mērķim laika posmā no 2015. līdz 2022. gadam piešķirts finansējums 1 708,7 milj. EUR, no tiem 1 231,1 milj. EUR sabiedriskās kārtības un drošības, noziedzības novēršanas un apkarošanai.⁵⁸

Latvijas dalība

Apakšpīlārā EU.3.7. kopējais dalību skaits, kas ir saņēmis ES finansējumu – 24. Kopējais finansējums veido 2,4 milj. EUR, t.sk. ES finansējums 2,2 milj. EUR. Tabulā zemāk apkopota informācija par lielākiem finansējuma saņēmējiem, dalību skaitu un kopējo finansējumu.

⁵⁸ Iekšlietu ministrijai piešķirtais valsts budžeta finansējums sabiedriskās kārtības un drošības, noziedzības novēršanas un apkarošanai un civilās aizsardzības, ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas politikas īstenošanai saskaņā ar Finanšu ministrijas informāciju (<https://www.fm.gov.lv/lv/valsts-budzets>, izgūts 27.12.2022.)

Tabula 87. Apakšpīlāra EU. 3.7. lielāko finansējuma saņēmēju dalību skaits un finansējuma summa

Apakšpīlāra EU.3.7. lielākie finansējuma saņēmēji	Dalību skaits	Kopējais finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.3.7. kopējā finansējuma	ES finansējums, EUR	Īpatsvars, % no EU.3.7. ES finansējuma
Valsts policija	7	408 413	17.3%	408 413	18.8%
SIA "Regula Baltija"	1	168 000	7.1%	168 000	7.7%
RTU	3	417 829	17.7%	417 829	19.2%
Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests	1	108 000	4.6%	108 000	5.0%
SIA "Tilde"	2	654 600	27.8%	532 320	24.4%
Citi	10	600 282	25.5%	543 603	25.0%
KOPĀ	24	2 357 123	100.0%	2 178 164	100.0%

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Apakšpīlārā EU.3.7. - droša sabiedrība – Eiropas un tās iedzīvotāju brīvības un drošības aizsargāšana – Latvijas dalībnieki piedalījušies 24 projektos, no tiem koordinējot 1 projektu jeb 4,2% no projektiem ar Latvijas dalībnieku dalību. Latvijas dalībnieki šī apakšpīlāra projektos piedalījušies 24 dalības reizes. 16,7% jeb 4 projektos ar Latvijas dalībnieku dalību piedalījušies Latvijas MVU.

Dalības rādītāju salīdzinājums starp valstīm

Tabulā zemāk apkopota informācija par Latvijas un citu valstu dalības rādītājiem apakšpīlārā EU.3.7.

Tabula 88. Analizēto valstu dalības rādītāju apakšpīlāra EU.3.7. projektos

Rādītājs	Latvija (LV)	Igaunija (EE)	Lietuva (LT)	Slovēnija (SI)	Somija (FI)
Projektu skaits	24	46	22	23	67
Koordinēto projektu skaits	1	3	0	0	9
Koordinēto projektu īpatsvars	4.2%	6.5%	0.0%	0.0%	13.4%
MVU dalība	4	18	8	9	12
Projektu ar MVU dalību īpatsvars	16.7%	39.1%	36.4%	39.1%	17.9%
Dalības reizes	24	63	27	49	107
Kopējais finansējums, EUR	2 357 123	16 112 376	3 752 286	12 222 197	38 667 882
ES finansējums, EUR	2 178 164	14 736 521	3 671 252	10 417 285	35 827 975
Vidējais dalībnieka finansējums, EUR	98 213	255 752	138 974	249 433	361 382

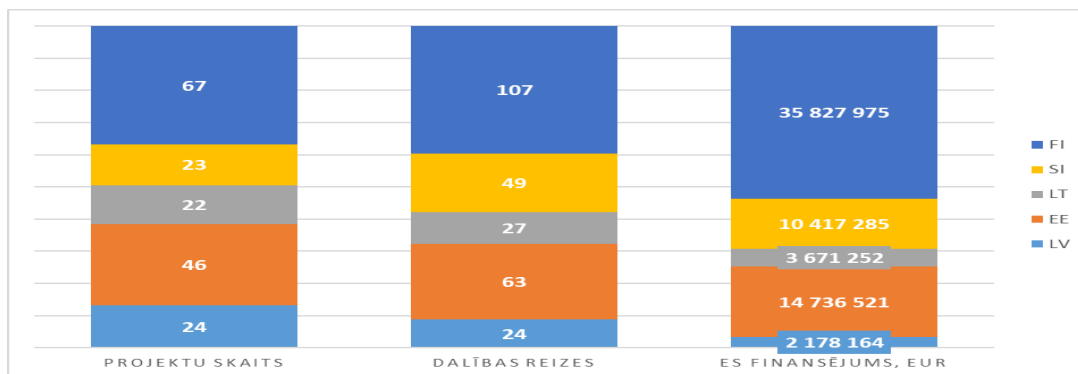
Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par programmas "Apvārsnis 2020" projektiem

Latvijas dalībnieki apakšpīlāra EU.3.7. projektos projektu skaita ziņā piedalījušies līdzvērtīgi ar Lietuvas un Slovēnijas dalībniekiem, bet dalības skaita ziņā līdzvērtīgi ar Lietuvas dalībniekiem. Igaunijas un it īpaši Somijas dalības rādītāji ir būtiski lielāki.

Apakšpīlāra EU.3.7. projektos nevienam no projektiem nav koordinējuši nedz Lietuvas, nedz Slovēnijas dalībnieki, Tādējādi Latvijas rādītāji ir salīdzinoši labāki šai ziņā. Tomēr projektu ar attiecīgās valsts MVU dalības īpatsvara ziņā Latvijas rādītāji ir zemāki par citu valstu dalības rādītājiem šajā apakšpīlārā. Neraksturīgi, ka apakšpīlāra EU.3.7. projektos Somijas MVU piedalījušies 17,9% projektu ar Somijas dalībnieku dalību, kas ir tikai nedaudz vairāk kā Latvijas dalības gadījumā. Tai pašā laikā Lietuvas, Igaunijas un Somijas MVU piedalījušies vismaz 35% projektu ar šīs valsts dalībnieku dalību.

Kopējais no EK saņemtais finansējuma apjoms Latvijas dalībniekiem - 2,2 milj. EUR ir zemākais analizēto valstu vidū – teju 1,5 reizes mazāks kā Lietuvas dalībniekiem, teju 5 reizes mazāks kā Slovēnijas dalībniekiem, aptuveni 8 reizes mazāks kā Igaunijas dalībniekiem un aptuveni 15 reizes mazāks kā Somijas dalībniekiem. Somija ir absolūts līderis apskatīto valstu dalības rādītāju vidū gan šī apakšpīlāra projektos, gan kopējās dalības rādītāju ziņā.

Grafiks 30. Dalības rādītāji "Apvārsnis 2020" 3. Pīlāra projektos: dalības rādītāji apakšpīlārā EU.3.7.

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Vidējais viena partnera budžets apakšpīlārā EU.3.7. projektos Latvijas dalībnieku vidū veido 98,2 tūkstošus EUR – vismazāk starp visiem 3. pīlāra apakšpīlāriem. Rādītājs atpaliek no visu citu valstu dalības rādītājiem – gan Lietuvas, bet jo īpaši Igaunijas, Slovēnijas un Somijas projektu budžeta.

Dalības ietekme nozares problēmu un izaicinājumu risināšanā

Sabiedriskās kārtības un drošības, noziedzības novēršanas un apkarošanas politikas mērķis saskaņā ar Iekšlietu ministrijas darbības stratēģiju 2020. – 2022. gadam, Iekšlietu ministrijas drošības biroja likumu, Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumu: Aizsargāt personu dzīvību, veselību, tiesības un brīvības, īpašumu, sabiedrības un valsts intereses no noziedzīgiem un citiem prettiesiskiem apdraudējumiem, nodrošināt tiesiskumu un objektivitāti tiesībsardzības iestāžu amatpersonu un darbinieku izdarīto noziegumu atklāšanā, izmeklēšanā un novēršanā, veicinot sabiedrības uzticību valsts pārvaldei, nodrošināt pasākumu veikšanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai un mazināt iespēju izmantot Latvijas Republikas finanšu sistēmu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai.

Civilās aizsardzības, ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas politikas mērķis saskaņā ar MK 2010. gada 27. aprīļa noteikumi Nr. 398 "Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta nolikums", Iekšlietu ministrijas darbības stratēģija 2020 – 2022.gadam, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta darbības stratēģija 2020. – 2022. gadam: nodrošināt savlaicīgu un kvalitatīvu ugunsgrēku dzēšanu un glābšanas darbu veikšanu, valsts ugunsdrošības uzraudzības veikšanu, kā arī vadīt, koordinēt un kontrolēt civilās aizsardzības sistēmas darbību.

Nozarē noteikta virkne politikas rādītāju, piemēram, veikto noziegumu skaita samazināšana, atklāto noziegumu skaita paaugstināšana, sabiedrības drošības palielinājums, bojā gājušo cilvēku skaita samazinājums ugunsnelaimēs u.c.

Latvijas dalībnieku no EK saņemtais finansējums apakšpīlārā EU.3.7. projektos – 2,2 milj. EUR veido 0,2% no valsts budžeta finansējuma sabiedriskās kārtības un drošības, noziedzības novēršanas un apkarošanas politikas pasākumu īstenošanai, un tas vērtējams kā niecīgs. Tai pašā laikā valsts budžets primāri virzīts Valsts policijas un VUGD darbības nodrošināšanai un varētu sagaidīt, ka "Apvārsnis 2020" īstenotie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību papildina šo finansējumu, ļaujot finansēt darbības, kas citādi nebūtu iespējamās no valsts vai uzņēmumu budžeta līdzekļiem, piemēram, pētniecības attīstība uzņēmumos.

Tabula 89. Lielākie projekti ar Latvijas dalībnieku dalību apakšpīlārā EU.3.7.

Projekta nosaukums	Dalības loma	Dalībnieka nosaukums	Kopējais finansējums, EUR	ES finansējums, EUR	Projekta tips
STARLIGHT	dalībnieks	SIA "Tilde"	407 600	285 320	IA
SecureGas	dalībnieks	RTU	266 875	266 875	IA
RAYUELA	dalībnieks	SIA "Tilde"	247 000	247 000	RIA

Datu avots: Autoru aprēķināts pēc LZP sniegtās eCORDA informācijas par "Apvārsnis 2020" projektiem

Vērtējot Latvijas dalību, tā finansiāli vērtējama kā niecīga. Projektos sasniegtais līdz šim nav uzskatāms par būtisku ieguldījumu Latvijas sabiedriskās drošības vai ugunsdrošības problēmu un izaicinājumu risināšanā. Projekti, lai arī risinājuši globālus izaicinājumus, tomēr tie nereti nav bijuši vērsti uz praktisku risinājumu izstrādi Latvijā, bet citās valstīs. Ņemot vērā nozares vispārējās attīstības problemātiku, ārējā finansējuma, kāds ir "Apvārsnis 2020" finansējums, būtu jārada lielāka praktiskā pievienotā vērtība nozarei.

9. SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS PAR DALĪBAS UZLABOŠANU PROGRAMMAS “APVĀRSNIS EIROPA” KONKURSOS

9.1. Dalības veicinošie faktori programmā “Apvārsnis Eiropa”

Zemāk norādīti faktori, kuri veicinājuši Latvijas partneru dalību programmā “Apvārsnis 2020”:

- Finansējuma nepieciešamība uzņēmuma/iestādes attīstībai. Visām iesaistītām pusēm, tai skaitā All, ZI un uzņēmumiem ir nepieciešams finansējums pētniecībai un attīstībai. Daļai ZI dalība programmas projektos ir viens no galvenajiem finansējuma avotiem zinātniskā personāla atalgojuma nodrošināšanai.
 - Institūcijas kapacitāte. Institūcijas veikspēja (kapacitāte) gan projekta pieteikuma sagatavošanai, gan īstenošanai.
 - Uzņēmuma mērķtiecīga stratēģija (komersantiem). Uzņēmuma mērķtiecīga darbība, stratēģija, kurā pētniecībai ir būtiska loma jaunu un inovatīvu produktu, tehnoloģiju, inovatīvu risinājumu izstrādē, izveidojas *spin-off*, patenti, sadarbība ar industriju.
 - Laba iepriekšējā sadarbība ar partneriem. Laba iepriekšējā sadarbība un pieredze komunikācijā ar projektu partneriem un līdz šim sasniegti zinātniskie rezultāti motivē iesaistīties jaunos projektos.
 - Labākas kvalitātes zinātnisko pētījumu īstenošana. Nepieciešamība un interese veikt zinātniskos pētījumus, tai skaitā sadarbībā ar starptautiskiem partneriem, lai sekmētu institūcijas un zinātnieku starptautisko atpazīstamību, uzlabotu institūcijas prestižu, veicinātu starptautisku atpazīstamību, tirgus paplašināšana. Zinātniekiem – nepieciešamība nodrošināt publikācijas, citējamības. Ambīcijas un prestiža jautājums – dalība sekmē atpazīstamību, kas savukārt paplašina iespējas turpmākai sadarbībai arī starptautiskā mērogā.
 - Nodrošinātais informācijas atbalsts. Informācijas pieejamība par programmu “Apvārsnis 2020”, tās sniegtajām iespējām un NKP sniegtais atbalsts.

9.2. Dalības ierobežojošie faktori programmā “Apvārsnis Eiropa”

Zemāk uzskaitīti faktori, kas ierobežoja vai mazināja Latvijas partneru dalību programmā “Apvārsnis 2020”:

- Nepietiekams valsts finansējuma un politikas atbalsts (Igaunijā - dalība programmā “Apvārsnis 2020” ir valsts politikas uzstādījums, kā arī daļēji tiek finansēta projektu pieteikumu sagatavošana) dalībai programmā, kas kopumā nemotivē iesaistīties – varētu tikt piedāvāti nodokļu atvieglojumi, piemēram, uzņēmumiem, kas iesaistās pētniecībā u.tml.
- Nepieciešamo investīciju apjoms projektu pieteikumu sagatavošanā, projektu sagatavošanas izmaksas un nepieciešamais laika resurss, cilvēkresursu trūkums.
- Neviennozīmīgā izpratne par dalības ieguvumiem, it īpaši sabiedriskajā sektorā, kur nereti netiek saskatīti ieguvumi no dalības programmā vai dalības sasaiste ar nozares politikas mērķiem.
- Nepieciešamais līdzfinansējuma apmērs. Nacionālā līdzfinansējuma nepieciešamība tajos projektu konkursos, kur tas specifiski nepieciešams, piemēram, ņemot vērā pieteicēja juridisko statusu.
- Nevēlēšanās uzņemties saistības līdz 3 gadu periodam, nākotnes situācijas nenoteiktība, kā arī finanšu auditi lielākajiem projektiem.
- Nepietiekama zinātniskā kapacitāte. Ierobežota Latvijas pētniecības un zinātnes kapacitāte, mazs pilna laika zinātnieku skaits.
- Programmas tēmas un dalības nosacījumi.
- Dažādi nozarēm specifiski šķēršļi, piemēram, pētnieku noslogojums, specifisku zināšanu trūkums, programmas konkursu neatbilstība nozares vajadzībām, neatbilstošs laika grafiks pieteicēja iespējām.
- Programmas pārāk augstās prasības, kas nav izpildāmas vidēja izmēra uzņēmumiem.

9.3. Rekomendācijas sekmības uzlabošanai dalībai programmā "Apvārsnis Eiropa"

- Projektu īstenotājiem un politikas plānotājiem jāpievērš lielāka vērība projektu rezultātu ilgspējas nodrošināšanai. It īpaši tas attiecināms uz projektos izstrādātajiem rīkiem, platformām un ieteikumiem politikas veidotājiem un īstenotājiem. Izvērtējama iespēja izstrādāt atsevišķu kārtību (procedūru), lai sekmētu projektu rezultātu ietekmes nodrošināšanu, t.sk. kā nacionālā līmenī norisinās darbs ar projektos sagatavotajiem ieteikumiem politikas veidotājiem un īstenotājiem, nosakot iesaistīto pušu lomas un sadarbības kārtību. Atbilstoši tiktu sekmēta projektu ilgspēja un projektu rezultātu praktiska izmantošana. Ieteikums nav attiecināms uz projektos izstrādātajiem komercproduktiem, bet būtu attiecināms, piemēram, uz tādiem projektu rezultātiem kā jaunas un inovatīvas tehnoloģijas un risinājumi.
- Politikas veidotājiem ir nepieciešams rast risinājumus, lai veicinātu Latvijas dalībnieku dalību programmas projektos, kas saistīti ar sabiedrībai būtisku problēmu risināšanu nacionālā mērogā, tai skaitā ar programmas ieguldījumu jomām atbilstošu Latvijas nozaru politiku mērķiem un to politikas rezultātiem.
- Nepieciešami nacionāla līmeņa risinājumi, lai ne tikai veicinātu dalību programmas projektos, bet arī lai veicinātu rezultātu komercializēšanu, attīstot iespējas jaunu uzņēmumu (*spin-off*) veidošanai, piemēram, sadarbojoties pētniecības institūcijām un augstākās izglītības iestādēm (studējošie ir vairāk motivēti riskēt un veidot jaunus uzņēmumus), sasaistot ar citām ES finansētām aktivitātēm, piemēram, riska kapitāla nodrošināšana.
- NKP būtu nepieciešams ieviest projektu pieteicējiem viegli uztveramas un saprotamas, tomēr vienlaikus pietiekami detalizētas informācijas pasniegšanas metodes, lai arī dalībnieki novērtētu un uztvertu NKP sniegto informāciju. NKP ekspertu mainība neveicina sadarbību ar projektu pieteicējiem. Nepieciešams stiprināt NKP ekspertīzi un prasmes ne tikai administratīvajos jautājumos par programmas prasībām, bet arī jaunu dalībnieku piesaistē, atbalsta sniegšanā projektu pieteikumu sagatavošanā (ārpus zinātnes sadaļas), pamatā attiecas uz All un ZI.
- Lai uzlabotu Latvijas dalību programmā, daudz būtu jādara All, ZI un uzņēmumiem, stiprinot kompetenci un atbalstu projektu pieteikumu sagatavošanā un projektu ieviešanā, piemēram, izveidojot speciālas struktūrvienības projektu pieteikumu sagatavošanas atbalstam un projektu ieviešanas atbalstam. Svarīga būtu sadarbība arī ar citu valstu ekspertiem, piemēram, konsultantu ietvara līguma veidā, tādējādi ne tikai iegūstot atbalstu projektu pieteikumu sagatavošanā un ieviešanā, bet arī izmantojot citu valstu speciālistu zināšanas un pieredzi. Izvērtējuma ziņojums adresēts LŽP un LŽP varētu izstrādāt atbalsta instrumentus šādu struktūrvienību izveidei un aktivitāšu finansēšanai.